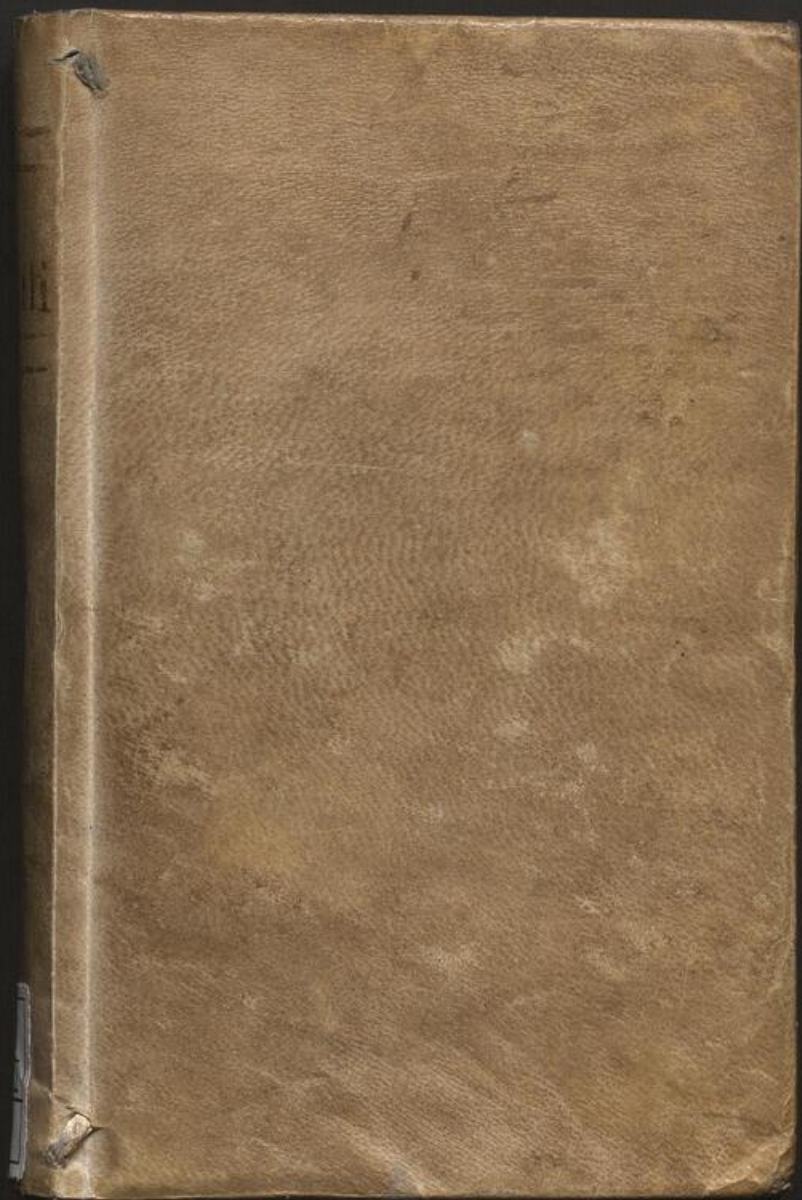

12
ARCA

11
XI
3

2-6

11 XI

QUINTI
HORATII
FLACCI

OPERA

RECENSITA ET EMENDATA.

MATRITI. ANNO MDCCXCI.
IN TYPOGRAPHIA RAYMUNDI RUIZ.
SUPERIORUM PERMISSU.

1840

FOR

THE

OF

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

BENEVOLO LECTORI

S.

Quinti Horatii Flacci opera, recensita, & emendata, Lector benevole, tibi trado, & commendo. Aliquas tam diu receptas lectiones revulsas invenies: de his ratione potius, quam auctoritate ut sententiam feras, oro. Lambinum, Pulmannum, Cruquium, Torrentium, Bersmannum, præsertim vero eruditissimum Bentlejum de tibi vadem prædemque diligentie meæ, hujusque editionis. Quid tibi in illa præstiterim, facile cognosces, si respexeris ad aliam, ejusdem formæ, Venetam editionem MDCCLXIV. mendis, atque erroribus undique scatentem. Unum revulsæ lectionis exemplum afferam, ut rationis vim Librariorum auctoritate potiore esse ostendam. In Arte Poetica Homereum Achillem cum Bentlejo scripsi, licet honoratum editiones, quodammodo ob antiquitatem sacræ, præseferant; illa enim quæ sequuntur: viz: impiger, iracundus, inexorabilis, acer, jura neget sibi nata &c. honoratumine Achillem, an potius, qualem Homerus memorie prodidit, exhibent? Neque Cicero Tuscul. Quæst. IV. ad honoratum, sed ad Achillem Homericum respexit: Quid Achille Homericæ fœdius? &c.

Cætera quoque Horatium sibi restitutum & redintegratum in hac Balleoniana Typographia, cujus negotiis præfectus sum, comprobabunt. Fruere itaque, & Vale.

VITA

Q. HORATII

FLACCI

AUCTORE C. SUETONIO TRANQUILLO.

Quintus Horatius Flaccus Venusinus, patre, ut ipse tradit, libertino & exactionum coactore: ut vero creditum est, salsamentario, cum illi quidam in altercatione improbrasset: *Quoties ego vidi patrem tuum brachio se emungentem?* Bello Philippensi excitus à M. Bruto Imperatore, tribunus militum meruit: victisque partibus venia impetrata, scriptum Quæstorium comparavit. Ac primo Mæcenati, deinde Augusto in gratiam insinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit, satis demonstratur illo epigrammate, ubi inquit.

*Ni te visceribus meis, Horatii,
Plus jam diligo, tu tuum sodalem
Hinno me videas strigiosorem.*

Sed multo magis extremis judiciis tali ad Augustum elogio,

Horatii Flacci ut mei, memor esto.

Augustus ei epistolarum officium obtulit, ut hoc ad Mæcenatem scripto significat: *Ante ipse scribendis epistolis amicorum sufficebam, nunc occupatissimus, & infirmus, Horatium nostrum à te*

*cupio abducere. Veniet ergo ab ista parasitica
 mensa ad hanc regiam, & nos in epistolis scriben-
 dis juvabit. Ac ne recusanti quidem aut succen-
 suit quicquam, aut amicitiam suam ingerere des-
 sit. Extant epistolæ, è quibus argumenti gratia,
 pauca subjeci. Sume tibi aliquid juris apud me,
 tanquam si convictor mihi fueris: recte enim, &
 non temere feceris, quoniam id usus mihi tecum
 esse volui, si per valetudinem tuam fieri posset.
 Et rursus: Tui qualem habeo memoriam, poteris
 ex Septimio quoque nostro audire: nam incidit
 ut illo coram fieret à me tui mentio. Neque enim
 si tu superbus amicitiam nostram sprevisi, ideo
 nos quoque ἀποδοῦναι μὴ. Præterea sæpe eum
 inter alios jocos putissimum penem, & homuncio-
 nem lepidissimum appellat, unaque & altera li-
 beralitate locupletavit. Scripta quidem ejus us-
 que adeo probavit, mansuraque perpetuo * ut
 non modo sæculare carmen componendum injun-
 xerit; sed & Vindelicam victoriam Tiberii, Dru-
 sique privignorum; eumque coegerit propter hoc,
 tribus Carminum libris ex longo intervallo quar-
 tum addere: Post sermones quoque lectos, nul-
 lam sui mentionem habitam ita sit questus. Irasci
 me tibi scito, quod non in plerisque ejusmodi scrip-
 tis mecum potissimum loquaris. An vereris ne apud
 posteros infame tibi sit, quod videaris familiaris
 nobis esse? Expressitque Eclogam, cujus ini-
 tium est:*

*Cum tot sustineas, & tanta negotia solus,
 Rex Italas armis tuteris moribus ornes,
 Legibus emendes, in publica commoda peccem,
 Si longo sermone morer tua tempora Cæsar.*

Habitu corporis brevis fuit, atque obesus; qualis

& à semetipso in Satyris describitur, & ab Augusto hac epistola: *Pertulit ad me Dionysius libellum tuum, quem ego, ut accusem te, qua tuliscumque est, boni consulo. Vereri autem mihi videris majores libelli tui sine quam ipse es, sed si tibi statura deest, * unde est. Itaque licebit in sextariolo scribat, cum circuitus voluminis tui sit † ὀρνυάωντος, sicut est ventriculi tui.* Vixit plurimum in secessu ruris sui Sabini, aut Tiburtini: domusque ejus ostenditur circa Tiburni lulum. Venerunt in manus & Elegi sub ejus titulo, & epistola prosa oratione quasi commendantis se Mæcenati: sed utraque falsa puto. Nam Eligi vulgares, epistola obscura: quo vitio minime tenebatur. Natus est vi. id. Decembris, L. Cotta & L. Torquato Consulibus. Decessit v. Kal. Decembr. C. Mario Censorino, & C. Asinio Gallo Coss. post vii. & quinquagesimum annum, herede Augusto palam nuncupato, cum urgente vi valetudinis non sufficeret ad obsignandas testamenti tabulas. Humatus, & conditus est extremis Esquiliis juxta Mæcenatis tumulum.

TESTIMONIA

DE SCRIPTIS

HORATII.

M. Fabius Quintilianus.

De Liricis Horatii.

*AT lyricorum idem Horatius fere solus
legi dignus. Nam & insurgit aliquan-
do, & plenus est jucunditatis, & gratia,
variis figuris, & verbis felicissime audax,*

De iisdem Petronius.

*Præterea citrandum est, ne sententiæ emi-
neant extra corpus orationis expressæ,
sed intexto vestibus colore niteant. Homerus
testis, & Lyrici, Romanusque Virgilius, &
Horatii curiosa felicitas.*

De Satyris Quintilianus.

*Satyræ quidem tota nostra est: in qua pri-
mus insignem laudem adeptus est Luoi-
lius, qui quosdam ita debitos sibi adhuc ha-*

bet amatores, ut eum non ejusdem modo operis auctoribus, sed omnibus poetis præferre non dubitent. Ego quantum ab illis, tantum ab Horatio dissentio, qui Lucilium fluere lulentum, & esse aliquid, quod tollere possis, putat. Multo est tersior, ac purus magis Horatius, & ad notandos hominum mores præcipuus.

De iisdem auctor libri *De causis corruptæ eloquentiæ.*

SED vobis utique versantur ante oculos, qui Lucilium pro Horatio, & Lucretium pro Virgilio legunt.

Idem de Auctore.

Higitur enim jam ab oratore etiam poeticus decor: non Atii, aut Pacuvii veterino inquinatus, sed ex Horatii, & Virgilii, & Lucani sacrario prolatus.

9
Q. HORATII

F L A C C I

CARMINUM

LIBER I.

ODE I.

*Alios aliis rebus duci: se lyricorum versuum
studio teneri.*

MÆcenæ atavis edite regibus,
O & præsidium, & dulce decus meum.
Sunt, quos curriculo pulverem Olympicum.
Collegisse juvat, metaque fervidis
Evitata rotis, palmaque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos,
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, si proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis verritur aereis,
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta seceat mare.
Luctantem Icaris fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rateis
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die

Spernit , nunc viridi membra sub arbuto
 Stratus , nunc ad aquæ lene caput sacræ.
 Multos castra juvant , & litno tubæ
 Permixtus sonitus , bellaque matribus.
 Detestata. Manet sub Jove frigido
 Venator , teneræ conjugis immemor:
 Seu visa est catulis cerva fidelibus,
 Seu rupit tereteis Marsus aper plagas.
 Me doctarum heredæ præmia frontium
 Dis miscent superis ; me gelidum nemus,
 Nympharumque leves cum Satyris chori
 Secernunt populo : si neque tibus
 Euterpe cohibet , nec Polyhymnia,
 Lesboum refugit tendere barbiton.
 Quod si me Lyricis vatibus inseres,
 Sublimi feriam sidera vertice.

A D A U G U S T U M C Æ S A R E M .

O D E I I .

*Deos omnes iratos esse Romanis ob Cæsaris cadem:
 unam imperii spem in Augusto constitutam.*

JAM satis terris nivis , atque diræ
 Grandinis misit pater & rubente
 Dexterâ sacras jaculatus arceis.

Terruit Urbem:

Terruit genteis , grave ne rediret
 Sæculum Pyrrhæ , nova monstra questæ,
 Omne cum Proteus pecus egit altos

Visere monteis;

Piscium & summa genus hæsit ulmo,
 Mota quæ sedes fuerat columbis;
 Et superjecto pavida natarunt

Æquore damæ.

Vidimus flavum Tiberim , retortis,
Littore Etrusco violenter undis,
Ire dejectum monumenta regis,

Templaque Vestæ:

Iliæ dum se nimium querenti
Jactat ultorem , vagus , & sinistra
Labitur ripa , Jove non probante , u-
xoriùs amnis.

Audiet , civeis acuisse ferrum,
Quo graves Persæ melius perirent.
Audiet pugnas , vitio parentum

Rara juventus.

Quem vocet Divum populus , ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent.
Virgines sanctæ minus audientem

Carmina Vestam?

Cui dabit parteis scelus expiandi
Jupiter? tandem venias precamur.
Nube candenteis humeros amictus

Augur Apollo:

Sive tu mavis Erycina ridens,
Quam jocus circumvolat , & Cupido,
Sive neglectum genus , & nepotes

Respicias auctor,

Heu nimis longo satiate ludo:
Quem juvat clamor , galeæque leves,
Acer & Marsi peditis cruentum

Vultus in hostem.

Sive mutata juvenem figura,
Ales in terris imitaris , almæ
Filius Majæ patiens vocari

Cesaris ultor:

Serus in cælum redeas , diuque
Latus intersis populo Quirini:

Neve te nostris vitiis iniquum

Ocyor aura

Tollat : hic magnos potius triumphos,

Hic ames dici pater , atque princeps,

Neu sinas Medos equitare inultos,

Te duce , Cæsar.

IN VIRGILIUM ATHENAS PROFICISCENTEM.

O D E I I I .

Secundum ei navigationem precatur : deinde occasionem nactus , hominum audaciam detestatur.

SIC te Diva potens Cypri,
Sic fratres Helenæ , lucida sidera,

Ventorumque regat pater,

Obstrictis aliis , præter Iapyga:

Navis , quæ tibi creditum

Debes Virgilium , finibus Atticis

Reddas incolumen , precor,

Et serves animæ dimidium meæ.

Illi robur , & æs triplex

Circa pectus erat , qui fragilem truci

Commisit pelago ratem

Primus , nec timuit præcipitem Africum

Decertantem Aquilonibus,

Nec tristes Hyadas , nec rabiem Noti:

Quo non arbiter Adriæ

Major tollere seu ponere vult freta.

Quem mortis timuit gradum,

Qui siccis oculis monstra natantia,

Qui vidit mare turgidum , &

Infameis scopulos Acroceraunia?

Nequicquam Deus abscidit

Prudens Oceano dissociabiles

Terras ; si tamen impiæ

Non tangenda rates transiliunt vada.

Audax omnia perpeti

Gens humana ruit per vetitum nefas.

Audax Iapeti genus

Ignem fraude mala gentibus intulit.

Post ignem ætheria domo

Subductum , macies & nova febrium

Terris incubuit cohors:

Semotique prius tarda necessitas

Lethi corripuit gradum.

Expertuus vacuum Dedalus æera

Pennis non homini datis.

Perrupit Acheronta Hercules labor.

Nihil mortalibus ardui est.

Cælum ipsum petimus stultitia ; neque

Per nostrum patimur scelus

Iracunda Jovem ponere fulmina.

AD L. SEXTIUM CONSULAREM.

ODE IV.

*Adventu veris , & communi moriendi conditione
proposita ; hortatur ad voluptates.*

Solvitur acris hiems grata vice veris , & Favoni ;

Trahuntque siccas machinæ carinas.

Ac neque jam stabulis gaudet pecus , aut arator igni

Nec prata canis albicant pruinis.

Jam Cytherea choros ducit Venus , imminente Luna

Junctæque Nymphis Gratia decentes

Alterno terram quatunt pede ; dum graveis Cyclo-

Vulcanus ardens xisit officinas.

(pum
Nunc

Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto
 Aut flore, terræ quem ferunt soluta.
 Nunc & in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
 Sen poseat agnam, sive malit hædum.
 Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,
 Regumque turreis. O beate Sexti,
 Vitæ summa brevis spes nos vetat inchoare longam.
 Jam te premet nox, fabulæque Manes,
 Et domus exilis Plutonia: quo simul mearis,
 Nec regna vini sortiere talis;
 Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet juvenus
 Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

A D P Y R R H A M.

O D E V.

*Miseros esse, qui illius amore teneantur, se ex eo,
 tanquam è naufragio enatasse.*

uis multa gracilis te puer in rosa
 Perfusus liquidis urget odoribus.
 Grato, Pyrrha, sub antro?
 Cui flavam religas comam
 Simplex munditiis? heu, quoties fidem,
 Mutatosque deos flebit, & aspera
 Nigris æquora ventis
 Emirabitur insolens;
 Qui nunc te fruitur credulus aurea,
 Qui semper vacuum, semper amabilem
 Sperat, nescius auræ
 Fallacis. Miseri, quibus
 Intentata nites! Me tabula sacer
 Votiva paries indicat, uvida
 Suspendisse potenti
 Vestimenta maris deo.

AD VISPANIUM AGRIPPAM.

ODE VI.

Velle ab eo gesta à Vario cantatum iri: se conviviiis tantum, & amoribus describendis aptum esse.

Scriberis Vario fortis, & hostium
Victor, Mæonii carminis alite,
Qua rem cumque ferox, navibus, aut equis
Miles te duce gesserit.

Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem
Pelidæ stomachum cedere nescii,

Nec cursus duplicis per mare Ulyssæi,

Nec sævam Pelopis domum

Conamur, tennes grandia: dum pudor,

Imbellisque lyræ musa potens vetat

Laudes egregii Cæsaris, & tuas

Culpa deterere ingeni.

Quis Martem tunica tectum adamantina

Digne scripserit? aut pulvere Troico

Nigrum Merionem? aut ope Palladis

Tybidem superis parem?

Nos convivia, nos prælia virginum

Strictis in juvenes unguibus acrium

Cantamus vacuï, sive quid utimur,

Non præter solitum leves.

ADMUNANTIUM PLANCUM CONSULAREM.

ODE VII.

Alias aliis: sibi Tiburtinam regionem placere. Cohortatio ad voluptates.

Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenem:
Aut Ephesum, bimariseve Corinthi

Mœnia , vel Baccho Thebas , vel Apolline Delphos
 Insigneis , aut Thessala Tempe.
 Sunt , quibus unum opus est , intactæ Palladis arres
 Carmine perpetuo celebrare , &
 Undique decerptam fronti præponere olivam.
 Plurimus in Junonis honorem,
 Aptum dicet equis Argos , diteisque Mycenas.
 Me neque tam patiens Lacedæmon,
 Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,
 Quam domus Albuncæ resonantis,
 Et præceps Anio , ac Tiburni lucus , & uda
 Mobilibus pomaria rivis.
 Albus ut obscuro deterget nubila cælo
 Sæpe Notus , neque parturit imbreis
 Perpetuos : sic tu sapiens finire memento
 Tristitiam , vitæque labores
 Molli , Plauce , mero ; seu densa tenebit
 Castra tenent , seu densa tenobit
 Tiburis umbra tui. Teucer Salamina , patremque
 Cum fugeret , tamen uda Lyæo
 Tempora populea fertur vinxisse corona,
 Sic tristeis affatus amicos:
 Quo nos cumque feret melior fortuna parente,
 Ibimus , ò socii , comitesque.
 Nil desperandum , Teucroduce , & auspice Teucro,
 Certus enim promisit Apollo,
 Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
 O fortes , pejoraque passi
 Mecum sæpe viri , nunc vino pellite curas,
 Cras ingens iterabimus æquor.

AD LYDIAM.

ODE VIII.

*Obscure juvenem quemdam , quem Sybarim vocat
ut amore perditum , & voluptatibus collique-
factum notat.*

LYdia , dic , per omnes
Te deos oro : Sybarin cur properes amando
Perdere ? cur apricum
Oderit campum patiens pulveris , atque solis ?
Cur neque militaris
Inter æquales equitat , Gallica nec lupatis
Temperat ora frenis ?
Cur timet flavum Tiberim tangere ? cur olivum
Sanguine viperino
Cautius vitat ? neque jam livida gestat armis
Brachia , sæpe disco,
Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito ?
Quid latet , ut marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Trojæ
Funera , ne virilis
Cultus in cædem , & Lycias proriperet catervas ?

AD THALIARCUM.

ODE IX.

Hieme indulgendum voluptati.

Vides , ut alta stet nive candidum
Soracte , nec jam sustineant onus
Silvæ laborantes , geluque
Flumina constiterint acuto ?

Dissolve frigus, ligna super foco
 Large reponens: atque benignius
 Deprome quadrimum Sabina,
 O Thaliarche, merum diota.
 Permite divis cetera: qui simul
 Stravere ventos æquore fervido
 Deprælianteis, nec cupressi,
 Nec veteres agitantur orni.
 Quid sit futurum cras, fuge quærere: &
 Quem sors dierum cumque dabit lucro
 Appone: nec dulcis amores
 Sperne puer, neque tu choreas.
 Donec virenti canities abest
 Morosa, nunc & campus, & aræ,
 Lenesque sub noctem susurri
 Composita repetantur hora:
 Nunc & latentis proditor intimo
 Gratus puellæ risus ab angulo,
 Pignusque dereptum lacertis,
 Aut digito malè pertinaci.

A D M E R C U R I U M.

O D E X.

Mercuri facunde, nepos Atlantis,
 Qui feros cultus hominum recentum
 Voce formasti catus, & decoræ
 More palestræ:
 Te canam magni Jovis, & Deorum
 Nuntium, curvæque lyræ parentem,
 Callidum, quicquid placuit, jocosum
 Condere furto.
 Te, boves olim nisi reddidisses

Per dolum amotas, puerum minaci
 Vocet dum terret, viduus pharetra
 Risit Apollo.

Quin & Atridas, duce te, superbos
 Ilio dives Priamus relictos,
 Thessalosque igneis, & iniqua Trojæ
 Castra fefellit.

Tu pias lætis animas reponis
 Sedibus, virgaque levem coerces
 Auream turbam, superis Deorum
 Gratus, & imis.

AD LEUCONOEN.

ODE XI.

Indulgendum voluptati, omissa futurorum cura.

TU ne quæsieris (scire nefas) quem mihi, quem
 tibi

Finem Di dederint, Leuconoe: nec Babylonios
 Tentaris numeros, ut melius, quicquid erit, pati;
 Seu plureis hyemes, seu tribuit Jupiter ultimam,
 Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
 Tyrrhenum. Sapias, vina liques; & spacio brevi
 Spem longam reseces. Dum loquimur, fugerit invida
 Ætas; carpe diem, quam minimum credula postero.

AD AUGUSTUM.

ODE XII.

*Diis, heroibus, virisque aliquot claris laudatis,
 postremo commendat Augustum.*

Quem virum, aut herosa lyra, vel acri
 Tibia sumes celebrare. Clio?

Quem Deum? cujus recinet jocosa

Nomen imago,

Aut in umbrosis Heliconis oris,

Aut super Pindo, gelidove in Hæmo?

Unde vocalem temere insecutæ

Orphea silve,

Arte materna rapidos morantem

Fluminum lapsus, celereisque ventos,

Blandum & auritas fidibus canoris

Ducere quercus.

Quid prius dicam solitis parentum

Landibus? qui res hominum, ac Deorum,

Qui mare, ac terras, variisque mundum

Temperat horis.

Unde nil majus generatur ipso:

Nec viget quicquam simile, aut secundum:

Proximos illi tamen occupavit

Pallas honores,

Præliis audax neque te silebo,

Liber; & sævis inimica Virgo

Belluis: nec te, metuendæ certa

Phœbe sagitta.

Dicam & Alcidem, puerosque Ledaë,

Hunc equis, illum superare pugnâ

Nobilem: quorum simul alba nautis

Stella refulsit,

Defluit saxis agitatus humor:

Concidunt venti, fugiuntque nubes:

Et minax (sic Di voluere) ponto

Unda recumbit.

Romulum post hos prius, an quietum

Pompili regnum memorem, an superbos

Tarquini fasceis, dubito, an Catonis

Nobile lethum,

Regulum , & Scauros , animæque magnæ
 Prodigum , Pœno superante , Paullum,
 Gratus insigni réferam camœna,
 Fabriciumque.

Hunc , & incómptis Curium capillis
 Utilem bello tulit , & Camillum
 Sæva paupertas , & avitus apto
 Cum lare fundus.

Crescit , occulto velut arbor ævo
 Fama Marcelli : micat inter omneis
 Julium sidus , velut inter igneis
 Luna minores.

Gentis humanæ pater , atque custos,
 Orre Saturno , tibi cura magni
 Cæsaris fatis data : tu secundo
 Cæsare regnes.

Ille , seu Parthos Latio imminenteis
 Egerit justo domitos triumpho,
 Sive subjectos Orientis oræ
 Seras , & Indos;

Te minor latum reget æquus orbem:
 Tu gravi curru quaties Olympum:
 Tu parum castis inimica mittes
 Fulmina lucis.

AD LYDIAM.

ODE XIII.

Dolet sibi Telephum anteponi.

CUM tu , Lydia , Telephi
 Cervicem roseam , lactea Telephi
 Laudas brachia ; væ meum
 Fervens difficili bile tumet jecur.

Tunc nec mens mihi , nec color
 Certa sede manent ; humor & in genas
 Furtim labitur , arguens
 Quam lentis penitus macerer ignibus.
 Uror , seu tibi candidos
 Turparunt humeros immodicæ mero
 Rixæ : sive puer furens
 Impressit memorem dente labris notam.
 Non , si me satis audias,
 Speres perpetuum , dulcia barbare
 Lædentem oscula , quæ Venus
 Quinta parte sui nectaris imbuit.
 Felices ter , & amplius,
 Quos irrupta tenet copula , nec malis
 Divulsus querimoniis,
 Suprema citius solvet amor die.

IN BRUTUM , BELLUM CIVILE REPARANTEM.

O D E XIV.

 Navis , referent in mare te novi
 Fluctus? o quid agis? fortiter occupa
 Portum. Nonne vides , ut
 Nudum remigio latus,
 Et malus celeri saucius Africo,
 Antennæque gemant , ac sine funibus
 Vix durare carinæ
 Possint imperiosius
 Æquor? non tibi sunt integra lintea:
 Non Di , quos iterum pressa voces malo:
 Quamvis Pontica pinus,
 Silvæ filia nobilis,
 Jactes & genus & nomen inutile.

Nil pictis timidus navita puppibus
 Fidit. Tu , nisi ventis
 Debes ludibrium , cave.
 Nuper sollicitum quæ mihi tædium,
 Nunc desiderium , curaque non levis,
 Interfusa nitenteis
 Vites æquora Cycladas.

NEREI VATICINIUM DE RUINA TROJÆ.

O D E X V.

PAstor cum traheret per freta navibus
 Idæis Helenam perfidus hospitam;
 Ingrato celereis obruit otio
 Ventos , ut caneret fera
 Nereus fata. Mala ducis avi domum,
 Quam multo repetet Græcia milite,
 Conjurata tuas rumpere nuptias,
 Et regnum Priami vetus.
 Eheu , quantus equis , quantus adest viris
 Sudor , quanta moves funera Dardanæ
 Genti? jam galeam Pallas , & ægida,
 Currusque , & rabiem parat.
 Nequicquam Veneris præsidio ferox,
 Pectes cæsariem : grataque feminis
 Imbelli cithara carmina divides:
 Nequicquam thalamo graveis
 Hastas , & calami spicula Gnossii
 Vitabis , strepitumque , & celerem sequi
 Ajacem : tamen , heu serus , adulteros
 Crineis pulvere collines.
 Non Laertiadem , exitium tuæ
 Gentis , non Pylum Nestora respicis?

Urgent impavidi te Salaminus,
 Teucerque, te Sthenulus sciens
 Pugnae; sive opus est imperitate equis,
 Non auriga piger. Merionem quoque
 Nosces. Ecce furit te reperire atrox
 Tydides, melior patre:
 Quem tu, cervus uti vallis in altera
 Visum parte lupum graminis immemor,
 Sublimi fugies mollis anhelitu,
 Non hoc pollicitus tuae.
 Iracunda diem proferet Ilio,
 Matronisque Phrygum classis Achillei:
 Post certas hiemes uret Achaicus
 Ignis Iliacas domos.

P A L I N O D I A.

O D E X V I.

Veniam petit à puella, quam Jambis læserat.

Matre pulchra filia pulchrior,
 Quem criminosis cunque voles modum
 Pones iambis, sive flamma,
 Sive mari libet Adriano.
 Non Dindymene, non adytis quatit
 Mentem sacerdotum incola Pythius,
 Non Liber æque, non acuta
 Si geminant Corybantes æra,
 Tristes ut iræ, quas neque Noricus
 Deterret ensis, nec mare naufragum,
 Nec sævus ignis, nec tremendo
 Jupiter ipse ruens tumultu.
 Fertur Prometheus addere principi
 Limo coactus particulam undique

Desectam , & insani leonis
 Vim stomacho apposuisse nostro.
 Iræ Thyestem exitio gravi
 Stravere , & altis urbibus ultimæ
 Sterere causæ , cur perirent
 Funditus , imprimeretque muris
 Hostile aratrum exercitus insolens.
 Compesce mentem. Me quoque pectoris
 Tentavit in dulci juventa
 Fervor , & in celeres iambos
 Misit furem : nunc ego mitibus
 Mutare quæro tristia ; dum mihi
 Fias recantatis amica
 Opprobriis , animumque reddas.

A D T Y N D A R I D E M.

O D E X V I I.

Invitam eam in Lucretilem.

V Elox amoenum sæpe Lucretilem
 Mutat Lycaeo Faunus , & igneam
 Defendit æstatem capellis
 Usque meis , pluviosque ventos.
 Impune totum per nemus arbutos
 Quærunt latenteis , & thyma devixæ
 Olentis uxores mariti:
 Nec virideis metuunt colubras,
 Nec martialeis hædusæ lupos:
 Utcumque dulci , Lyndari , fistula
 Vales , & Usticæ cubantis
 Lævia personuere saxa.
 Di me tuentur : Dis pietas mea,
 Et musa cordi est. Hic tibi copia

Manabit ad plenum benigno
 Ruris honorum / opulenta cornu.
 Hic in reducta valle caniculæ
 Vitabis æstus : & fide Teia
 Dices laboranteis in uno
 Penelopen , vitreamque Circen.
 Hic innocentis pocula Lesbii
 Duces sub umbra : nec Semcleius
 Cum Marte confundet Thyoneus
 Prælia : nec metues protervum
 Suspecta Cyrum , ne male dispari
 Incontinenteis injiciat manus,
 Et scindat hærentem coronam
 Crinibus , immeritamque vestem.

AD QUINTILIUM VARUM.

O D E X V I I I .

Vini potu moderato exhilarari animum : immoderato rixas excitari.

NUllum, Vare, sacra vite prius severis arborem
 Circa mite solum Tiburis, & mœnia Catili.
 Siccis omnia nam dura Deus proposuit : neque
 Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines. crepet?
 Quis post vina gravem militiam, aut pauperiem in-
 Quis non te potius, Bacche pater, teque decens Ve-
 Ac ne quis modici transiliat munera Liberi, nus?
 Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
 Debellata : monet Sithoniis non levis Evius:
 Cum sas , atque nefas exiguo finem libidinum
 Discernunt avidi. Non ego te , candide Bassareu,
 Invitum quatiã , nec variis obsita frondibus
 Sub divum rapiam. Sæva tene cum Berecynthio

Cornu tympana, quæ subsequitur cæcus amor sui,
Attollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Arcaniquæ fides prodiga, perlucidior vitro.

DE GLICERA.

ODE XIX.

Se illius amore uri.

MAter sæva Cupidinum.

Thebanæque jubet me Semeles puer,
Et lascivia licentia

Finitis animum reddere amoribus.

Urit me Glyceræ nitor

Splendentis Pario marmore purius:

Urit grata protervitas,

Et vultus nimium lubricus aspici:

In me tota ruens Venus

Cyprum deseruit: nec patitur Scythas

Et versis animosum equis

Parthum dicere: nec quæ nihil attinent.

Hic vivum mihi cespitem, hic

Verbenas pueri ponite, thuraque

Bimi cum patera meri:

Mactata veniet lenior hostia.

AD MÆCENATEM.

ODE XX.

Invitat eum ad convivium minime sumptuosum.

VILE potabis modicis Sabinum

Cantharis, Græcâ quod ego ipse testa

Conditum levi, datus in theatro

Cum tibi plausus,

Clare Mæcenas eques, ut paterni
Fluminis ripæ, simul & jocosa
Redderet laudes tibi Vaticanæ

Montes imago.

Cæcubum, & prælo domitam Caleno
Tu bibes uvam: mea nec Falernæ
Temperant vites, neque formiani
Pocula colles.

I N D I A N A M , E T A P O L L I N E M .

O D E X X I .

Sæculare Carmen.

Dianam teneræ dicite virgines,
Intonsum, pueri, dicite Cynthium,
Latonamque supremo
Dilectam penitus Jovi.

Vos lætam fluviis, & nemorum comam,
Quæcumque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Silvis, aut viridis Cragi:

Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalemque, mares, Delon Apollinis,
Insignemque pharetra,
Fraternaque humerum lyra.

Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem,
Pestemque à populo, & Principe Cæsare in
Persas, atque Britannos
Vestra motus aget prece.

AD ARISTIUM FUSCUM.

ODE XXII.

Vitæ integritatem, & innocentiam ubique esse tutam

Integer vitæ, scelerisque purus,

Non eget Mauris jaculis, nec arcu,
Nec venenatis gravida sagittis,

Fusce, pharetra;

Sive per Syrteis iter æstuosas,

Sive facturus per inospitalem

Caucasum, vel quæ loca fabulosus

Lambit Hydaspes.

Namque me silva lupus in Sabina,

Num meam canto Lalagen, & ultra

Terminum curis vagor expeditus,

Fugit inermen.

Quale portentum neque militaris

Daunia in latis alit æsculetis,

Nec Jubbæ tellus generat, leonum

Arida nutrix.

Pone me, pigris ubi nulla campis

Arbos æstiva recreatur aura,

Quod latus mundi nebulæ, malusque

Jupiter urget.

Pone sub curru nimium propinqui

Solis, in terra domibus negata;

Dulce ridentem Lalagem amabo,

Dulce loquentem.

A D C H L O E N .

O D E XXIII.

*Non esse jam, quod virileis complexus extimescat,
viro matura.*

Vitas hinnuleo mi similis, Cloe,
Quærenti pavidam montibus aviis
Matrem, non sine vano
Aurarum, & silvæ metu.

Nam seu mobilibus vepriis inhorruit
Adventum foliis, seu virides rubum
Dimovere lacertæ:
Et corde, & genibus tremit.

Atqui non ego te, tigris ut aspera,
Getulusve leo, frangere persequor,
Tandem desine matrem,
Tempestiva sequi viro.

A D V I R G I L I U M .

O D E XXIV.

Deflet Quintilli Vari mortem.

Quis desiderio sit pudor, aut modus
Tam cari capitis? præcipue lugubreis
Cantus Melpomene: cui liquidam pater

Vocem cum cithara dedit
Ergo Quintilium perpetuus sopor
Urget? cui pudor, & justitiæ soror
Incorrupta fides, nudaque veritas,
Quando ullum inveniet parem?
Multis ille bonis flebilis occidit:

Nulli flebilior , quam tibi , Virgili.
 Tu frustra pius , heu , non ita creditum
 Poscis Quincitilium Deos.
 Quod si Threicio blandius Orpheo
 Auditam moderere arboribus fidem;
 Non vanæ redeat sanguis imagini,
 Quam virga semel horrida,
 Non lenis precibus fata recludere,
 Nigro compulerit Mercurius gregi.
 Durum : sed levius fit patientia,
 Quicquid corrigere est nefas.

A D L Y D I A M.

O D E X X V.

*Insultat ei , quod jam vetula vicissim à juvenibus
 contemnatur.*

PArcius junctas quatiunt fenestras
 Ictibus crebris juvenes protervi,
 Nec tibi somnos adimunt : amatque
 Janua limen,
 Quæ prius multum faciles movebat
 Cardines. Audis minus , & minus jam,
 Me tuo longam pereunte noctem,
 Lydia dormis?
 Invicem mœchos anus arroganteis
 Flebis in solo levis angiportu,
 Thracio bacchante magis sub inter-
 lunia vento.
 Cum tibi flagrans amor , & libido
 Quæ solet matres furiare equorum,
 Sæviet circa jecur ulcerosum,
 Non sine quæstu;

Læta quod pubes hedera virente
 Gaudeat, puella magis atque myrto;
 Aridas frondeis hyemis sodali
 Dedicet Euro.

DE ÆLIO LAMIA.

ODE XXVI.

Se soluto animo velle Lamiam laudare.

MUsis amicus, tristitiam, & metus
 Tradam protervis in mare Creticum
 Portare ventis: quis sub Arcto
 Rex gelidæ metuatur oræ,
 Quid Tyridatem terreat, unice
 Securus. O quæ fontibus integris
 Gaudes, apricos nocte flores,
 Nocte meo Lamia coronam,
 Pimplei dulcis; nil sine te mei
 Possunt honores. Hunc fidibus novis,
 Hunc Lesbio sacrare plectro,
 Teque, tuasque decet sorores.

A D S O D A L E S.

ODE XXVII.

*Ad sodales inter pocula rixantes, & poculis ipsis
 pugnantes, invitatus ut bibat, id se ea lege fac-
 turum, si frater Magillæ nomen amicæ suæ pro-
 ferat, vel sibi in aurem dicat.*

NAtis in usum lætitiæ scyphis
 Pugnare, Thracum est. Tollite barbarum
 Morem: verecundum Bacchum

Sanguineis prohibete rixis.
 Vino, & lucernis Medus acinaces
 Immane quantum discrepat! impium
 Lenite clamorem, sodales,
 Et cubito remanete presso.
 Vultis severi me quoque sumere
 Partem Falerni? dicat Opuntia
 Frater Megillæ, quo beatus
 Vulnere, qua pereat sagitta.
 Cessat voluntas? non alia bibam
 Mercede. Quæ te cumque domat Venus,
 Non erubescendis adurit
 Ignibus, ingenuoque semper
 Amore peccas. Quicquid habes, age,
 Depone tutis auribus. Ah miser,
 Quanta laboras in Charybdi!
 Digne puer meliore flamma.
 Quæ saga, quis te solvere Thessalis
 Manus venenis, quis poterit Deus?
 Vix illigatum te triformi
 Pegassus expediet Chimæra.

IN ARCHYTAM.

ODE XXVIII.

Inducitur Architas nauta quidam respondens omnibus esse moriendum, oratque, ne se insepultum jacere patiatur: sed corpori suo terram, aut arenam injiciat.

TEmaris, & terræ, numeroque carantis arenæ
 Mensorem cōhibent, Archyta,
 Pulveris exigui prope litus parva Matinum
 Munera: nec quicquam tibi prodes

Aerias tentasse domos ; animoque rotundum
 Percurrisse polum morituro.
 Occidit & Pelopis genitor , conviva deorum,
 Tithonusque remotus in auras:
 Et Jovis arcanis Minos ad missus : habent ut
 Tartara Panthoidem iterum Orco
 Demissum ; quamvis clypeo Trojana reflexo
 Tempora testatus , nihil ultra
 Nervos , atque cutem morti concesserat atræ ;
 Judice te , non sordidus auctor
 Naturæ , verique. Sed omneis una manet nox,
 Et calcanda semel via lethi.
 Dant alios Furæ torvo spectacula Marti:
 Exitio est avidum mare nautis.
 Mixta senum , ac juvenum densantur funera : nullum
 Sæva caput Proserpina fugit:
 Me quoque devexi rapidus comes Orionis
 Illyricis Notus obruit undis.
 At tu , nauta , vagæ ne parce malignus arenæ
 Ossibus , & capiti inhumato
 Particulam dare. Sic, quodcumque minabitur Euris
 Fluctibus Hesperiiis , Venusinæ
 Plectantur silvæ , te sospite : multa que merces
 Unde potest , tibi defluat æquo
 Ab Jove , Neptunoque sacri custode Tarenti.
 Negligis immeritis nocituram
 Postmodo te natis fraudem committere ? fors &
 Debita jura vicesque superbæ
 Te maneant ipsum : precibus non liquar inultis,
 Teque piacula nulla resolvent.
 Quamquam festinas (non est mora longa) licebit
 Injecto ter pulvere curras.

AD ICCIUM.

ODE XXIX.

*Mirum quiddam, & monstri simile esse ait, eum
à Philosophiæ studio ad militiam transisse.*

¶ Cci, beatis nunc Arabum invides

¶ Gazis: & acre militiam paras

Non ante devictis Sabææ

Regibus, horribilisque Medo

Nectis catenas. Quæ tibi virginum

Sponso necato barbara serviet?

Puer quis ex aula capillis

Ad cyathum statuatur unctis,

Doctus sagittas tendere Sericas

Arcu paterno? quis neget arduis

Pronos relabi posse rivos

Montibus, & Tiberim reverti:

Cum tu coemptos undique nobileis

Libros Panæti, Socraticam & domum

Mutare lorice Iberis,

Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM.

ODE XXX.

Ut in ædeis Glyceræ veniat.

Venus regina Cnidi, Paphique,

Sperne dilectam Cypron, y vocantis

Thure te multo Glyceræ decoram

Transfer in ædem.

Fervidus tecum puer, & solutis

Gratiæ zonis , properentque Nymphæ,
Et parum comis sine te Juventas,
Mercuriusque.

A D A P O L L I N E M .

O D E XXXI.

*Se non opulentiam , sed tranquillam , hilaremque
vitam ab Apolline poscere.*

Quid dedicaturum poscit Apollinem
Vates? quid orat , de patera novum
Fundes liquorem? non opimas
Sardiniaë segetes feracis;
Non æstuosæ grata Calabria
Armenta , non aurum , aut ebur Indicum,
Non rura , quæ Liris quieta
Mordet aqua , taciturnus amnis.
Premant Calenam falce , quibus dedit
Fortuna , vitem : dives , ut aureis
Mercator exsiccet culullis
Vina Syra reparata merce,
Diis charus ipsis : quippe ter , & quater
Anno revisens æquor Atlanticum
Impune. Me pascant olivæ,
Me cichorea , levesque malvæ.
Frui paratis , & valido mihi
Latœ , dones , ac , precor , integra
Cum mente nec turpem senectam
Degere , nec cithara carentem.

AD LYRAM.

ODE XXXII.

Barbiton, sive testudinem suam commendat.

Poscimus, si quid vacui sub umbra
Lusimus tecum, quod & hunc in annum
Vivat, & plureis, age, dic Latinum,
Barbite, carmen:

Lesbio primum modulate civi;
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Sive jactatam religarat vdo.

Litore navim,
Liberum, & Musas, Veneremque, & illi
Semper hærentem puerum canebat,
Et Lycum nigris oculis, nigroque
Crine decorum.

O deus Phœbi, & dapibus supremi
Grata testudo Jovis, o laborum
Dulce lenimen, mihi cumque salve
Rite vocanti.

AD ALBIUM TIBULLUM.

ODE XXXIII.

Ne doleat sibi rivalem juniorem à Glyceræ anteponi.

Albi, ne doleas plus nimio memor
Immitis Glyceræ, neu mirabileis
Decantes elegos, cur tibi junior

Læsa præniteat fide;
Insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor: Cyrus in asperam

Declinat Pholoen : sed prius Appulis
 Jungitur capreae lupis,
 Quam turpis Pholoe peccet adultero.
 Sic visum Veneri ; cui placet impares
 Formas , atque animos sub juga aenea
 Sævo mitere cum joco.
 Ipsum me melior cum peteret Venus,
 Grata detinuit compede Myrtale
 Libertina , fretis acrior Adriæ
 Curvantis Calabros sinus.

O D E XXXIV.

*Pænitere se, quod dum Epicuream disciplinam sec-
 taretur , parum studiose Deos coluerit.*

PArcus Deorum cultor , & infrequens,
 Insanientis dum sapientiæ
 Consultus erro , nunc retrorsum
 Vela dare , atque iterare cursus
 Cogor relectos. Namque Diespiter
 Igni corusco nubila dividens,
 Plerumque per purum tonanteis
 Egit equos , volucrumque currum:
 Quo bruta tellus , & vaga flumina,
 Quo Styx , & invisi horrida Tænari
 Sedes , Atlanteusque finis
 Concutitur. Valet ima summis
 Mutare , & insigne attenuat Deus,
 Obscura promens. Hinc apicem rapax
 Fortuna cum stridore acuto
 Sustulit , hic posuisse gaudet.

AD FORTUNAM.

ODE XXXV.

*Quam orate ut servet Cæsarem in Britannos ire
meditantem.*

 Diva, gratum quæ régis Antium
 Præsens vel imor tollere de gradu
 Mortale corpus, vel superbos
 Vertere funeribus triumphos:
 Te pauper ambit sollicita prece
 Ruris colonus: te dominam æquoris,
 Quicumque Bithyna lacessit
 Carpatium pelagus carina,
 Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
 Urbesque, gentesque, & Latium ferox,
 Regumque matres barbarorum, &
 Purpurei metuunt tyranni,
 Injuriioso ne pede proruas
 Stantem columnam: neu populus frequens
 Ad arma cessantis, ad arma
 Concitet, imperiumque frangat.
 Te semper anteit sæva necessitas,
 Clavos trabales, & cuneos manu
 Gestans athena: nec sæverus
 Uncus abest; liquidumque plumbum.
 Te Spes, & albo rara Fides colit
 Velato panno, nec comitem abnegat.
 Utcumque mutata potentis
 Veste domos inimicæ linquis.
 At vulgus infidum, & meretrix retro
 Perjura cedit: diffugiunt cadis
 Cum sæce siccatis amici,

Ferre jugum pariter dolosi.
 Serves iturum Cæsarem in ultimos
 Orbis Britannos, & juvenem recens
 Examen Eois timendum
 Partibus, Oceanoque rubro.
 Eheu, cicatricum, & sceleris pudet,
 Fratrumque. Quid nos dura refugimus
 Ætas? quid intactum nefasti
 Liquimus? unde manum juventus
 Metu Deorum continuit? quibus
 Pepercit aris? o utinam nova
 Incude defingas retusum in
 Massagetis, Arabasque ferrum.

IN HONOREM POMPONII NUMIDÆ.

O D E XXXVI.

Ob Numidæ reditum gaudio exultat.

FIT thure, & fidibus juvat.
 Placare, & vituli sanguine debito
 Custodes Numidæ deos:
 Qui nunc Hesperia sospes ab ultima
 Caris multa sodalibus,
 Nulli plura tamen dividit oscula,
 Quam dulci Lamix; memor
 Actæ non alio rege puertix,
 Mutatæque simul togæ.
 Cressa ne careat pulchra dies nota:
 Neu promptæ modus amphoræ,
 Neu morem in Salium sit requies pedum:
 Neu multi Damalis meri
 Bassum Threicia vincat amystide:
 Neu desint epulis rosæ:

Neu vivax apium : neu breve liliū.
 Omnes in Damalin putres
 Deponent oculos : nec Damalis novo
 Divelletur adultero,
 Lascivis hederis ambitiosior,

A D S O D A L E S.

O D E X X X V I I.

Ob victoriam Actiacam genio indulgendum esse.

Nunc est bibendum , nunc pede libero
 Pulsanda tellus : nunc Saliaribus
 Ornare pulvinar Deorum
 Tempus erat dapibus , sodales.
 Antehac nefas depromere Cæcubum
 Cellis avitis , dum Capitolio
 Regina dementis ruinas,
 Funus & imperio parabat,
 Contaminato cum grege turpium
 Morbo virorum , quidlibet impotens
 Sperare , fortunaque dulci
 Ebria : sed minuit furorem
 Vix una sospes navis ab ignibus:
 Mentemque lymphatam Mareotico
 Redegit in veros timores
 Cæsar , ab Italia volantem
 Remis adurgens (accipiter velut
 Molleis columbas , aut leporem citus
 Venator in campis nivalis
 Æmonix) daret ut catenis
 Fatale monstrum : quæ generosius
 Perire quærens , nec muliebriter

Espavit ensem , nec latenteis
 Classe cita penetravit oras.
 Ausa & jacentem visere regiam
 Vultu Sereno , fortis & asperas
 Tractare serpenteis , ut atrum
 Corpore combiberet venenum,
 Deliberata morte ferocior:
 Sævis Liburnis scilicet invidens
 Pribata deduci superbo
 Non humilis mulier triumpho.

A D P U E R U M .

O D E XXXVIII.

Se tenui apparatu gaudere.

Persicos odi , puer , apparatus:
 Displicent nexæ philyra coronæ:
 Mitte sectari , rosa quo locorum
 Sera moretur.
 Simplici myrto nihil adlabores
 Sedulus cura : neque te ministrum
 Dedecet myrtus , neque me sub arta
 Vite bibentem.

Q. HORATII

FLACCII

CARMINUM

LIBER II.

AD C. ASINIUM POLLIONEM.

ODE I.

*Commendat scripta illius, quibus bella civilia
completebatur.*

Motum ex Metello consule civicum,
 Bellique causas, & vitia, & modos,
 Ludumque fortunæ, graveisque
 Principum amicitias, & arma
 Nondum expiatis tincta cruoribus,
 Periculosæ plenum opus alex
 Tractas, & incedis per igneis
 Suppositos cineri doloso.
 Paulum severæ Musa tragœdiæ
 Desit theatris: mox, ubi publicas
 Res ordinariæ, grande munus
 Cecropio repetes cothurno,
 Insigne moestis præsidium reis,
 Et consulenti Pollio, curiæ:
 Cui lauros æternos honores
 Dalmatico peperit triumpho.
 Jam nunc minaci murmure cornuum

Per-

Perstringis aureis ; jam litui strepunt ;
 Jam fulgor armorum fugaceis
 Terret equos , equitumque vultus.
 Videre magnos jam videor duces
 Non indecoro pulvere sordidos,
 Et cuncta terrarum subacta,
 Præter atrocem animum Catonis.
 Juno , & Deorum quisquis amicior
 Afris , inulta tesserat impotens
 Tellure , victorum nepotes
 Rettolit inferias Jugurthæ.
 Quis non Latino sanguine pinguior
 Campus , sepulcris impia prælia
 Testatur , auditumque Medis
 Hesperix sonitum ruinæ?
 Qui gurges , aut quæ flumina lugubris
 Ignara belli? quod mare Dauniæ
 Non decoloravere cædes?
 Quæ caret ora cruore nostro?
 Sed ne relictis , Musa procax , jocis,
 Cæx retractes munera naniæ,
 Mecum Dionæo sub antro
 Quære modos levioire plectro.

AD CRISPUM SALLUSTIUM.

O D E II.

*Primo Proculejum laudat ob liberalitatem in fra-
 tres : deinde ostendit , eum , qui suas cupidita-
 tes reprimere , pecuniamque contemnere possit,
 solum regem , solum beatum esse.*

NUllus argento color est avaris
 Abdito terris ; inimice lamnæ

Crispe Sallusti , nisi temperato
Splendeat usu.

Vivit extento Proculejus ævo,
Notus in fratres animi paterni:
Illum agit penna metuente solvi
Fama superstes.

Latus regnes avidum domando
Spiritus , quam si Libyam remotis
Gadibus jungas , & uterque Pœnus
Serviat uni.

Crescit indulgens sibi dirus Hydrops,
Nec sitim pellit , nisi causa morbi
Fugerit venis , & aquosus albo
Corpore languor.

Redditum Cyri solio Phraaten
Dissidens plebi , numero beato-
rum eximit virtus ; populumque falsis
Dedocet uti

Vocibus ; regnum & diadema tutum
Deferens uni , propiamque laurum.
Quisquis ingenteis oculo irretorto
Spectat acervos.

A D Q. DELL IUM.

O D E III.

*Neque demittendum adversis , neque effereendum
secundis rebus animum : sed hilariter vivendum:
cum æqua sit omnibus moriendi conditio.*

Quam memento rebus in arduis
Servare mentem , non secus ac bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitia , moriture Delli,

Seu

Seu moestus omni tempore vixeris,

Seu te in remoto gramine per dies

Festos reclinatum bearis

Interiore nota Falerni.

Quo pinus ingens, albaque populus

Umbram hospitem consociare amant

Ramis, & obliquo laborat

Lympha fugax trepidare rivo:

Huc vina, & unguenta, & nimium brevis

Flores amœnæ ferre jube rosæ:

Dum res, & ætas, & Sororum

Fila trium patiuntur atra.

Cedes coemptis salibus, & domo,

Villaque, flavus quam Tiberis lavit:

Cedes, & exstructis in altum

Divitiis potietur heres.

Divesne prisco natus ab Inacho,

Nil interest, an pauper, & infima

De gente sub divo moreris,

Victima nil miserantis Orci.

Omnes eodem cogimur: omnium

Versatur una serius ocyus

Sors exitura, & nos in æternum

Exsiliū impositura cymbæ.

AD XANTHIAM PHOCEUM.

ODE IV.

Quod ancillam amet, non esse, cur eum pudeat

multis enim magnis viris idem

usuvenisse.

NE sit ancillæ tibi amor pudori,

Xanthia Phocæu; prius insolentem

Serva Briseis niveo colore

Movit Achillem:

Movit Ajacem Telamone natum

Forma captivæ dominum Teemessæ:

Arsit Atrides medio in triumpho

Virgine rapta;

Barbaræ postquam cecidere turmæ,

Thessalo victore, & ademptus Hector

Tradidit fessis leviora tolli

Pergama Grajis.

Nescias, an te generum beati

Phyllidis flavæ decorent parentes;

Regium certe genus, & Penateis

Mœret iniquos.

Crede non illam tibi de scelesta

Plebe dilectam: neque sic fidelem,

Si lucro aversam potuisse nasci

Matre pudenda.

Brachia, & vultum, tereteisque suras

Integer laudo: fuge suspicari,

Cujus octavum trepidavit ætas

Claudere lustrum.

ODE V.

*Revocandum esse mentem à cupiditate virginis
immaturæ.*

Nondum subacta ferre jugum valet

N Cervice; nondum munia comparis

Æquare, nec tauri ruentis

In venerem tolerare pondus;

Circa virentis est animus tuæ

Campos juvenæ, nunc fluviiis gravem

Solantis æstum, nunc in udo

Ludere cum vitulis salicto
 Prægestientis. Tolle cupidinem
 Immitis uvæ : jam tibi lividos
 Distinguet autumnus racemos
 Purpureo varius colore:
 Jam te sequetur (currit enim ferox
 Ætas : & illi , quos tibi dempserit,
 Apponet annos) jam proterva
 Fronte petet Lalage maritum;
 Dilecta , quantum non Pholoe fugax,
 Non Chloris : albo sic humero nitens,
 Ut pura nocturno renidet
 Luna mari , Gnidiusve Gyges.
 Quem si puellarum insereres choro,
 Mire sagaceis falleret hospites
 Discrimen obscurum , solutis
 Crinibus , ambiguoque vultu.

A D S E P T I M I U M.

O D E VI.

*Tiburтинæ , & Terentinæ regionis amœnitatem
 laudat.*

S Eptimi Gadeis aditure mecum , &
 S Cantabrum indoctum juga ferre nostra , &
 Barbaras Syrteis , ubi maura semper
 Æstuat unda;
 Tibur argeo positum colono
 Sit meæ sedes utinam senectæ:
 Sit modus lasso maris , & viarum,
 Militiæque.
 Unde si Parcæ prohibent iniquæ,
 Dulce pellitis ovibus Galeni

Flumen , & regnata petam Laconi
Rura Phalantho.

Ille terrarum mihi præter omneis
Angulus ridet , ubi non Hymetto
Mella decedunt , viridique certat
Bacca Venafro:

Ver ubi longum , tepidasque præbet
Jupiter brumas , & apricus Aulon
Fertilis Baccho , minimum Falernis
Invidet uvis.

Ille te mecum locus , & beatæ
Postulant arces : ibi tu calentem
Debita sparges lacryma favillam
Vatis amici.

AD POMPEJUM VARUM.

O D E VII.

Cui reditum gratulatur.

Sæpe mecum tempus in ultimum
Deducte , Bruto militiæ duce,

Quis te redonavit Quiritem

Diis patriis , Italoque cælo,

Pompei meorum prime sodalium ?

Cum quo morantem sæpe diem mæro

Fregi , coronatus nitentis

Malobathro Syrio capillos.

Tecum Philippos , & celerem fugam

Sensi , relicta non bene parmula;

Cum fracta virtus , & minaces

Turpe solum tetigere memento.

Sed me per hosteis Mercurius celer

Denso paventem sustulit aere:

Te rursus in bellum resorbens
 Unda fretis tulit æstuosis.
 Ergo obligatam redde Jovi dapem;
 Longaque fessum militia latus
 Depone sub lauru mea : nec
 Parce cadis tibi destinatis.
 Oblivioso lævia Massico
 Ciboria exple : funde capacibus
 Unguenta de conchis. Quis udo
 Deproperare apio coronas,
 Curatve myrto? quem Venus arbitrum
 Dicit bibendi? non ego sanius
 Bacchabor Edonis : recepto
 Dulce mihi furere est amico.

IN BARINEN.

ODE VIII.

*Non esse, cur ei jurandi credatur : Formosarum
 enim perjuria à Diis non vindicari.*

ULla si juris tibi pejerati
 Pœna, Barine, nocuisset, unquam;
 Dente si nigro fieres, vel uno
 Turpior ungui;
 Crederem, sed tu, simul obligasti
 Perfidum votis caput, enitescis
 Pulchrior multo, juvenumque prodis
 Publica cura.
 Expedit matris cineres opertos
 Fallere, & toto taciturna noctis
 Signa cum cælo, gelidaque divos
 Morte carenteis.
 Ridet hoc, inquam, Venus ipsa; rident

Simplices Nymphæ, fetus & Cupido,
Semper ardenteis actuens sagittas

Cote cruenta.

Adde, quod pubes tibi cres omnis;
Servitus crescit nova; ne priores
Impiæ tectum domine relinquunt

Sæpe minati.

Te suis matres metuunt juvenis,
Te senes parci, miseræque nuper
Virgines, nuptæ, tua ne retardet

Aura maritos.

AD VALGIUM.

ODE IX.

Ut mortuum puerum aliquando flere desinas.

NON semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros; aut mare Caspium
Vexant inæquales procellæ

Usque; nec Armeniis in oris,
Amice Valgi, stat glacies iners
Menseis per omneis, aut Aquilonibus

Querceta Gargani laborant,
Et foliis viduantur orni.

Tu semper urges flebilibus modi:
Mystem ademptum; nec tibi vespero

Surgente decedunt amores,
Nec rapidum fugiente solem.

At non ter ævo functus amabilem
Ploravit omneis Antilochum senex

Annos; nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiæ sorores

Flevere semper. Desine mollium

Tandem querelarum : & potius nova
 Cantemus Augusti trophæa
 Cæsaris , & rigidum Niphatem:
 Medumque flumen gentibus additum
 Victis , minores volvere vortices:
 Intraque præscriptum Gelonos
 Exiguus equitare campis.

A D L I C I N I U M.

O D E X.

*Retinendam esse mediocritatem, & animi in utra-
 que fortuna æquabilitatem.*

Rectius vives , Licini , neque altum
 Semper urgendo : neque , dum procellas
 Cautus horrescis , nimium premendo
 Litus iniquum.

Auream quisquis mediocritatem

Diligit tutus , caret absoleti

Sordibus tecti , caret invidenda

Sobrius aula.

Sæpius ventis agitur ingens

Pinus ; & celsæ graviore casu

Decidunt turres ; feriuntque summos

Fulmina montes.

Sperat infestis , metuit secundis

Alteram sortem bene præparatum

Pectus. Informeis hiemes reducit

Jupiter ; idem

Submovet ; non si male nunc , & olim

Sic erit. Quondam cithara tacentem

Suscitat Musam , neque semper arcum

Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus , atque
 Fortis appare. Sapienter idem
 Contrahes vento nimium secundo
 Turgida vela.

A D Q. HIRPINUM.

ODE XI.

Omissis curis , jucunde vivendum esse.

Uid bellicosus Cantaber , & Scythes,
 Hirpine Quinti , cogitet Adria
 Divisus objecto , remittas
 Quærere : nec trepides in usum
 Poscentis ævi pauca. Fugit retro
 Levis juvenas , & decor , arida
 Pellente lascivos amores
 Canitie , facilemque somnum.
 Non semper idem floribus est honos
 Vernis : neque uno Luna rubens nitet
 Vultu. Quis æternis minorem
 Consiliis animum fatigas?
 Cur non sub alta vel platano , vel hac
 Pino jacentes sic temere , & rosa
 Canos odorati capillos,
 Dum licet , Assyriaque nardo
 Potamus uncti? dissipat Èvius
 Curas edaceis. Quis puer ocyus
 Restinguet ardentis Falerni
 Pocula prætereunte lympha?
 Quis devium scortum eliciet domo
 Lyden? eburna , dic age , cum lyra
 Maturet incomtam Lacæna
 More comam religata nodo.

AD MÆCENATEM.

ODE XII.

Res graveis & tragicas lyricis versibus non convenire. Soluta autem oratione res Augusti Mænatem ipsum perscripturum; se nihil posse, præter Lyciniæ formam canere.

NTolis longa feræ bella numantiæ
 Nec dirum Hannibalem, nec Siculum mare
 Pœno purpureum sanguine, mollibus
 Aptari citharæ modis:
 Nec sævos Lapitas, & nimium mero
 Hylæum; domitosque Herculea manu
 Telluris juvenes, unde periculum
 Fulgens contremuit domus
 Saturni veteris: tuque pedestribus
 Dices historiis prælia Cæsaris,
 Mæcenas, melius, ductaque per vias
 Regum colla minacium,
 Me dulcæis dominæ Musa Lycymniæ
 Cantus, me voluit dicere lucidum
 Fulgenteis oculos, & bene mutuis
 Fidum pectus amoribus?
 Quam ne ferre pedem dedecuit choris:
 Nec certare joco, ne dare brachia
 Ludentem nitidis virginibus, sacro
 Dianæ celebris die.
 Num tu, quæ tenuit dives Achæmenes
 Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,
 Permutare velis crine Lycymniæ,
 Plenas aut Arabum domos?
 Dum fragrantia detorquet ad oscula

Cervicem , aut facili sævitia negat,
 Quæ poscente magis gaudeat eripi;
 Interdum rapere occupat.

IN ARBOREM , CUJUS CASU IN AGRO SABINO
 pene oppressus est.

ODE XIII.

*Nunquam homini satis exploratum esse , quid vi-
 tare debeat. Sapphonis , & alcæi laudes.*

ILLUM , o , nefasto te posuit die,
 Quicumque primum , & sacrilega manu
 Produxit , arbos , in nepotum
 Perniciem , opprobriumque pagi;
 Illum & parentis crediderim sui
 Fregisse cervicem , & penetralia
 Sparsisse nocturno cruore
 Hospitis : ille venena Colcha.
 Et quidquid usquam concipitur nefas,
 Tractavit , agro qui statuit meo
 Te , triste lignum , te caducum
 In domini caput immeritis.
 Quid quisque vitet , nunquam homini satis
 Cautum est in horas. Navita Bosphorum
 Pœnus perhorrescit , neque ultra
 Cæca timet aliunde fata:
 Miles sagittas , & celerem fugam
 Parthi : catenas Parthus , & Italum
 Robur : sed improvisa lethi
 Vis rapuit , rapietque genteis.
 Quam pene furve regna Proserpinæ,
 Et judicantem vidimus Æacum,
 Sedeisque discretas piorum , &

Æoliis fidibus querentem
 Sappho puellis de popularibus!
 Et te sonantem plenius aureo,
 Alcæe, plectro dura navis,
 Dura fugæ mala, dura belli.
 Utrumque sacro digna silentio
 Mirantur umbræ dicere: sed magis
 Sugnas, & exactos tyrannos
 Densum humeris bibit aure vulgus.
 Quid mirum? ubi illis carminibus stupens,
 Demittit atras bellua centiceps
 Aureis, & intorti capillis
 Eumenidum recreantur angues?
 Quin & Prometheus, & Pelopis parens
 Dulci laborem decipitur sono:
 Nec curat Orion leones,
 Aut timidos agitare lyncas.

A D P O S T H U M U M.

O D E X I V.

Vitam vitare non posse.

Heu fugaces, Posthume, Posthume,
 Labuntur anni: nec pietas moram
 Rugis, & instanti senectæ
 Afferet, indomitæque morti.
 Non si trecenis, quotquot eunt dies,
 Amice, places illacrymabilem
 Plutona tauris: qui ter amplum
 Geryonem, Tityonque tristi
 Compescit unda, scilicet omnibus,
 Quicumque terræ munere vescimur,
 Enervat, & vivo reges,

Sive inopes erimus coloni.

Frustra cruento Marte carebimus,

Fractisque rauci Fuctibus Adriæ

Frustra per autumnos nocentem

Corporibus metuemus Austrum.

Visendus ater flumine languido

Cocytus errans, & Danaï genus

Infame, damnatusque longi

Sisyphus Æolides laboris.

Linquenda tellus, & domus, & placens

Uxor, neque harum, quas collis arborum,

Te præter invisas cypressos,

Ulla brevem dominum sequetur.

Absumet heres cæcuba dignior,

Servata centum clavibus, & mero

Tinger pavimentum superbum

Pontificum potiore cœnis.

IN SUI SÆCULI LUXURIAM.

ODE XV.

JAM pauca aratro jugera regiæ

Moles relinquent: undique latius

Extenta visentur Lucrino

Stagna lacu: platanusque cælebs

Evincet ulmos; tum violaria, &

Myrtus, & omnis copia narium,

Spargent olivetis odorem,

Fertilibus domino priori:

Tum spissa ramis laurea fervidos

Excludet ictus. Non ita Romuli

Præscriptum, & intonsi Catonis

Auspiciis, veterumque norma.

Privatus illis census erat brevis,
 Commune magnum ; nulla decempedis
 Metata privatis , opacam
 Porticus excipiebat Arcton:
 Nec fortuitum spernere cespitem
 Leges sinebant : oppida publico
 Sumptu iubentes , & Deorum
 Tempia novo decorare saxo.

A D G R O S P H U M.

O D E XVI.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus : eam vero non congerendis opibus , honoribusve consequendis , sed coercendis cupiditatibus comparari.

tium divos rogat in patente
 Prensus Ægæo , simul atra nubes
 Condidit Lunam , neque certa fulgent
 Sidera nautis.

Otium bello furiosa Thrace,
 Otium Medi pharetra decori,
 Gropshe , non gemmis , neque purpura venale ,
 nec auro.

Non enim gaze , neque consularis
 Summovet lictor miseros tumultus
 Mentis , & curas laqueata circum
 Tecta volanteis.

Vivitur parvo bene , cui paternum
 Splendet in mensa tenui salinum,
 Nec levis somnos timor , aut cupido
 Sordidus aufert.

Quid brevi fortes juculamur ævo

Multa? quid terras alio calenteis
Sole mutamus? patriæ quis exul

Se quoque fugit?

Scandit ætatas vitiosa naveis

Cura, nec turmas equitum relinquit

Ocyor cervis, & igente nimbos

Oryor Euro.

Iætus in præsens animus, quod ultra est,

Oderit curare, & amara lento

Temperet risu. Nihil est ab omni

Parte beatum.

Abstulit clarum cita mors Achillem:

Longa Tithonum minuit senectus:

Et mihi forsân, tibi quod negarit,

Porriget hora.

Te greges centum, Siculæque circum

Mugiunt vaceæ; tibi tollit hinni-

tum apta quadrigis equa; te bis Afre

Murice tinctæ

Vestiunt lanæ: mihi parva rura, &

Spiritum Grajæ tenuem Camœnæ

Parca non mendax dedit, & malignum

Sperne vulgus.

AD MÆCENATEM ÆGROTUM.

ODE XVII.

Negat se ei superstitem velle esse.

CUR me querelis exanimas tuis?

Nec Dis amicum est, nec mihi, te prius

Obire. Mæcenas, mearum

Grande decus, columenque rerum.

Ah,

Ah , te meæ si partem animæ rapit
 Maturior vis , quid moror altera,
 Nec carus æque , nec superstes
 Integer ? ille dies utramque
 Ducet ruinam : non ego perfidum
 Dixi sacramentum : ibimus , ibimus,
 Utcumque præcedes , supremum
 Carpere iter comiter parati.
 Me nec Chimææ spiritus igneæ,
 Nec si resurgat centimanus Gyas.
 Divellet unquam : sic potenti
 Justitiæ , placitumque Parcis.
 Seu Libra , seu me Scorpius aspicit
 Formidolosus , pars violentior
 Natalis horæ , seu tyrannus
 Hesperia Capricornus undæ:
 Utrumque nostrum incredibili modo
 Consentit astrum : te Jovis impio
 Tutela Saturno refulgens
 Eripuit , volucrisque fati
 Tardavit alas ; cum populus frequens
 Lætum theatris ter crepuit sonum:
 Me truncus illapsus cerebro
 Sustulerat , nisi Faunus ictum
 Dextra levasset , Mercurialium
 Custos virorum. Reddere victimas,
 Ademque votivam memento:
 Nos humilem feriemus agnam.

ODE XVIII.

Se in re tenui , sua tamen sorte contentum vivere , & alios nullum ædificandi , nullum querendi , nullum rapiendi modum facere , nihil de morte cogitanteis.

NON ebur , neque aureum
 Mea renidet in domo lacunar:
 Non trabes Hymettæ
 Premunt columnas ultima recisas
 Africa : neque Attali,
 Ignotus heres regiam occupavi:
 Nec Laconicas mihi
 Tradunt honestæ purpuras clientæ.
 At fides , & ingeni
 Benigna vena est ; pauperemque dives
 Me petit ; nil supra
 Deos lacesso , nec potentem amicum
 Largiora flagito,
 Satis beatus unicus Sabinis.
 Truditur dies die,
 Novæque pergunt interire Lunæ.
 Tu secunda marmora
 Locas sub ipsum funus , & sepulchri
 Immemor , struis domos;
 Marisque Bajis obstrepentis urges
 Submovere litora
 Parum locuples continente ripa.
 Quid , quod usque proximos
 Revellis agri terminos , & ultra
 Limes clientium
 Salis avarus? pellitur paternos

In sinu ferens Deos

Et uxor , & vir , sordidosque natos,

Nulla certior tamen

Rapacis Orci sede destinata

Aula divitem manet

Herum , quid ultra tendis? æqua tellus

Pauperi recluditur,

Regumque pueris : nec satelles Orci

Callidum Promethea

Revexit , auro captus. Hic superbum

Tantalum , atque Tantali

Genus coercet , hic levare functum

Pauperem laboribus,

Vocatus , atque non vocatus audit.

I N B A C C H U M.

ODE XIX.

*Sibi licere Bacchi laudes , & ejus numinis pleno,
& concitato pectore , canere.*

Bacchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem (credite posteri)

Nymphasque discenteis , & aureis

Capripedum Satyrorum acutas.

Euoe! recenti mens trepidat metu,

Plenoque Bacchi pectore turbidum

Lætatur : Euoe! parce Liber,

Parce gravi metuende thyrso.

Fas pervicaceis sit mihi Thyadas,

Vinique fontem , lactis , & uberes

Cantare rivos : atque truncis

Lapsa cavis iterare mella;

Fas & beatæ conjugis additum
 Stellis honorem , tectaque Penthei
 Disjecta non leni ruina,
 Thracis & exitium Lycurgi.
 Tu flectis amneis , tu mare barbarum,
 Tu separatis uvidus in jugis
 Nodo coerees viperino
 Bistonidum sine fraude crineis.
 Tu , cum parentis regna per arduum
 Cohors Gigantum scanderet impia,
 Rhoetum retorsisti leonis
 Unguibus , horribilique mala
 Quamquam choreis aptior , & jocis,
 Ludoque dictus , non sat idoneus
 Pugnæ ferebaris , sed idem
 Pacis eras mediusque belli.
 Te vidit insons Cerberus aureo
 Cornu decorum , leniter atterens
 Caudam , & recedentis trilingui
 Ore pedes , tetigitque crura.

A D M Æ C E N A T E M.

O D E X X.

Famam suam æternam fore.

NON usitata , nec tenui ferat
 Penna biformis per liquidum æthera
 Vates , neque in terris morabor
 Longius ; invidiaque major
 Urbeis relinquam. Non ego pauperum
 Sanguis parentum , non ego , quem vocas
 Dilecte Mæcenas , obibo,

Nec

Nec Stygia cohibebor unda.
 Jam jam residunt cruribus asperæ
 Pelles ; & album mutor in alitem
 Superne ; nascunturve leves
 Per digitos , humerosque plumæ.
 Jam Dædalæo ocyor Icaro,
 Visam gementis litora Bosphori,
 Syrteis Gætulas , canorus
 Ales , Hyperboreosque campos.
 Me Colchus , & , qui dissimulat metum
 Marsæ cohortis , Dacus , & ultimi
 Noscent Geloni ; me peritus
 Discet Iber , Rhodanique poter.
 Absint inani funere naniæ,
 Luctusque turpes , & querimoniæ:
 Compesce clamorem , ac sepulcri
 Mitte supervacuos honores.

A D M A R C I N A T E M

ODE XX

Q. HORATII

FLACCUS

CARMINUM

LIBER III.

ODE I.

Non opibus, aut honoribus, sed animi tranquillitate vitam beatam effici.

ODI profanum vulgus, & arceo
 Favete linguis: carmina non prius
 Audita Musarum Sacēdos
 Virginibus, puerisque canto.
 Regum timendorum in proprios greges,
 Reges in ipsos imperium est Jovis,
 Clari Giganteo triumpho;
 Cuncta supercilio moventis.
 Est, ut viro vir latius ordinet
 Arbusta sulcis, hic generosior
 Descendat in campum petitor;
 Moribus hic, meliorque fama
 Contendat; illi turba clientium
 Sit major. Æqua lepe necessitas
 Sortitur insignis, & imos.
 Omne capax movet urna nomen.
 Districtus ensis cui super impia
 Cervice pendet, non siculae dapes
 Dulcem elaborabunt saporem;
 Non avium, citharæque cantus

Somnum reducent. Somnus agrestium
 Lenis virorum non humileis domos
 Fastidit, umbrosamque ripam,
 Non Zephyris agitata Tempe.
 Desiderantem quod satis est, neque
 Tumultuosum sollicitat mare,
 Nec sævus Arcturi cadentis
 Impetus, aut orientis Hædi:
 Non verberatæ grandine vineæ,
 Fundusque mendax, arbore nunc aquas
 Culpante, nunc torrentia agros
 Sidera, nunc hiemes iniquas.
 Contracta pisces æquora sentiunt,
 Jactis in altum molibus; huc frequens
 Cæmenta dimittit redemptor
 Cum famulis, deminusque terræ
 Fastidiosus: sed timor, & minæ
 Scandunt eodem, quo dominus; neque
 Decedit ærata triremi, &
 Post equitem sedet atra cura.
 Quod si dolentem nec Phrygius lapis,
 Nec purpurarum sidere clarior
 Delinit usus, nec Falerna
 Vitis, Achemeniumque costum;
 Cur invidendis postibus, & novo
 Sublime ritu moliar atrium?
 Cur valle permutem Sabina
 Divitias operiosiores?

AD AMICOS.

ODE II.

*Pueros ab ineunte ætate assuefaciendos esse pauper-
tati, rei militari, vitæque laboriosæ.*

Angustam, amicii, pauperiem pati
 Robustus acri militia puer
 Condiscat; & Parthos feroceis
 Vexet eques metuendus hasta;
 Vitamque sub divo, & trepidis agat
 In rebus: illum ex mœnibus hosticis
 Matrôna bellantis tyranni
 Prospiciens, & adulta virgo
 Suspiret, Heu, ne rudis agminum
 Sponsus lacessat regius asperum
 Tactu leonem quem cruenta
 Per medias rapit in cædeis.
 Dulce, & decorum est pro patria mori.
 Mors, & fugacem persequitur virum,
 Nec parcat imbellis juventæ
 Poplitibus, timidove tergo.
 Virtus repulsæ nescia sordidæ,
 Intaminatis fulget honoribus;
 Nec sumit aut ponit secureis
 Arbitrio popularis auræ.
 Virtus, recludens immeritis mori
 Cælum, negata tentat iter via;
 Cœtusque vulgareis, & udam
 Spernit humum fugiente penna.
 Est & fideli tusa silentio
 Merces: vetabo, qui Cereris sacrum

Vulgarit arcanae , sub isdem
 Sit trabibus , fragilemve mecum
 Solvat phaselum. Sæpe Diespiter
 Neglectus incesto addidit integrum:
 Raro antecedentem scelestum
 Deseruit pede pœna claudo.

O D E I I I.

*Oratio Junonis de bello Trojano finito , & imperio
 Romano à Trajanis initium capturo.*

JUstum , & tenacem propositi virum
 Non civium ardor prava jubentium,
 Non vultus instantis tyranni
 Mente quatit solida , neque Auster,
 Dux inquieti turbidus Adriæ,
 Nec fulminantis magna Jovis manus;
 Si fractus illabatur orbis,
 Impavidum ferient ruinæ.
 Hæc arte Pollux , & vagus Hercules
 Enisus , arceis attigit igneas;
 Quos inter Augustus recumbens
 Purpureo bibi, ore nectar.
 Hac te merentem , Bacche pater , tuæ
 Vexere tigres , indocili jugum
 Collo trahentes : hac Quirimus
 Martis equis Acheronta fugit,
 Gratum elocuta consiliantibus
 Junone Divis. Ilion , Ilion
 Fatalis , incestusque judex,
 Et mulier peregrina vertit
 In pulverem ; ex quo destituit Deos
 Mercede pacta Laomedum , mihi,

Castæque damnatum Minervæ

Cum populo, & duce fraudulento.

Jam nec Lacænæ splendet adulteræ

Famosus hospes? nec Priami domus

Perjura pugnaceis Achivos

Hecteris opibus refringit:

Nostrisque ductum seditionibus

Bellum resedit. Protinus & graveis

Iras, & invisum nepotem,

Troica quem peperit sacerdos,

Marti redonabo. Illum ego lucidas

Inire sedes, ducere nectaris

Succos, & abscribi quietis

Ordinibus patiar Deorum.

Dum longus inter sæviat Ilion

Romanque pontus; qualibet exules

In parte regnante beati:

Dum Priami, Paridisque busto

Insultet armentum, & catulos feræ

Celent inultæ; stet Capitolium

Fulgens, triumphatisque possit

Roma ferox dare jura Medis.

Horrenda late nomen in ultimas

Extendat oras; qua medius liquor

Secernit Europen ab Afro,

Qua tumidus rigat arva Nilus

Aurum irrepertum, & sic melius situm

Cum terra celat, spernere fortior,

Quam cogere humanos in usus,

Omne sacrum rapiente dextra.

Quicumque mundo terminus obstitit,

Hunc tangat armis; visere gestiens,

Qua parte debacchentur ignes,

Qua nebulæ, pluviique rores.

Sed bellicosus fata Quiritibus
 Hac lege dico , ne nimium pii.
 Rebusque fidentes , avitæ
 Tecta velint reparare Trojæ.
 Trojæ renascens alite lugubri
 Fortuna , tristi clade iterabitur,
 Ducentè victricer catervas
 Conjuge me Jovis , & sorore.
 Ter si resurgat murus aheneus
 Auctore Phœbo : te pereat meis
 Excisus Argivis ; ter uxor
 Capta virum puerosque ploret.
 Non hæc jocosæ conveniunt lyræ:
 Quo Musa tendis? desine pervicax
 Referre sermones Deorum , &
 Magna modis tenuare pavis.

A D C A L L I O P E N .

O D E I V .

Se à multis periculis, Musarum ope , erectum fuisse. Male cessisse omnibus , qui adversum Deos aliquid moliri voluerint.

Descende cælo , & dic , æge , tibia
 Regina , longum , Calliope , melos;
 Seu voce nunc mavis acuta,
 Seu fidibus , citharave Phœbi.
 Auditis? an me ludit amabilis
 Insania? audire , & videor pios
 Errare per lucos , amcenæ
 Quos & aquæ subeunt , & auræ.
 Me fabulosæ Vulture in Appulo,

Altricis extra limen Apullæ,
 Ludo, fatigatumque somno;
 Fronde nova puerum palumbes,
 Texere: mirum quod foret omnibus,
 Quicumque celsæ nidum Acherontæ,
 Saltusque Bantinos, & arvum
 Pingue tenent humilis Ferenti:
 Ut tuto ab atris corpore viperis
 Dormirem, & ursis; ut premerer sacra
 Lauroque, conlataque myrto,
 Non sine Dis animosus infans.
 Vester, Camœnæ, vester in arduos
 Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
 Præneste, seu Tibur supinum,
 Seu liquidæ placuere Bajæ.
 Vestris amicum fontibus, & choris,
 Non me Philippis versa acies retro,
 Devota non extinxit arbor,
 Nec Sicula Palinurus unda.
 Utrumque mecum vos eritis; liben;
 Insanientem navita Bosphorum
 Tentabo, & arenteis arenas
 Litoris Assyrii viator.
 Visam Britannos hospitibus feros,
 Et lætum equino sanguine Concanum:
 Visam pharetratos Gelonos,
 Et Scythicum inviolatus amnem.
 Vos Cæsarem altum, militia simul
 Fessas Cohorteis reddidit oppidis,
 Finire quærentem labores
 Pierio recreatis antro.
 Vos lene consilium, & datis, & dato
 Gaudetis almæ. Scimus, ut impios
 Titanas, immanemque turmam

Fulmine sustulerit corusco,
 Qui terram inertem, qui mare temperat
 Ventosum, & umbras, regnaque tristia,
 Divosque, mortaleisque turbas
 Imperio regit unus æquò.
 Magnum illa terrorem intulerat Jovi
 Fidens juvenus horrida brachiis,
 Fratresque tendentes opaco
 Pelion impossuisse Olympo.
 Sed quid Typhœus, & validus Mimas,
 Aut quid minaci Porphyriion statu,
 Quid Rhœtus, evulsisque truncis
 Enceladus jaculator audax,
 Contra sonantem Palladis ægida
 Possent ruentes? hinc avidus stetit
 Vulcanus, hinc matrona Juno, &
 Nunquam humeris positurus arcum,
 Qui rore puro Castaliæ lavit
 Crineis solutos, qui Lyciæ tenet
 Dumeta, natalemque silvam,
 Delius, & Patareus Apollo.
 Vis consili expert mole ruit sua:
 Vim temperatam Di quoque provehunt
 In majus: idem odere vireis
 Omne nefas animo moventeis.
 Testis mearum centimanus Gyas
 Sententiarum, notus, & integræ
 Tentator Orion Dianæ,
 Virginea domitus sagitta.
 Injecta monstris terra dolet suis:
 Mœretque partus fulmine luridum
 Missos ad oreum; nec peredit
 Impositam celet ignis Æt nam;
 Incontinentis nec Tityi jecur

Relinquit ales , nequitiae additus
Custos ; amatorem trecentae
Pirishoum cohibent catenae.

AUGUSTI LAUDES.

ODE V.

Reguli constantia , & ad Pænos reditus.

Cælo tonantem credivimus Jovem
 Regnare ; præsens divus habebitur
 Augustus , adjectis Britannis
 Imperio , gravibusque Persis.
 Milesne Crassi conjuge barbara
 Turpis maritus vixit? & hostium
 (Proh curia , inversique mores!)
 Consenuit socerorum in arvis
 Sub rege Medo Maisus , & Appulus,
 Anciliorum & nominis , & togæ
 Oblitus , æternæque Vestæ,
 Incolumi Jove , & urbe Roma?
 Hoc caverat mens provida Reguli,
 Dissidentis conditionibus
 Fœdis , & exemplo trahenti
 Perniciem veniens in ævum,
 Si non periret immiserabilis
 Captiva pubes. Signa ego Punicis
 Affixa delubris , & arma
 Militibus sine cæde , dixit,
 Direpta vidi , vidi ego civium
 Retorta tergo brachia libero,
 Portasque non clausas , & arva
 Marte coli populata nostro.

Auro repensus scilicet acrior
 Miles redibit? flagitio additis
 Damnum. Neque amissos colores
 Lana refert medicata fuco;
 Nec vera virtus, cum semel excidit
 Curat reponi deterioribus.
 Si pugnat extricata densis
 Cerva plagis, erit ille fortis,
 Quî perfidis se dedit hostibus:
 Et Marte Pœnos proteret altero,
 Qui lora restrictis lacertis
 Sensit iners; timuitque mortem
 Hinc, unde vitam sumeret aprius
 Pacem & duello miscuit. O pudor!
 O magna Carthago, probrosis
 Altior Italiæ ruinis!
 Fertur pudicæ conjugis osculum,
 Parvosque natos, ut capitis minor,
 Ab se removisse, & virilem
 Torvus humi posuisse vultum:
 Donec labanteis consilio patres
 Firmaret auctor nunquam alias dato;
 Interque mœrenteis amicos
 Egrediens properaret exul.
 Atqui sciebat, quæ sibi barbarus
 Tortor pararet: non aliter tamen
 Dimovit obstanteis propinquos,
 Et populum reditus morantem;
 Quam si clientum longa negotia
 Dijudicata lite relinqueret,
 Tendens Venafranos in agros,
 Aut Lacædemonium Tarentum.

AD ROMANOS.

ODE VI.

Corruptos suæ ætatis mores insectatur.

DElicta majorum immeritus lues,
 Romane, donec templa refeceris
 Ædeisque labentis Deorum, &
 Fœda nigro simulacra fumo.
 Dis te minorem quod geris, imperas:
 Hinc omne principium, huc refer exitum,
 Di multa neglecti dederunt
 Hesperix mala luctuosæ.
 Jam bis moneses, & Pachori manus,
 Non auspicatos contudit impetus
 Nostros, & adjecisse prædam
 Torquibus exiguis renidet.
 Pene occupatam seditionibus
 Delevit urbem Dacus, & Æthiops:
 Hic classe formidatus, ille
 Missilibus melior sagittis.
 Fœcunda culpæ sæcula, nuptias
 Primum iquinavere, & genus, & domos:
 Hoc fonte derivata clades
 Inque patres, populumque fluxit.
 Motus doceri gaudet Ionicos
 Matura virgo, & fingitur artibus:
 Jam nunc & incestos amores
 De tenero meditatur ungui.
 Mox Juniores quærit adulteros
 Inter mariti vina: neque eligit;
 Cui donec impermissa raptim
 Gaudia luminibus remotis:

Sed

Sed jussa coram non sine conscio
Surgit marito ; seu vocat institor,

Seu navis Hispanæ magister,
Dedecorum pretiosus emtor.

Non his juvenus orta parentibus
Infecit æquor sanguine Punico:

Pyrrhumque , & ingentem cecidit

Antiochem , Annibalemque dirum:

Sed rusticorum mascula militum

Proles , Sabellis docta ligonibus

Versare glebas , & severæ

Matris ad arbitrium recisos

Portare fusteis, sol ubi montium

Mutaret umbras , & juga demeret

Bobus fatigatis , amicum

Tempus agens abeunte curru.

Damnosa quid non imminuit dies?

Ætas parentum pejor avis , tulit

Nos nequiores , mox daturos

Progeniem vitiosiore.

A D A S T E R I E N .

ODE VII.

*Consolatur eam de viri sui absentia mæstam , ac
sollicitam.*

Quid fles , Asterie , quem tibi candidi

Primo restituent vere Favonii,

Thyna merce beatum

Constanti juvenem fide

Gigen? ille notis actas ad Oricum

Post insana Capræ sidera , frigidas

Nocteis non sine multis

Insomnis lacrymis agit,
 Atqui sollicitæ nuntius hospitæ
 Suspirare Cloen, & miseram tuis
 Dicens ignibus uri,
 Tentat mille vafer modis.
 Ut Præctum mulier perfidia credulum
 Falsis impulerit criminibus, nimis
 Casto Bellerophonti
 Maturare necem, refert.
 Narrat pene datum Pelea Tartaro,
 Magnessam Hippolytem dum fugit abstinens;
 Et peccare docenteis
 Fallax historias movet,
 Frustra; nam scopulis surdior Icari
 Voces audit, adhuc integer. At, tibi
 Ne vicinus Enipeus
 Plus justo placeat, cave.
 Quamvis non alius flectere equum sciens
 Æque conspicitur gramine Martio;
 Nec quisquam citus æque
 Tusco denatat alveo:
 Prima nocte domum claude, neque in vias
 Sub cantu querulæ despice tibiæ;
 Et te sæpe vocanti
 Duram, difficilis mane.

A D M Æ C E N A T E M.

O D E V I I I.

*Cur Calendis Marcüs, cum uxorem non habeat
 nihilominus sacrificet, & epuletur tamen.*

M Artius cælebs qui agam Calendis,
 Quid velint flores, & acerra thuris

Plena, miraris, positusque carbo in
Cespite vivo,

Docte sermones utriusque linguæ.
Voveram dulcibus epulas, & album
Libero caprum, prope funeratus
Arboris ictu.

Hic dies, anno redeunte, festus,
Corticem astrictum pice dimovebit
Amphoræ, fumum bibere institutæ
Consule Tullo.

Sume, Mæcnas, cyathos amici
Sospitis centum; & vigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis esto
Clamor, & ira.

Mitte civileis super urbe curas;
Occidit Daci Cotisonis agmen;
Medus infestis sibi luctuosus
Dissidet armis:

Servit Hispanæ vetus hostis oræ
Cantaber, sera domitus catena:
Jam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.

Negligens, ne qua populus laboret,
Pasce privatus nimium cavere;
Dona præsentis cape lætus horæ, &
Linque severa.

A D L Y D I A M.

O D E I X.

Dialogus Horatii, & Lydiæ.

HOR. **D**onec gratus eram tibi,
Nec quisquam potior brachia candidæ
Cer-

Cervici juvenis dabat;
Persarum vigui rege beator.

LYD. Donec non aliam magis
Arsisti, neque erat Lydia post Chloen;
Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Iliæ.

HOR. Me nunc Thressa Chloe regit,
Dulceis docta modos, & citharæ sciens
Pro qua non metuum mori,
Si parcent animæ fata superstiti.

LYD. Me torret face mutua
Thurinis Calais filius Ornithi;
Pro quo bis patiar mori.
Si parcent puero fata superstiti,

HOR. Quid sit prisca redit Venus,
Diductosque jugo cogit ahenco?
Si flava excutitur Chloe,
Rejectæque patet janua Lydiæ?

LYD. Quamquam sidere pulchrior
Ille est, tu levior cortice, & improbo
Iracundior Adria;
Tecum vivere amem, tecum obeam libens

IN LYCEN.

ODE X.

Ut posita durtie, aliqua ipsius misericordie capiatur.

EXtremum Tanaim si biberes, Lice,
Sævo nupta viro; me tamen asperas
Projectum ante fores objicere incolis
Plorares Aquilonibus.

Audis, quo strepitu janua, quo nemus

Inter pulchra satum tecta remugiat
 Ventis? & positas ut glaciæ niveis
 Puro lumine Jupiter?

Ingratam Veneri pone superbiam:
 Ne currente retro funis eat rota.
 Non te Penelopen difficilem prociis
 Tyrrhenus genuit parens.

O, quamvis neque te munera, nec preces,
 Nec tinctus viola pallor amantium,
 Nec vir Pieria pellice saucius

Curvat: supplicibus tuis
 Parcas, nec rigida mollior æsculo,
 Nec Mauris animum mitior anguibus.
 Non hoc semper erit liminis, aut aquæ
 Celestis patiens latus.

A D M E R C U R I U M.

ODE XI.

*Ut cantus sive dictet, quibus Lyde flecti possit.
 Danaidum fabula.*

Mercuri, (nam te docilis magistro
 Movit Amphion lapedes canende)
 Tuque testudo resonare septem
 Callida nervis,

Nec loquax olim, neque grata, nunc &
 Divitum mensis, & amica templis,
 Dic modos, Lyde quibus obstinatas

Applicet aureis:
 Quæ velut latis equa trima campis,
 Ludit exultim, metuitque tangi,
 Nuptiarum expers, & adhuc protervo
 Cruda marito.

Tu potes tigreis , comiteisque sylvas

Ducere : & rivos celeres morari.

Cessit immanis tibi blandienti

Janitor aulae

Cerberus ; quamvis furiale centum

Muniant angues caput , exeatque

Spiritus teter , saniesque manet

Ore trilingui.

Quin & Ixion , Tytiusque vultu

Risit invito : stetit urna paullum

Sicca ; dum grato Danaï puellas

Carmine mulces.

Audiat Lyde scelus , atque notas

Virginum poenas , & inane lymphæ

Dolium fundo pereuntis imo,

Seraque fata,

Quæ manent culpas etiam sub Orco;

Impiæ , (nam quid potuere majus?)

Impiæ sponso potuere duro

Perdere ferro.

Una de multis face nuptiali

Digna perjurum fuit in parentem

Splendide mendax , & in omne virgo

Nobilis ævum:

Surge , quæ dixit juveni marito,

Surge , ne longus tibi somnus , unde

Non times , detur : socerum , & scelestas

Falle sorores;

Quæ , velut nactæ vitulos lænæ,

Singulos (eheu) lacerant : ego illis

Mollior , nec te feriam , neque intra

Claustra tenebo.

Me pater sævis oneret catenis,

Quod viro clemens misero peperci:

Me vel extremos Numidarum in agros
 Classe releget.

I, pedes quo te rapiunt, & auræ,
 Dum favet nos, & Venus: i secundo
 Omine: & nostri memorem sepulcro
 Scilpe querelam.

A D N E O B U L E N.

O D E XII.

*Eam Hebrî adolescentis amore captam, inertie
 se, & desidiæ dedisse.*

Miserarum est, nec amori dare ludum, ne-
 que dulci

Mala vino lavere: aut exanimari metuentis
 Patruæ verbera linguæ.

Tibi qualum Cithereæ puer ales, tibi telas,
 Operosæque Minervæ studium aufert, Neobule,
 Liparæi nitor Hebrî:

Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis,
 Eque ipso melior Bellerophonte, neque pugno,
 Neque segni pede victus:

Catus idem per apertum fugentis agitato
 Grege cervos jaculari; & celer acto latitantem
 Fruticeto excipere aprum.

A D F O N T E M B A N D U S I A M.

O D E XIII.

Commendat ejus amœnitatem.

Fons Bandusie, splendidior vitro,
 Dulci digne mero, non sine floribus,

Cras

Cras donaveris hædo;
 Cui frons turgida cornibus
 Primis, & Venerem, & prælia destinat;
 Frustra: nam gelidos inficier tibi
 Rubro sanguine rivos,
 Lascivi sovoles gregis.
 Te flagrantis atrox hora Caniculæ
 Nescit tangere: tu frigus amabile
 Fessis vomere tauris
 Præbes, & pecori vago.
 Fies nobilium tu quoque fontium,
 Me dicente, cavis impositam iliðem
 Saxis, unde loquaces
 Lymphæ desiliunt tuæ.

AD POPULUM ROMANUM.

ODE XIV.

Cæsaris victoriam tanis, eamque sacrificiis, & festis dapibus prosequi hortatur.

Herculis ritu modo dictus, o plebs,
 Morte venalem petiisse laurum,
 Cæsar, Hispana repetit Penateis.
 Victor ab ora.

Unico gaudens mulier marito
 Prodeat, castis operata sacris:
 Et soror clari ducis, & decoræ

Supplice vitta
 Virginum matres, juvenumque nuper
 Sospitum. Vos, o pueri, & puellæ
 Jam virum expertæ, male inominatis
 Parcite verbis.

Hic dies vere mihi festus atrox
 Eximet curas : ego nec tumultum,
 Nec mori per vim metuam , tenente
 Cæsare terras.

I , pete unguentum , puer , & coronas,
 Et cadum Marsi memorem duelli;
 Spartacum si qua potuit vagantem
 Fallere testa.

Dic & arguæ properet Neæræ,
 Myrrhenum nodo cohibente crinem;
 Si per invisum mora janitorem
 Fiet , abito,

Lenit albescens animos capillus,
 Litium , & rixæ cupidos protervæ.
 Non ego hoc ferrem callidus iuventa;
 Consule Planco.

IN CHLORIM VETULAM.

ODE XV.

*Ut saltem vetula nequitia , & libidini modum
 constituat.*

TXor pauperis ibici,
 Tandem nequitiaæ fige modum tuæ,
 Famosisque laboribus.

Maturo propior desine funeri
 Inter ludere virgines,
 Et stellis nebulam spargere candidis,
 Non , si quid Pholoen satis,
 Et te , Chlori , decet: filia rectius
 Expugnat juvenum domos
 Pulso Thyas uti concita tympano.

Illam

Illam cogit amor Nothi
 Lascivæ similem ludere capræ:
 Te lanæ prope nobil. m
 Tonsæ Luceriam, non citharæ decent,
 Nec flos purpureus rosæ,
 Nec poti vetulam fæcæ tenus cadî.

A D M Æ C E N A T E M.

O D E XVI.

*Auro omnia parent. Horatius vero contentus est
 sua sorte, unde beatus existit.*

¶ Nclusam Danaem turris ahenea,
 ¶ Robustæque fores, & vigilum canum
 Tristes excubiæ munierant satis
 Nocturnis ab adulteris:
 Si non Acrisium, virginis abditæ
 Custodem pavidum, Jupiter, & Venus
 Risissent: fore enim tutum iter, & patens,
 Converso in pretium Deo.
 Aurum per medios ire satellites,
 Et perumpere amat saxa, potentius
 Ictu fulmineo. Concidit auguris
 Argivi domus, ob lucrum
 Demersa excidio: diffidit urbium
 Portas vir Macedo, & subruit æmulos
 Reges muneribus. Munera navium
 Scævos illaqueant duces
 Crescentem sequitur cura pecuniam,
 Majorumque fames, Jure perhorruï
 Late conspicuum tollere verticem,
 Mæcenas, equitum decus

Quanto quisque sibi plura negaverit,
 Ab Dis plura feret. Nil cupientium
 Nudus castra peto : & transfuga divitum

Parteis linquere gestio:
 Contemptæ dominus splendidior rei,
 Quam si quicquid arat impiger Appulus.
 Occultare meis dicerer horreis;
 Magnas inter opes inops.

Puræ rivus aquæ , silvaque jugerum
 Paucorum , & segetis certa fides meæ,
 Fulgente imperio fertilis Africæ
 Fallit sorte beatior.

Quamquam nec Calabræ mella ferunt apes,
 Nec Læstigonia Bacchus in amphora
 Languescit mihi , nec pinguis Gallicis
 Crescunt vellera pascuis;

Importuna tamen pauperies abest:
 Nec , si plura velim , tu dare deneges.
 Contracto melius parva cupidine
 Vectigalia porrigam:

Quam si Mygdoniis regnum Halyattei
 Campis continuem. Multa petentibus
 Desunt multa. Bene est , cui Deus obtulit
 Parca quod satis est manu.

AD ÆLIUM LAMIAM.

ODE XVII.

Primum nobilitatem ipsius laudat , deinde admonet , ut se præparet ad diem crastinum , qui pluvius fore videbatur , hilariter exigendum.

ÆLi, vetusto nobilis ab Lamo,
 (Quando & priores hinc Lamias ferunt
 De-

Denominatos ; & nepotum

Per memores genus omne fastos
Auctore ab illo ducit originem,
Qui formiarum moenia dicitur

Princeps , & innantem Maricæ

Litoribus tenuisse Lirim,
Late tyrannus) cras foliis nemus
Multis , & alga litus inuiti

Demissa tempestas ab Euro

Sternet ; aquæ nisi fallit augur
Annosa cornix. Dum potes , aridum
Compone lignum : cras genium mero

Curabis , & porco bimestri,

Cum famulis operum solutis.

A D FAUNUM.

O D E XVIII.

*Deum silvestrem , infernum , & pestilentem pre-
catur , ut per suos transiens agros , sibi , suis-
que sit propitius.*

FAune , Nympharum fugientum amator,

Per meros fineis , & aprica rura
Lenis incedas ; abeasque parvis

Æquus alumnis:

Si tener pleno cadit hædus anno,

Larga nec desunt Veneris sodali

Vina crateræ ; vetus ara multo

Fumat odore.

Ludit herboso pecus omne campo,

Dum tibi Nonæ redeunt Decembres:

Festus in pratis vacat otioso

Cum bove pagus:

Inter audaceis lupus errat agnos,
 Spargit agresteis tibi silva frondeis,
 Gaudet inuisam pepulisse fossor
 Ter pede terram.

A D T E L E P H U M.

O D E X I X.

Reprehendit eum , quod veterum historiarum studio deditus , ea , quæ ad hilariter , & jucunde vivendum pertinent , negligat.

Quantum distet ab Inacho
 Codrus , pro patria non timidus mori,
 Narras , & genus Æaci,
 Et pugnata sacro bella sub Ilio;
 Quo Chium pretio cadum
 Mercemur , quis aquam temperet ignibus,
 Quo præbente domum , & quota
 Pelignis caream frigoribus , taces.
 Da lunæ propere nove,
 Da noctis mediæ , da , puer auguris
 Murenæ : tribus aut novem
 Miscentor cyatys pocula commodis,
 Qui Musas amat impareis,
 Ternos ter cyathos attonitus petet
 Vates : treis prohibet supra
 Rixarum metuens , tangere Gratia
 Nudis juncta sororibus.
 Insanire juvat. Cur Berecynthiæ
 Cessant flamina tibiæ?
 Cur pendet tacita fistula cum lyra?
 Parcenteis ego dexteris

Odi : sparge rosas : audiat invidus
 Dementem strepitum Lycus,
 Et vicina , seni non habilis Lyco.
 Spissa te nitidum coma,
 Puro te similem , Telephe , vespero,
 Tempestiva petit Chloe:
 Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

A D P Y R R H U M .

O D E XX.

Ne formosum Nearchum à sua meretricula abstractat.

NON vides , quanto moveas periclo,
 Pyrthe , Getulæ catulos lænæ?
 Dura post paullo fugies inaudax
 Prælia raptor:
 Cum per obstantes juvenum catervas
 Ibit , insignem repetens Nearchum:
 Grande certamen , tibi præda cedat
 Major , an illi,
 Interim dum tu celereis sagittas
 Promis , hæc denteis acuit timendos,
 Arbiter pugnæ posuisse nudo
 Sub pede palmam
 Fertur , & leni recreare vento
 Sparsum odoratis humerum capillis:
 Qualis aut Nireus fuit , aut aquosa
 Raptus ab Ida.

A D A M P H O R A M.

O D E X X I.

*Ex qua se in Corvini gratiam vinum vetustum
prompturum ostendit, & occasione oblata vini
laudes commemorat.*

Nata mecum, consule Manlio,
Seu tu querelas, sive geris jocos,
Seu rixam, & insanos amores,
Seu facilem, pia testa, somnum;
Quocumque lectum nomine Massicum
Servas, moveri digna bono die;
Descende, Corvino jubente
Promere languidiora vina.
Non ille, quamquam Socraricis madet
Sermonibus, te negligit horridus.
Narratur & prisci Catonis
Sæpe mero incaluisse virtus.
Tu lene tormentum igenio admoves
Plerumque duro: tu sapientium
Curas, & arcanum jocosum
Consilium retegis Lyæo:
Tu spem reducis mentibus anxiis,
Vireisque, & addis cornua pauperi,
Post te, nec iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
Te, Liber, &, si læta aderit, Venus
Segnesque nodum solvere Gratiæ,
Vivæque producent lucernæ,
Dum rediens fugat astra Phœbus.

AD DIANAM.

ODE XXII.

*Diana consecrat pinum villæ suæ propinquam, &
quotannis verris immolata sanguine arborem
hanc aspersurum se vovet.*

MOnilium custos, nemorumque, Virgo,
Quæ laboranteis utero puellas
Ter vocata audis, adimisque letho,
Diva triformis:
Imminens villæ tua pinus esto:
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDYLEM.

ODE XXIII.

*Suadet, ut Deos puris manibus, & conscientia
bene actæ vitæ collat.*

CÆlo supinas si tuleris manus
Nascente luna, rustica Phidyle;
Si thure placaris, & horna
Frugè Larcis, avidaque porca;
Nec pestilentem sentiet Africum
Fœcunda vitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero grave tempus anno.
Nam, quæ nivali pascitur Algido

Devota, quercus inter, & ilices,
 Aut crescit Albanis in herbis
 Victima, pontificum securim
 Cervice tinget: te nihil attinget
 Tentare multa cæde bidentium
 Parvos coronantem marino
 Rore Deos, fragilique myrto.
 Inmunis aram si tetigit manus;
 Non sumptuosa blandior hostia
 Mollivit aversos Penateis.
 Farre pio, & saliente mica.

IN AVAROS.

ODE XXIV.

In avaros invehitur, qui domos domibus subinde addunt, in ipso etiam mari ædificantes: cum tamen nulla ædificia necessitate mortis eos liberare possint. Ad hæc autem mala extirpanda, una cum prava illa augendi opes cupiditate, disciplina asperiori opus esse dicit.

INtactis opulentior
I Thesauris Arabum, & divitis Indiæ,
 Cæmentis licet occupes
 Tyrrenum omne tuis, & mare Apulicum
 Si figit adamantinos
 Summis verticibus dira necessitas
 Clavos: non animum metu,
 Non mortis laqueis expedies caput.
 Campestris melius Scythæ
 Quorum plaustra vagas rite trahunt domos,
 Vivunt, & rigidi Getæ;

Immetata quibus jugera liberas
 Fruges, & Cerecem ferunt;
 Nec cultura placet longior annua:
 Defunctumque laboribus
 Æquali recreat sorte vicarius.
 Illic matre carentibus
 Privignis mulier temperat innocens:
 Nec dotata regit virum
 Conjux, nec nitido fudit adultero.
 Dos est magna parentium
 Virtus; & metuens alterius viri
 Certo fœdere castitas:
 Et peccare nefas, aut pretium est mori.
 O quis, quis volet impias
 Cædeis, & rabiem tollere civicam?
 Si quæret pater urbium
 Subscribi statuis; indomitam audeat
 Refrænare licentiam,
 Clarus postgenitis; quatenus heu nefas,
 Virtutem incolumem odimus,
 Sublatam ex oculis quærimus invidi.
 Quid tristes quærimoniæ,
 Si non supplicio culpa reciditur?
 Quid leges sine moribus
 Vanæ proficiunt; si neque fervidis
 Pars inclusa caloribus
 Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
 Duratæque gelu nives
 Mercatorem abigunt? horrida callidi
 Vincunt æquora navitæ.
 Magnum pauperies opprobrium, jubet
 Quid via & facere, & pati,
 Virtutisque viam deserere arduæ.
 Vel nos in Capitolium.

Quo clamor vocat, & turba faventium,
 Vel nos in mare proximum
 Gemmas, & lapides eorum, & inutile,
 Summi materiem mali,
 Mittamus. Scelerum si bene pœnitet,
 Eradenda Cupidinis
 Pravi sunt elementa, & teneræ nimis
 Mentas asperioribus
 Firmandæ studiis. Nescit equo rudis
 Hære ingenuus puer,
 Venarique timer; ludere doctior,
 Seu Græco jubeas trocho,
 Seu malis vetita legibus alea:
 Cum perjura patris fides
 Consortem socium fallat, & hospites,
 Indignoque pecuniam
 Heredi properet. Scilicet improbæ
 Crescunt divitiæ, tamen
 Curtæ nescio quid semper abest rei.

A D B A C C H U M.

O D E XXV.

*Se Bacchi instinctu, afflatuque concitatum, nova
quædam, & inaudita de Augusto dicturum.*

Quo me, Bacche, rapis tui (specus,
 Plenum? quæ in nemora, aut quos agor in
 Velox mente nova? quibus
 Antris egregii Cæsaris audiar
 Æternus meditans decus
 Stellis inserere, & concilio Jovis?
 Dicam insigne, recens, adhuc

Indictum ore alio. Non secus in jugis
 Edonis stupiat Evias,
 Hebrum prospiciens, & nive candidam
 Thracem, ac pede barbaro
 Lustratan Rhodopen; ac mihi devio
 Rivos, & vacuum nemus
 Mirari libet. O Naiadum potens,
 Baccharumque valentium
 Proceras manibus vertere fraxinos.
 Nil parvum, aut humili modo,
 Nil mortale loquar. Dulce periculum est,
 O Lenæe, sequi Deum
 Cingentem viridi tempora pampino.

A D V E N E R E M.

O D E XXVI.

*Se jam senem factum rebus amatorii minus ap-
 tum esse.*

Vixi puellis nuper idoneus,
 Et militavi non sine gloria;
 Nunc arma, defunctumque bello
 Barbiton hic paries habebit,
 Lævum marinæ qui Veneris latus
 Custodit: hic, hic ponite lucida
 Funalia, & vecteis, & arcus
 Oppositis foribus minaceis
 O, quæ beatam Diva tenes Cyprum, &
 Memphim carentem Sithonia nive,
 Regina, sublimi flagello
 Tange Cloen semel arrogantem.

AD GALATEAM NAVIGATURAM.

O D E XXVII.

Deterret eam præcipue exemplo Europæ.

Impios parræ recinentis omen
 Ducat , & prægnans canis , aut ab agro
 Rava decurrens lupa Lanuvino ,

Fœtaque vulpes.

Rumpit & serpens inter institutum ,

Si per obliquum similis sagittæ

Terruit mannos. Ego cui timebo

Providus auspex ,

Antequam stanteis repetat paludes

Imbrium divina avis imminetum ,

Oscinem corvum prece suscitabo

Solis ab ortu.

Sis licet felix , ubicumque mavis ,

Et memor nostri , Galatea , vivas :

Teque nec lævus vetat ire picus ,

Nec vaga cornix.

Sed vides , quanto trepidet tumultu

Pronus Orion? ego , quid sit ater

Adriæ , novi , sinus ; & quid albus

Peccet Iapyx.

Hostium uxores , puerique cæcos

Sentiant motus orientis Austri , &

Æquoris nigri fremitum , & trementeis

Verbere ripas.

Sic & Europe niveum doloso

Credidit tauro latus ; at scatentem

Belluis pontum , mediasque fraudeis

Palluit audax.

Nuper in pratis studiosa florum , &
 Debitæ Nymphis opifex coronæ,
 Nocte sublustri , nihil astra præter
 Vidit & undas.

Quæ simul centum tetigit potentem
 Oppidis Creten , Pater o relictum
 Filix nomen , pietasque dixit
 Victa furore!

Unde? quo veni? levis una mor est
 Virginum culpæ : vigilansne ploro
 Turpe commissum? an vitio carentem
 Ludit imago

Vana , quæ porta fugiens eburna
 Somnium ducit? meliusne fluctus
 Ire per longos fuit : an recenteis
 Carpere flores?

Si quis infamem mihi nunc juvenum
 Dedit iratæ , lacerare ferro , &
 Frangere enitar modo multum amati
 Cornu monstri.

Impudens liqui patrios Penateis,
 Impudens Orcum moror. O Deorum
 Si quis hæc audis , utinam inter errem
 Nuda leones.

Antequam turpis macies decenteis
 Occupet malas , teneræque succus
 Defluat prædæ , speciosa quæro
 Pascere tigreis.

Villis Europe , pater urget absens:
 Quid mori cessas? potes hac ab orno
 Pendulum , zona bene te secuta,
 Ladere collum.

Sive te rupes , & acuta letho
 Saxa delectant ; age , te procellæ

Crede veloci : nisi herile mavis

Carpere pensum

Regius sanguis , dominæque tradi

Barbaræ pellex. Aderat querenti

Perfidum ridens Venus , & remisso

Filius arcu:

Mox ubi lusit satis : Abstineto,

Dixit , irarum , calidæque rixæ:

Cum tibi invisus laceranda reddet

Cornua taurus.

Uxor invicti Jovis esse nescis?

Mitte singultus ; bene ferre magnam

Disce fortunam : tua sectus orbis

Nomina dulcet.

A D L Y D E N .

ODE XXVIII.

Diem Neptuno sacrum hilariter exigendum esse.

Esto quid potius die
Neptuni facias? prome reconditum,
Lyde , strenua Cæcubum;

Munitæque adhibe vim sapientiæ.

Inclinare meridiem

Sentis ; ac veluti stet volucris dies,

Parcis deripere horreo

Cessantem Bibuli consulis amphoram.

Nos cantabimus invicem

Neptunum , & virideis Nereidum comas:

Tu curva recines lyra

Latonam , & celeris spicula Cynthiæ:

Summo carmine , quæ Cnidon

Fulgenteisque tenet Cycladas , & Paphon
 Junctis visit oloribus,
 Dicitur ; merita nox quoque nœnia.

A D M Æ C E N A T E M.

O D E XXIX.

Invitat eum ad cœnam hilarem, publicis curi missis.

TYrrhena tegum progenies , tibi
 Non ante verso lene merum cado
 Cum flore , Mæcenas , rosarum , &
 Pressa tuis balanus capillis
 Jamdudum apud me est. Eripe te moræ:
 Ne semper udum Tibur , & Æsulæ
 Declive contempleris arvum , &
 Telegoni juga parricidiæ.
 Fastidiosam desere copiam , &
 Molem propinquam nubibus arduis:
 Omitte mirari beatæ
 Fumum , & opes , strepitumque Romæ.
 Plerumque gratæ divitibus vices,
 Mundæque parvo sub lare pauperum
 Cœnæ , sine aulæis , & ostro
 Sollicitam explicuere frontem.
 Jam clarus occultum Andromedæ pater
 Ostendit ignem : jam Procyon furit,
 Et stella vesani Leonis,
 Sole dies referente siccos.
 Jam pastor umbras cum grege languido,
 Rivumque fessus quærit , & horridi
 Dumeta Sylvani : caretque
 Ripa vagis taciturna ventis.

Tu civitatem quis deceat status,
 Curas, & urbi sollicitus, times,

Quid Seres, & regnata Cyro

Bactra parent, Tanaisque discors,

Prudens futuris temporis exitum

Caliginosa nocte premit Deus;

Ridetque, si mortalis ultra

Fas trepidat. Quod adest, memento

Componere æquus; cetera fluminis

Ritu feruntur, nunc medio alveo

Cum pace delabentis Eriuscum

In mare, nunc lapides adesos,

Stirpeisque raptas, & pecus, & domos

Volventis una, non sine montium

Clamore, vicinæque silvæ;

Cum fera diluvies quietos

Irritat amneis. Ille potens sui,

Lætusque deget, cui licet in diem

Dixisse, vixi: eras vel atra

Nube polum, pater, occupato,

Vel sole puro: non tamen irritum

Quodcumque retro est, effiet; neque

Diffinget, infectumque reddet,

Quod fugiens semel hora vexit.

Fortuna sævo læta negotio, &

Ludum insolentem ludere pertinax,

Transmutat incertos honores,

Nunc mihi, nunc aliis benigna.

Laudo manentem. Si celeris quatit

Pennas, resigno quæ dedit, & mea

Virtute me involvo, probamque

Pauperiem sine dote quæro.

Non est meum, si mugiat Africis

Mallæ procellis, ad miseræ preces

Decurrere, & votis pacisci,
 Ne Cypriæ Tyriæque merces
 Adant avaro divitias mari.
 Tum me biremis presidio scaphæ
 Tutum per Ægæos tumultus
 Aura ferat, geminusque Pollux.

AD MELPOMENEM MUSAM.

ODE XXX.

*Scribendis carminibus lyricis se melius consuluisse
 immortalitati nominis sui dicit, quam si obtinui-
 set, ut sibi æreæ, aut pyramides erigerentur.
 Præcipuamque laudis materiam fore innuit,
 quod primus ex Latinis in hoc carminum gene-
 re Græcos imitatus fuerit.*

EXegi monumentum ære perennius,
 Regalique situ Pyramidum altius;
 Quod non imber edax, non Aquilo impotens
 Possit diruere, aut innumerabilis
 Annorum series, & fugi temporum.
 Non omnis moriar, multaque pars mei
 Vitabit Libitinam. Usque ego postera
 Crescam laude recens; dum Capitolium
 Scandet cum tacita virgine pontifex.
 Dicar, qua violens obstrepit Aufidus,
 Et, qua pauper aquæ Daunus agrestium
 Regnator populorum, ex humili potens
 Princeps Æoliûm carmen ad Italos
 Deduxisse modos. Sume superbiam
 Quæsitam meritis, & mihi Delphica
 Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

Q. HORATII

FLACCUS

CARMINUM

LIBER IV.

ODE I.

Se jam ea ætate esse, ut à rebus amatorüs, & carminibus ludicris, & venereis, alieno esse animo debeat, & tamen Ligurini vesano amore torreri.

Intermissa, Venus, diu
 Rursus bella moves? parce, precor, precor.
 Non sum qualis eram bonæ
 Sub regno Cynaræ. Desine dulcium
 Mater sæva Cupidinum,
 Circa lustra decem flectere mollibus
 Jam durum imperiis: abi
 Quo blandæ juvenum te revocant preces.
 Tempestivius in domum
 Paulli, purpureis ales oloribus,
 Comissabere Maximi;
 Si torrere jecur quæris idoneum.
 Namque & nobilis, & decens,
 Et pro sollicitis non tacitus reis,
 Et centum puer artium,
 Late signa feret militiæ tuæ:
 Et quandoque potentior
 Largi muneribus riserit æmuli,

Albanos prope te lacus
 Ponet marmoream sub trabe citrea.
 Illic plurima naribus
 Duces thura : lyraque , & Berecynthia
 Delectabere tibia
 Mixtis carminibus non sine fistula.
 Illic bis pueri die
 Numen cum teneris virginibus tuum
 Laudantes , pede candido
 In morem Salium , ter quatient humum.
 Me nec femina , nec puer
 Jam , nec spes animi credula mutui,
 Nec certare juvat mero,
 Nec vincere novis tempora floribus.
 Sed cur heu? Ligurine , cur
 Manat rara meas lacryma per genas?
 Cur facundat parum decoro
 Inter verba cadit lingua silentio?
 Nocturnis te ego somniis
 Jam captum teneo , jam volucrem sequor
 Ter per gramina Martii
 Campi , te per aquas , dure , volubileis.

AD ANTONIUM JULUM , M. ANTONII
 Triumviri filium.

ODE II.

Antiquos Poetas imitari periculosum est.

Pindarum quisquis studet æmulari,
 Jule , ceratis ope Dædalæa
 Nititur pennis , vitreo daturus
 Nomina ponto.

Monte decurrens velut amnis , imbres
 Quem super notas aluere ripas,
 Fervet , immensusque ruit profundo
 Pindarus ore,

Laurea donandus Apollinari,
 Seu per audaceis nova dithyrambos
 Verba devolvit , numerisque fertur
 Lege solutis;

Seu Deos , regesve canit , Deorum
 Sanguinem , per quos cecidere justa
 Morte Centauri , cecidit tremendæ
 Flamma Chimææ

Sive quos Elea domum reducit
 Palma cælestis , pugilemve , equumve
 Dicit , & centum potiore signis
 Munere donat.

Flebili sponsæ juvenemve raptum
 Plorat , & vireis , animumque , moresque
 Aureos educit in astra , nigroque
 Invidet Orco.

Multa Dirceum levat aura cygnum,
 Tendit , Antoni , quotiens in altos
 Nubium tractus : ego apis Matinæ
 More modoque

Grata carpentis thyma per laborem
 Plurimum circa nemus , uvidique
 Tiburis rivos , operosa parvus
 Carmina fingo.

Concines majore Poeta plectro
 Cæsarem , quandoque trahet ferocis
 Per sacrum clivum , merita decorus
 Fronde , Sicambros;

Quo nihil majus meliusve terris
 Fata donavere , bonique Divi,

Nec dabunt, quamvis redeant in aurum

Tempora priscum.

Concines lætosque dies; & urbis

Publicum ludum, super impetrato

Fortis Augusti reditu, forumque

Litibus orbum.

Tum meæ, (si quid loquor audiendum)

Vocis accedet bona pars; & o Sol

Pulcher, o laudande, canam, recepto

Cæsare, felix.

Isque dum procedit, Io triumphe,

Non semel dicemus, Io triumphe,

Civitas omnis; dabimusque divis

Thura benignis.

Te decem tauri, totidemque vaccæ,

Me tener solvet vitulus, relicta

Matre, qui largis juvenescit herbis

In mea vota;

Fronte curvatos imitatus igneis

Tertium Lunæ referentis ortum,

Qua notam duxit, niveus videri,

Cetera fulvus.

A D M E L P O M E N E M.

ODE III.

Se natum esse ad poeticen, ejusque beneficio nominis immortalitatem, & gloriam consecutum esse.

Uem tu, Melpomene, semel

Nascentem placido lumine videris

Illum non labor Isthmius

Clarabit pugilem; non æquis impiger

Curru ducet Achaico
 Victorem , neque res bellica Delliis
 Ornatus foliis ducem,
 Quod regum tumidas contuderit minas,
 Ostendet Capitolio:
 Sed , quæ Tibur aquæ fertile præfluunt,
 Et spissæ nemorum comæ,
 Fingent Æolio carmine nobilem.
 Romæ principis urbium
 Dignatur soboles inter amabileis
 Vatum ponere me choros:
 Et jam dente minus mordeor invido.
 O testudinis auræ
 Dulcem quæ strepitum , Pieri , temperas;
 O mutis quoque piscibus
 Donatura cygni , si libeat , sonum:
 Totum muneris hoc tui est,
 Quod monstror digito prætereuntium
 Romanæ fidicen lyræ:
 Quod spiro , & placeo (si placeo) tum est.

A D R O M A M.

O D E I V.

Drusi Neronis , qui fuit Augusti Cæsaris privignus , victorias de Rhætis , & Vindelicis celebrat. Quin etiam Claudii Neronis fortia quædam facta commemorat.

Q Ualem ministrum fulminis alitem,
 (Cui rex Deorum regnum in aveis vagas
 Permisit , expertus fidelem
 Jupiter in Ganymede flavo?
 Olim juvenas , & patrius vigor

Nido laborum propulit inscium;
 Vernique , jam nimbis remotis,
 Insolitos docuere nisus
 Venti paventem : mox in ovilia
 Demisit hostem vividus impetus;
 Nunc in reluctanteis dracones
 Egit amor dapis , atque pugnæ:
 Qualemve lætis caprea pascuis
 Intenta , fulvæ matris ab ubere,
 Jam lacte depulsum leonem,
 Dente novo peritura vidit:
 Videre Rhætis bella sub Alpibus
 Drusum gerentem , & Vindelicis quibus
 Mos unde deductus per omne
 Tempus Amazonia securi
 Dextras obarmet , quærere distuli:
 Nec scire fas est omnia ; sed diu,
 Lateque victrices catervæ
 Consiliis juvenis revictæ
 Sensere , quid mens rite , quid indoles
 Nûtrita sanctis sub penetralibus
 Posset , quid Augusti paternus
 In pueros animus Nerones,
 Fortes creantur fortibus , & bonis:
 Est in juvenis , est in equis patrum
 Virtus ; neque imbellem feroces
 Progenerant aquilæ columbam.
 Doctrina sed vim promovet insitam,
 Rectique cultus pectora roborant:
 Utcumque defecere mores,
 Dedecorant bene nata culpæ.
 Quid debeas , o Roma , Neronibus,
 Testis Metaurum flumen ; & Asdrubal
 Devictus , & pulcher fugatis

Ille dies Latio tenebris,
 Qui primus alma risit adorea;
 Dirus per urbeis Afer ut Italas,
 Cecu flamma per tædas, vel eurus
 Per Siculas equitavit undas.
 Post hoc secundis usque laboribus
 Romana pubes crevit, & impio
 Vastata Pœnorum tumultu
 Fana Deos habuere rectos.
 Dixitque tandem perfidus Annibal,
 Cervi, luporum præda rapacium,
 Sectamur ultro, quos opimus
 Fallere, & effugere est triumphus.
 Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
 Jactata Tuscis æquoribus, sacra,
 Natosque, maturosque patres
 Pertulit Ausonias ad urbeis,
 Duris ut illex tonsa bipennibus
 Nigræ feraci frondis in Algido,
 Per damna, per cædeis, ab ipso
 Ducit opes animumque ferro.
 Non hydra secto corpore firmior
 Vinci dolentem crevit in Herculem;
 Monstrumve submittere Colchi
 Majus, Echioniæve Thebæ.
 Merses profundo, pulchrior evenit:
 Luctere, multa proruit integrum
 Cum laude victorem; geritque
 Prælia conjugibus loquenda.
 Carthagini jam non ego nuntios
 Mittam superbos: occidit, occidit
 Spes omnis, & fortuna nostri
 Nominis, Asdrubale interempto.
 Nil Claudie non perficiunt manus;

Quas & benigno numine Jupiter
 Defundit, & curæ sagaces
 Expediunt per acuta belli.

A D A U G U S T U M.

O D E V.

Ut tandem in urbem redeat.

DIvis orte bonis, optime Romulæ
 Custos gentis, abes jam nimium diu:
 Maturum reditum pollicitus Patrum
 Sancto concilio, redi.
 Lucem redde tuæ, dux bonæ, patriæ:
 Instar veris enim vultus ubi tuus
 Affulsit populo, gratior it dies
 Et soles melius nitent.
 Ut mater juvenem, quem Notus invido
 Flatu Carpathii trans maris æquora
 Cunctantem spatio longius annuo
 Dulci distinet a domo,
 Votis, ominibusque, & precibus vocat;
 Curvo nec faciem litore demovet:
 Sic desideriiis icta fidelibus
 Quærit patria Cæsarem.
 Tutus bos etenim rura perambulat:
 Nutrit farra Ceres; almaque Faustitas;
 Pacatum volitant per mare navitæ:
 Culpari metuit fides:
 Nullis polluitur casta domus stupris:
 Mos, & lex maculosum edomuit nefas;
 Laudantur simili prole puerperæ:
 Culpam poena premit comes.

Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythen?

Quis Germania quos horrida parturit

Fœtus? incolumi Cæsare, quis feræ

Bellum curet Iberiæ?

Condit quisque diem collibus in suis,

Et vitem viduas ducit ad arbores:

Hinc ad vina venit lætus, & alteris

Te mensis adhibet Deum:

Te multa prece, te prosequitur moro

Defuso pateris; & Laribus tuum

Miscet numen, uti Græcia Castoris

Et magna memor Herculis.

Longas o utinam, dux bone, ferias

Præstes Hesperia: dicimus integro

Sicci mane die, dicimus uvidi,

Cum Sol Oceano subest.

IN APPOLLINEM, ET DIANAM.

ODE VI.

Carmen sæculare.

DIve, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityosque raptor
Sensit, & Trojæ prope victor altæ

Phthius Achilles,

Ceteris major, tibi miles impar;

Filius quamvis Thetidis marinæ

Dardanas turreis quateret tremenda

Cuspide pugnax,

Ille, mordaci velut icta ferro

Pinus, aut impulsa cupressus euro,

Procidit late, posuitque collum in

Pulvere Teucro.

Ille non inclusus equo Minervæ
 Sacra mentito, male feriatos
 Troas, & lætam Priami choreis

Falleret aulam;

Sed palam captis gravis, heu nefas, heu!

Nescio fari pueros Achivis

Ureret flammis, etiam latentem

Matris in alvo:

Ni tui flexus Venerisque gratæ

Vocibus, Divum pater annuisset

Rebus Æncæ potiore ductos

Alite muros.

Doctor argutæ fidicen Thalix

Phœbe, qui Xanto lavis amne crineis;

Dauniæ defende decus camænx

Levis Agyeu.

Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem

Carminis, nomenque dedit poetæ.

Virginum primæ, puerique claris

Patribus orti,

Delix tutela Deæ, fugaceis

Lincas, & cervos cohibentis arcu,

Lesbium servate pedem, meique

Pollicis ictum;

Ritæ Latonæ puerum canentes,

Rite crescentem face Nocticulam,

Prosperam frugum, celeremque pronos

Volvere menseis.

Nupta jam dices; ego Dis amicum,

Sæculo festa referente luces,

Reddidi carmen, docilis modorum

Vatis Horati.

AD L. MANLIUM TORQUATUM.

ODE VII.

Veris adventu, & æqua omnibus hominibus moriendi conditione sine spe reviviscendi, omniumque rerum mutatione, & vicissitudine proposita, invitatur ad hilariter, jucundeque vivendum.

Diffugere nives, redeunt jam gramina campis,
 Arboribusque comæ:
 Mutat terra vices, & decrescentia ripas:
 Flumina prætereunt:
 Gratiam cum Nymphis, geminisque sororibus audet
 Ducere nuda choros.
 Immortalia ne speres monet annus, & alnum
 Quæ rapit hora diem.
 Frigora mitescunt zephyris: ver proterit æstas,
 Interitura, simul
 Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
 Bruma recurrit iners.
 Damna tamen celeres reparant cælestia Lunæ:
 Nos ubi decidimus,
 Que pater Æneas, quo Tullus dives & Ancus,
 Pulvis, & umbra sumus.
 Quis scit, an addeant hodiernæ castrina summæ
 Tempora Di superi?
 Cuncta manus avidas fugient heredis, amico
 Quæ dederis animo.
 Cum semel occideris, & de te splendida Minos
 Fecerit arbitria,
 Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
 Restituet pietas,

Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
 Liberat Hyppolitum:
 Nec Lethæa valet Theseus abrumque caro
 Vincula Pirithoo.

AD MARCIUM CENSORINUM.

ODE VIII.

*Nihil est, quod homines magis immortales reddere
 possit, quam Poetarum carmina.*

Donarem pateras, grataque commodus,
 Censorine, meis æra sodalibus
 Donarem tripidas, præmia fortium
 Grajorum: neque ut pessima munerum
 Ferres, divite me scilicet artium
 Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas;
 Hic saxo, liquidis ille coloribus
 Sollers nunc hominem ponere, nunc Deum,
 Sed non hæc mihi vis; nec tibi talium
 Res est, aut animus deliciarum egens.
 Gaudes carminibus; carmina possumus
 Donare, & pretium dicere muneris.
 Non incisa notis marmora publicis,
 Per quæ spiritus, & vita redit bonis
 Post mortem ducibus; non celeres fugæ,
 Rejectæque retrorsum Annibalis minæ;
 Non incendia Carthaginis impia,
 Ejus qui domita nomen ab Africa
 Lucratus rediit, clarius indicant
 Laudes, quam Calabræ Pierides: neque,
 Si chartæ sileant quod bene feceris,
 Mercedem tuleris: quis foret Iliæ,

Mavortisque puer, si taciturnitas
 Obstaret meritis invida Romuli?
 Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
 Virtus, & favor, & lingua potentium
 Vatum, divitibus consecrat insulis,
 Dignum laude virum Dusa vetat mori,
 Cælo Musa beat. Sic Jovis interest
 Optatis epulis impiger Hercules:
 Clarum Tyndaridæ sidus ab infimis
 Quassas eripiunt æquoribus rateis:
 Ornatus viridi tempora pampino
 Liber vota bonos ducit ad exitus.

AD MARCUM LOLLIUM.

ODE IX.

*Scripta sua nunquam interitura. Sine poetarum
 ope Virtutem oblivione sempiterna deleri. Se suis
 versibus res à Lollio gestas memoria proditurum.
 Laus constantiæ, & ceterarum virtutum.*

NE forte credas interitura, quæ
 Longe sonantem natus ad Ausidum
 Non ante vulgatas per arteis
 Verba loquor socianda chordis;
 Non, si priores Mæonius tenet
 Sedeis Homerus, Pindaricæ latent,
 Cæque, & Alcæi minaces,
 Stesichorique graves Camœnæ
 Nec, si quid olim lusit Anacreon,
 Delevit ætas: spirat adhuc amor
 Vivuntque commisi calores
 Æoliæ fidibus puellæ.

Non

Non sola comptos arsit adulteri
 Crineis, & aurum vestibus illitum
 Mirata, regaleisque cultus,
 Et comites, Helene Lacæna:
 Primusve Teucer tela Cydonio
 Direxit arcu: non semel Illos
 Vexata: non pugnavit ingens
 Idomeneus, Sthenelusve solus
 Dicenda Musis prælia: non ferox
 Hector, vel acer Dèiphobus graveis
 Excepit ictus pro pudicis
 Conjugibus, puerisque primus:
 Vixere fortes ante Agamemnona
 Multi; sed omnes illacrymabiles
 Urgentur, ignotique longa
 Noctecarent quia vate sacro.
 Paullum sepultæ distat inertia
 Celata virtus. Non ego te meis
 Chartis inortatum silebo,
 Torve tuos patiar labores
 Impone, Lolli, carpere dividas
 Obliviones. Est animus tibi,
 Rerumque prudens, & secundis
 Temporibus, dubiisque rectus;
 Mindex lavaræ fraudis, & abstinens
 Ducentis ad se cuncta pecuniæ,
 Consulque non unius anni;
 Sed quoties bonus, atque sidus
 Judex honestum prætulit utili, &
 Rejecit alto dona nocentium
 Vultu, per obstanteis catervas
 Explicuit sua victor arma.
 Non possidentem multa vocaveris
 Recte beatum: rectus occupat

Nomen beati, qui Deorum
 Muneribus sapienter uti,
 Duramque callet pauperim pati,
 Pejusque leto flagitium timet;
 Non ille pro charis amicis,
 Aut patria timidus perire.

A D L I G U R I N U M.

O D E X.

*Ut, dum per ietatem licet, fruatur formæ suæ
 bono: alioqui fore, ut ipsam fero pœniteat; cum
 flos ille ætatis exaruerit.*

O Crudel's adhuc, & Veneris muneribus potens;
 Insuperata tuæ cum veniet pluma superbiæ;
 Et quæ nunc humeais involitant, deciderint comæ
 Nunc & qui color est punicæ flore prior rosæ,
 Mutatus, Ligurine, in faciem verterit hispidam:
 Dices heu (quoties te in speculo videris alterum)
 Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
 Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

A D P H Y L L I D E M.

O D E X I.

*Die natali Mæcenatis, qui erat Id. Apr. invitat
 eam ad epulas.*

EST mihi nonum superantis annum
 Plenus Albani cadus: est in horto,
 Phylli, nectendis apium coronis,
 Est heredæ vis

Multa, qua crineis religata fulges;
 Ridet argento domus: ara castis
 Vincita verbenis avet immolato

Spargiet agno:

Cuncta festinat manus: huc, & illuc
 Cursitant mistæ pueris puellæ;
 Sordidum flammæ trepidant rotantes
 Vertice fumum.

Ut tamen noris, quibus advoceris
 Gaudiis; Idus tibi sunt agendæ
 Qui dies mensem Veneris marinæ
 Findit Aprilem:

Jure solemnis mihi, sanctiorque
 Pene natali proprio; quod ex hac
 Luce Mæcenas meus affluenteis
 Ordinat annos.

Telephum, quem tu petis, occupavit
 (Non tuæ sortis juvenem) puella
 Dives, & lasciva, tenetque grata
 Compede vinctum.

Terret ambustus Phaeton avaras
 Spes: & exemplum grave præbet ales
 Pegasus terrenum equitem gravatus
 Bellerophontem,

Semper ut te digna sequare; &, ultra
 Quam licet sperare nefas putando,
 Disparem vites. Age jam meorum
 Finis amorum,

(Non enim posthac alia calebo
 Femina) condisce modos, amanda
 Voce quos reddas: minaentur atræ
 Carmine curæ.

AD VIRGILIUM.

ODE XII.

Describit veris adventum, & Virgilium ad convivium sub conditione invitat.

JAM veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ linthea Thraciæ:
Jam ne prata rigent, ne fluvii strepunt

Hiberna nive turgidi:

Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix avis; & Cecropiæ domus

Æternum opprobrium, quod male barbaras
Regum est ulta libidines.

Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ovium carmina fistula:

Delectantque Deum, cui pecus, & nigrae
Colles Arcadiæ placent.

Adduxere sitim tempora, Virgili:
Sed præssum Calibus ducere Liberum

Si gestis, juvenum nobilium cliens,
Nardo vina merceberis.

Nardi parvus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpiciis accubat horreis,

Spes donare novas largus amaraque
Curarum eluere efficax.

Ad quæ si properas gaudia, cum tua
Velox merce veni: non ego te meis

Immunem meditor tingere poculis,
Plena dives ut in domo.

Verum pone moras, & studium lucri;
Nigrorumque memor, dum licet, ignium,

Misce stultitiam consilii breuem:
Dulce est desipere in loco.

IN LYCEN.

ODE XIII.

Insultat ei, quod jam anus fiat, & libidine flagrans contemnatur à juvenibus.

A Udivere, Lyce, Di mea vota, Di
Audivere, Lyce. Es anus, & tamen
Vis formosa videri,
Ludiisque, & bibis impudens:
Et cantu tremulo pota cupidinem
Lentum sollicitas. Ille virentis, &
Docte psallere Chiræ
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim transvolat aridas
Quercus, & refugit te, quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant, & capitis nives.
Nec Coæ referunt jam tibi purpuræ,
Nec cari lapides tempora, quæ semel
Notis condita fastis
Inclusit volucris dies.
Quo fugit Venus? heu! quove color? decens
Quo motus? quid habes illius, illius,
Quæ spirabat amores:
Quæ me superat mihi?
Felix post Cynaram, notaque & artium
Gratarum facies: sed Cynaræ brevis
Annos fata dederunt,
Servatura diu parem

Cornicis vetulæ temporibus Lycen:

Possent ut juvenes visere fervidi

Multo non sine risu,

Dilapsam in cineres facem.

AD AUGUSTUM.

ODE XIV.

*A Senatu, populoque Romano honores Augusto
tribui non possunt, qui virtutes ejus æquare
valeant.*

QUÆ cura Patrum, quæve Quiritium
 Plenis honorum muneribus tuas,
 Auguste, virtutes in ævum
 Per titulos, memoresque fastus
 Æternæ? o, qua sol habitabileis
 Illustrat orat, maxime principum,
 Quem legis expertes latinæ
 Vindelici didicere nuper,
 Quid Marte posses. Milite nam tuo
 Drusus Genaunos, implacidum genus,
 Breunosque velocis, & arcis
 Alpibus impositas tremendis
 Dejecit acer plus vice simplici.
 Major Neronum mox grave prælium
 Commisit, immanisque Rhætos
 Auspicii pepulit secundis:
 Spectandus in certamine Martio,
 Devota morti pectora liberæ
 Quantis fatigaret ruinis,
 Indomitus prope qualis undas
 Exercet Auster, Pleiadum choro
 Scindente nubeis; impiger hostium

Vexare turmas, & frementem
 Mittere equum medios per igneis.
 Sic tauriformis volvitur Auidus
 Qua regna Danni præfluit Appuli.
 Cum cævit, horrendamque cultis
 Diluviem minitatur agris;
 Ut barbarorum Claudius agmina
 Ferrata vasto diruit impetu;
 Primosque, & extremos metendo
 Stravit humum sine clare victor:
 Te copias, te consilium, & auos
 Præbente Divos: nam tibi, quo die
 Portus Alexandræa supplex,
 Et vacuam patefecit aulam,
 Fortuna lustrò prospera tertio
 Belli secundos reddidit exitus,
 Laudemque, & optatum peractis
 Imperiis decus arrogavit
 Te Cantabet non ante domabilis,
 Medusque, & Indus, te profugus Scythes
 Miratur, o tutela præsens
 Italiæ, dominæque Romæ:
 Te fontium qui celat origines
 Nilusque, & Ister, te rapidus Tigris,
 Te belluosus, qui remotis
 Ostrepi Oceanus Britannis,
 Te non paventes funera Galliæ,
 Duræque tellus audit Iberiæ;
 Te cæde gaudentes Sicambri
 Compositis venerantur armis.

AUGUSTI LAUDES.

ODE XV.

*Se non esse idoneum ad canenda Lyricis verba
Augusti encomia.*

PHœbus volentem prælia me loqui.
 Victas & urbeis, increpuit lyra,
 Ne parva Tyrrhenum per æquor
 Vela darem. Tua, Cæsar, ætas
 Fruges & agris retulit uberes,
 Et signa nostro restituit Jovi
 Derepta Parthorum superbis
 Postibus, & vacuum duëllis
 Janum Quirini clausit, & ordinem
 Rectum evaganti fræna licentiæ
 Injecit, emovitque culpas,
 Et veteres revocavit arteis;
 Per quas Latinum nomen, & Italæ
 Crevere vires, fama que, & Imperi
 Porrecta majestas ad ortum
 Solis, ab Hesperio cubili.
 Custode rerum Cæsare, non furor
 Civilis, aut vis exiget otium;
 Non ira, quæ præcudit enseis,
 Et miseris inimicat urbeis.
 Non qui profundum Danubium bibunt,
 Edicta rumpent Julia; non Getæ,
 Non seres, infidive Persæ,
 Non Tanaim prope flumen orti.
 Nosque & profestis lucibus, & sacris,
 Inter jocosî munera Liberi,

Cum

Cum prole, matronisque nostris,
 Rite Deos prius apprecati,
 Virtute functos more patrum duces,
 Lydis remisto carmine tibiis
 Trojamque, & Anchisen, & almæ
 Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII

FLACCII

EPODON

LIBER.

AD MÆCENATEM.

ODE I.

Mæcenati ad bellum Actiacum proficiscenti comitem se offert, non tam, quod præsentia sua quicquam commodi sit ei allaturus, quam quod minus de salute ejus sollicitus sit futurus.

TBis Liburnis inter alta navium,
 Amice, propugnacula,
 Paratus ome Cæsaris periculum
 Subire, Mæcenas, tuo?
 Quid nos, quibus te vita si superstite
 Jucunda; si contra, gravis?
 Utrumne jussi persequemur otium
 Non dulce, ni tecum simul?

An hunc laborem mente laturo, decet
 Qua ferre non molleis viros?
 Feremus : & te vel per Alpium juga
 Inhospitalem & Caucasum,
 Vel occidentis usque ad ultimum sinum,
 Forti sequemur pectore.
 Roges, tuum labore quid juvem meo,
 Imbellis, ac firmus parum?
 Comes minore sim futurus in metu,
 Qui major absenteis habet:
 Ut assidens implumibus pullis avis
 Serpentium allapsus timet
 Magis relictis; non, uti sit, auxili
 Latura plus præsentibus.
 Libenter hoc & omne militabitur
 Bellum in tuæ spem gratiæ:
 Non ut juvencis illigata pluribus
 Aratra nitantur mea;
 Pecusve Calabris ante sidus fervidum
 Lucana mutet pascuis;
 Neque ut supini villa cadens Tusculi
 Cicæa tangat moenia.
 Satis superque me benignitas tua
 Ditavit : haud paravero,
 Quod aut avarus ut Chremes terra premam;
 Distinctus aut perdam ut nepos.

O D E I I.

*Varias vitæ rusticæ laudes hæc ode complectitur:
 præsertim vero ab animi tranquillitate, & frugalitate eam laudat.*

BEatus ille, qui procul negotiis,
 Ut prisca gens mortalium,

Paterna rura bobus exercet suis,
 Solutus omni fœnore?
 Neque excitatur classico miles truci,
 Meque horret iratum mare;
 Forumque vitat, & superba civium
 Potentiorum limina.
 Ergo aut adulta vitium propagine
 Altas maritat populos;
 Inutilesve falce ramos amputans,
 Feliciores inserit;
 Aut in reducta valle mugientium
 Prospectat erranteis greges;
 Aut pressa puris mella condit amphoris;
 Aut tondet infirmas oveis.
 Vel, cum decorum mitibus pomis caput
 Autumnus agris extulit,
 Ut gaudet insitiva decerpens pyra
 Certantem & uvam purpuræ,
 Qua muneretur te, Priape, & te, pater
 Sylvane, tutor finium!
 Libet jacere modo sub antiqua illice,
 Modo in tenaci gramine:
 Labuntur altis interim rivis aquæ;
 Queruntur in silvis aves;
 Fontesque lymphis obstrepunt manantibus,
 Somnos quod invitet leveis.
 At cum tonantis annus hibernus Jovis
 Imbreis, nivesque comparat,
 Aut trudit acreis hinc, & hinc multa cane
 Apros in obstanteis plagas;
 Aut amite levi rara tendit retia,
 Turdis edacibus dolos;
 Pavidumve leporem, & advenam laqueo gruem,
 Jucunda captat præmia.

Quis non malarum, quas amor curas habet.
 Hæc inter obliviscitur?
 Quod si pudica mulier in partem jūvet
 Domum, atque dulcis liberos,
 (Sabina qualis, aut perusta solibus
 Pernicis uxor Appuli)
 Sacrum vetustis exitu t ignis focum
 Lassi sub adventum vii,
 Claudensque tex i cratibus lætum pecus,
 Distenta siccat ubera;
 Et horna dulci vini promens doliō,
 Dapes inemptas apparet;
 Non me Lucrina jūverint conchyliā,
 Magisve rhombus, aut scari,
 Si quos Eois intonita fluctibus
 Hyems ad hoc vertat mare.
 Non Afra avis descendat in ventrem meum.
 Non Attagen Ionicus
 Jucundior, quam lecta de pinguisimis
 Oliva ramis arborum,
 Aut herba Lapathi prata amantis, & gravi
 Malvæ salubres corpori,
 Vel agna festis cæsa Terminalibus,
 Vel hœdus ereptus lupo.
 Has inter epulas, ut jūvat pastas oveis
 Videre properanteis domum!
 Videre fessos vomerem inversum boves
 Collo trahentes languido;
 Positosque vernas, ditis examen domus,
 Circum renidenteis Lareis?
 Hæc ubi locutus scœnator Alphius,
 Jam jam futurus rusticus,
 Omnem redegit Idibus pecuniam;
 Quærit Calendis ponere.

IN M. A. D. M. AECENATEM. M. III.

ODE III.

Alii detestatio.

Parentis olim si quis impia manu
 Senile guttur fregerit,
 Edat cicutis alium nocentius.
 O dura messorum ilia!
 Quid hoc veneni sævit in præcordiis:
 Num viperinus his cruor
 Incoctus herbis me fefellit? an malas
 Canidia tractavit dapes?
 Ut Argonautas præter omneis candidum
 Medea mirata est ducem,
 Ignota tauris illigaturum jugu,
 Peruxint hoc Iasonem:
 Hoc delibutis ulta donis pellicem,
 Serpente fugit alite,
 Nec tantus unquam siderum insedit vapor
 Siticulosæ Apuliæ:
 Nec munus humeris efficacis Herculis
 Inarsit æstuosius.
 At si quid unquam tale concupiveris,
 Jocose Mæcnas, precor,
 Manum puella savio opponat tuo,
 Extrema in sponda cubet.

IN MÆNAM LIBERTUM POMPEJI MAGNI.

O D E I I V.

*In ejus, ex mutata conditione, arrogantiam
invehitur.*

L Upis, & agnis quanta sortito obtigit,
 Tecum mihi discordia est,
 Ibericis peruste funibus latus,
 Et crura dura compede.
 Licet superbus ambules pecunia,
 Fortuna non mutat genus.
 Videsne sacram metiente te viam
 Cum bis trium ulnarum toga,
 Ut ora vertat huc & huc euntium
 Liberrima indignatio?
 Sectus flagellis hic triumviralibus
 Præconis ad fastidium,
 Arat Falerni mille fundi jugera,
 Et Appiam mannis terit?
 Sedilibusque magnus in primis eques,
 Othone contempto, sede?
 Quid attinet tot ora navium gravi
 Rostrata duci pondere
 Contra latrones, atque servilem manum?
 Hoc, hoc tribuno militum,

IN CANIDIAM.

ODE V.

Loquentem inducit puerum quendam, quem aliqua veneficæ sub terra defoderant mento tenus, fame necandum, ut ex ejus jecore, & medulla, poculum amatorium conficerent. Hujus preces primum, deinde imprecationes adversus eas describit. Existimatur autem Cratidiam Canidiæ nomine significare.

A T, o Deorum quidquid in cælo regit
Terras, & humanum genus:
Quid iste fert tumultus? & quid omnium
Vultus in unum me truces?
Per liberos te, si vocata partibus
Lucina veris affuit:
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbaturum hæc Jovem,
Quid ut noverca me intueris, aut uti
Petita ferro belluâ?
Ut hæc trementi questus ore constitit
Insignibus ratis puer,
Impube corpus, quale posset impia,
Mollire Tracum pectora:
Canidia brevibus implicata viperis
Crineis, & incomptum caput,
Jubet sepulcris caprificos crutas,
Jubet cupressus funebris;
Et uncta turpis ova ranæ sanguine,
Plumamque nocturnæ strigis.
Herbasque, quas Isoleos, atque Iberia
Mittit venenorum ferax,

Et ossa ab ore rapta jejunæ canis

Flammis aduri Colchiris.

At expedita Sagana per totam domum

Spargens avernaleis aquas,

Horret capillis ut marinus asperis

Echinus, aut Laurens aper,

Abacta nulla Veja conscientia,

Ligonibus duris humum

Exhauriebat ingemens laboribus:

Quo posset infossus puer

Longo die bis, terque mutatæ dapis

Inemori spectaculo;

Cum promineret ore, quantum extant aqua

Suspensa mento corpora:

Exesa uti medulla, & aridum jecur

Amoris esse poculum;

Interminato cum semel fixæ cibo

Intabuissent pupulæ:

Non defuisse masculæ libidinis

Ariminensem Foliam,

Et otiosa credidit Neapolis,

Et omne vicinum oppidum;

Quæ sidera excantata voce Thessala,

Lunamque cælo deripit.

Hic irresectum sæva dente livido

Canidia rodens pollicem,

Quid dixit? aut quid tacuit? O rebus meis!

Non infideles arbitra

Nox, & Diana, quæ silentium regis,

Arcana cum sunt sacra;

Nunc nunc adeste; nunc in hostileis domos

Iram, atque numen vertite:

Formidolosis dum latent silvis feræ

Dulci sopore languidæ,

Semen, quod omnes rideant, adulterum
 Latrent Suburranae canes,
 Nardo perunctum, quale non perfectius
 Meae laborarunt manus.
 Quid accidit? cur dira barbarae minus
 Venena Medae valent?
 Quibus superbam fugit ultra pellicem
 Magni Creontis filiam;
 Cum palla, tabo munus imbutum, novam
 Incendio nuptam abstulit.
 Atqui nec herba, nec latens in asperis
 Radix fefellit me locis.
 Indormit unctis omnium cubilibus
 Oblivione pellicem.
 Aha! solutus ambulat veneficæ
 Scintioris carmine.
 Non usitatis, Vare, potionibus,
 (O multa fleturum caput!)
 Ad me recurre: nec vocata mens sua
 Marsis redibit vocibus;
 Majus parabo: majus infundam tibi
 Fastidienti poculum.
 Priusque cælum sidet inferius mari,
 Tellure projecta super.
 Quam non amore sic mei flagres, uti
 Bitumen atris ignibus.
 Sub hæc puer jam non ut ante, mollibus
 Lenire verbis impias;
 Sed dubius unde rumperet silentium,
 Misit Thyestæas preces.
 Venena, magnum fas, nefasque, non valent
 Convertere humanam vicem.
 Diris agam vos: dira detestatio
 Nulla expiatur victima.

Quin , ubi perire jussus exspiravero,
 Nocturnus occurram furor;
 Petamque vultus umbra curvis unguibus;
 Quæ vis Deorum est Manium:
 Et inquietis assidens præcordiis,
 Pavore somnos auferam.
 Vos turba vicatim hinc hinc & saxis petens,
 Contundet obscœnas anus,
 Post insepulta membra different lupi,
 Et Exquilinæ alitæ alites.
 Neque hoc parenteis , heu mihi superstites
 Effugerit spectaculum.

IN CASSIUM SEVERUM, POETAM
 maledicum.

ODE VI.

Quid immerentis hospites vexas , canis,
 Ignavus adversum lupos?
 Quin huc inaneis , si potes, vertis minas,
 Et me remorsurum petis?
 Nam qualis aut Molossus , aut fulvus Lacon,
 Amica vis pastoribus,
 Agam per altas aure sublata niveis.
 Quæcumque præcedet fera.
 Tu , cum timenda voce complesti remus,
 Projectum odoraris cibum.
 Cave , cave : namque in malos asperrimus
 Parata tollo cornua:
 Qualis Lycambæ spretus infido gener,
 Aut acer hostis Bupalò.
 An si quis atro dente me petiverit,
 Inultus ut flebo puer?

AD POPULUM ROMANUM.

IN BELLUM CIVILE GESTUM

hinc Bruto, & Cassio, illinc Octaviano, M. Antonio, & M. Lepido Ducibus.

ODE VII.

 Uo, quo, scelesti, ruitis? aut cur dexteris
 Aptantur enses conditi?
 Parumne campis, atque Neptuno super
 Fusum est Latinis sanguinis?
 Non ut superbas invidæ Carthaginis
 Romanus arceis uteret:
 Intactus aut Britannus ut descenderet,
 Sacra catenatus via;
 Sed ut, secundum vota Parthorum, sua
 Urbs hæc periret dextera.
 Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
 Unquam, nisi in dispar genus.
 Furone cæcos, an rapit vis acrior?
 An culpa? responsum date.
 Tacent: & ora pallor albus inficit,
 Mentisque percussæ stupent.
 Sic est: acerba fata Romanos agunt,
 Scelusque fraternæ necis;
 Ut immerentis fluxit in terram Remi
 Sacer nepotibus cruor.

IN ANUM LIBIDINOSAM.

ODE VIII.

Rogare longo putidam te sæculo,
Viræis quid enervet meas?

Cum sit tibi dens ater, & rugis vetus
Frontem senectus exaret;

Hietque turpis inter aridas nateis
Podex, velut crudet bovis:

Sed incitat me pectus, & mammæ
Equina quales ubera;

Venterque mollis, & fœtur tumentibus
Exile suris additum.

Esto beata; funus, atque imagines
Ducant triumphales tuum:

Nec sit marita quæ rotundioribus
Onusta fœccis ambulet.

Quid, quod libelli Stoici inter sericos
Jacere pavillos amant?

Illiterati num minus nervi rigent?
Minusve languet fascinum?

Quod ut superbus provoces ab inguine,
Ore adlaborandum est tibi.

A D MÆCENATEM.

ODE IX.

*Præsentis voluptatem, quam esse precepturus, cum
Augustus de Antonio, & Cleopatra
triumphum aget.*

Quando o repostum Cæcubum ad festas dapes,
Victore lætus Cæsare,
Tecum sub alta (sic Jovi gratum) domo.
Beate Mæcenas, bibam?

So.

Sonante mistum tibiis carmen lyra,
 Hac Dorium, illis Barbarum:
 Ut nuper, actus cum freto Neptunius
 Dux fugit ustis navibus,
 Minatus urbi vincla, quæ detraxerat
 Servis amicus perfidis.
 Romanus (eheu posteri negabitis)
 Emancipatus feminae,
 Fert vallum, & armas miles, & spadonibus
 Servire rugosis potest:
 Interque signa turpe militaria
 Sol aspicit conopœum.
 Ad hoc frementeis verterunt bis mille equos:
 Galli, canentes Cæsarem:
 Hostiliumque navium portu latent
 Puppes sinistrae citæ.
 Io Triumphæ, tu moraris aureos
 Currus, & intactas boves.
 Io Triumphæ; nec Jugurthino parem
 Bello reportasti ducem;
 Neque Africanum, cui super Carthaginem
 Virtus sepulcrum condidit.
 Terra, marique victus hostis Punico
 Lugubre mutavit sagum,
 Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
 Ventis iturus non suis.
 Exercitatas aut petit Syrteis noto,
 Aut fertur incerto mari.
 Capaciores affer huc, puer, scyphos,
 Aut Chia vina, aut Lesbica,
 Vel, quod fluentem nauseam coerceat,
 Metire nobis Cæcubum.
 Curam, metumque Cæsaris rerum juvat.
 Dulci Lyæo solvere.

I N M Æ V I U M.

O D E X.

Tempestatem, & naufragium ei imprecatur.

MAla soluta navis exit olite,
 Ferens olentem Mævium.
 Ut horridis utrumque verberes latus,
 Auster, memento fluctibus
 Niger rudentes Euris, inverso mari,
 Fractosque remos differat
 Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
 Frangit trementeis ilices.
 Nec sidus atra nocte amicum appareat;
 Qua tristes Orion cadit:
 Quietiore nec feratur æquore,
 Quam Graja victorum manus;
 Cum Pallas usto vertit iram ab Illo
 In impiam Ajacis ratem.
 O quantus instat navitis sudor tuis,
 Tibique pallor luteus,
 Et illa non virilis ejulatio,
 Preces & aversum ad Jovem;
 Jonis udo cum remugiens sinus,
 Noto carinam ruperit,
 Opima quod si præda curvo litores
 Projecta mergos juveris;
 Libidinosus immolabitur caper,
 Et agna Tempestatibus.

AD PETTIUM.

ODE XI.

*Se amore captum , non posse ad versus faciendos
operam , studiumve conferre.*

Peti , nihil me , sicut antea , juvat
 Scribere versiculos , amore percussum gravis
 Amore , qui me preter omnes expetit
 Mollibus in pueris , aut in puellis urere,
 Hic tertius december , ex quo destiti,
 Inachia furere , silvis honorem decuit.
 Heu me , per urbem (nam pudet tanti mali)
 Fabula quanta fui! conviviorum ut pœnitet,
 In queis amantem & languor , & silentium
 Arguit , & latere petitus imo spiritus!
 Contrane lucrum nil valere candidum
 Pauperis ingenium querebat , applorans tibi
 Simul calentis inverecondus Deus
 Fervidiore mero arcana promorat loco.
 Quod si meis inætuset præcerdiis
 Libera bilis , ut hæc ingrata ventis dividat
 Fomenta , vulnus nil malum levantia;
 Desinet imparibus certare summotus pudor.
 Ubi hæc severus te palam laudaveram;
 Jussus abire domum , ferebat incerto pede
 Ad non amicos heu mihi posteis , & heu
 Limina dura , quibus lumbos , & infregi latus.
 Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
 Vincere mollitie amor Lycisci me tenet:
 Unde expedire non amicorum queant.
 Libera consilia , nec contumeliæ graves;

Sed

Sed alius ardor, aut puellæ candidæ
Aut teretis pueri longam renodantis comam.

O D E XII.

*In anum sædam, ac fetidam, quæ illius amores
ambiebat.*

 Uid tibi vis, mulier nigris dignissima barris?
 Munera quid mihi, quidve tabellas
 Mittis, nec firmo juveni, neque naris obesæ
 Namque sagacius unus odoror,
 Polypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis;
 Quam canis acer, ubi lateat sus.
 Qui sudor vietis, & quam malus undique membris
 Crescit odor! cum pene saluto
 Indomitam properat rabiem sedare; neque illi
 Jam manet humida creta, colorque
 Stercore fucatus crocodili; jamque subando
 Tenta cubilia, rectaque rumpit.
 Vel mea cum sævis agit fastidia verbis,
 Inachia langues minus ac me:
 Inachiam ter nocte potes: mihi semper ad unum
 Mollis opus: pereat male, quæ te
 Lesbia, quærenti taurum monstravit inertem:
 Cum mihi Couis adesset Amyntas;
 Cujus in indomito constantior inguine nervus,
 Quam nova collibus arbor inhæret.
 Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ,
 Cui properabantur tibi nempe:
 Ne foret æqualeis inter conviva, magis quem
 Diligeret mulier sua, quam te.
 O ego non felix, quam tu fugis, ut pavet acris
 Agna lupos, capræque leones.

AD AMICUM.

ODE XIII.

Hyemen hilariter, & jucunde esse traducendum.

Horrida tempestas cælum contraxit; & imbres
Nivesque deducunt Jovem: nunc mare,
nunc silvæ

Threicio Aquilone sonant. Rapiamus, amice,
Occasionem de die: dumque virent genua,
Et decet, obducta solvatur fronte senectus.

Tu vincta Torquato movè Consule pressa meo.
Cetera mitte loqui: Deus hæc fortasse benigna
Reducet in sedem vice. Nunc & Achæmenio
Perfundi nardo juvat, & fide Cyllæna
Levare duris pectora sollicitudinibus:

Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
Invicte, mortalis Dea nate puer Thetide,
Te manet Assaraci tellus, quam frigida parvi
Fidunt Scamandri flumina, lubricus & Simois:
Unde tibi reditum certo sub tegmine Parcæ
Rupere; nec mater domum cæcula te revehet.
Illic omne malum vino cantuque levato,
Deformis ægrimonix dulcibus alloquiis.

AD MÆCENATEM.

ODE XIV.

*Phrynes amorem causam esse, cur promissos Jam-
bos non absolvat.*

Mollis inertia cur tantum diffuderit imis
Oblivionem sensibus,

Pocula Lethæos ut si ducentia somnos
 Arente sauce traxerim,
 Candide Mæcenas, occidis sæpe rogando:
 Deus, Deus nam me vetat
 Inceptos olim promissum carmen, Iambos
 Ad umbilicum adducere.
 Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
 Anacreonta Teium,
 Qui persæpe cava testudine flevit amorem
 Non elaboratum ad pedem.
 Ureris ipse miser: quod si non pulchrior ignis
 Accendit obsessam Ilion,
 Gaude sorte tua: me libertina, neque uno
 Contenta, Phryne macerat.

A D N E Æ R A M.

O D E X V.

Non servatam ab eam fidem conqueritur.

NOX erat, & cælo fulgebât luna sereno
INter minora sidera;
 Cum tu magnorum numen læsura Deorum
 In verba jurabas mea,
 Arcius, atque edera procerâ adstringitur illex
 Lentis adhærens brachiis:
 Dum pecori lûpus, & nautis infestus Orion
 Turbarit hibernum mare,
 Intonsosque agitarit Apollinis aura capillos,
 Fore hunc amorem mutuum:
 O dolitura mea multum virtute, Neæra.
 Nam si quid in Flacco viri est,
 Non feret assiduas potiori te dare nocteis;
 Et quæret iratus parem.

Nec

Nec semel offensi cedit constantia formæ,
 Si certus intrarit dolor.
 At tu , quicumque es felicior , atque meo nunc
 Superbus incedis malo;
 Sis pecore , & multa dives tellure licebit,
 Tibique Pactolus fluat,
 Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
 Forma que vincas Nirea;
 Eheu translatos alio mœrebis amores:
 At ego vicissim risero.

ODE XVI.

*Queritur bellorum civilium nullum esse finem, quæ-
 re de Republ. Romana desperat , aliasque ter-
 ras & ipse petere cogitat , & aliis , ut idem fa-
 ciant , suadet.*

Altera jam teritur bellis civilibus ætas;
 Suis & ipsa Roma viribus ruit.
 Quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi,
 Minacis aut Etrusca Porsenæ manus,
 Æmula nec virtus Capuæ , nec Spartacus acer,
 Novisve rebus infidelis Allobrox;
 Nec fera cærulea domuit Germania pube,
 Parentibusve abominatus Annibal;
 Impia perdemus devoti sanguinis ætas;
 Ferisque rursus occupabitur solum.
 Barbarus , heu ! cineres insistet victor , & urbem
 Eques sonante verberabit ungula:
 Quæque carent ventis , & solibus , ossa Quirini;
 (Nefas videre,) dissipabit insolens,
 Forte quid expediat , communiter , aut melior pars,
 Malis carere quæritis laboribus?
 Nulla sit hac potior sententia : Phœœorum

Velut profugit execrata civitas
 Agros, atque lares patrios, habitandaque sana
 Apris reliquit, & rapacibus lupis.
 Ire, pedes quocumque ferent, quocumque per undas
 Notus vocabit, aut protervus Africanus.
 Sic placet? an melius quis habet suadere? secunda
 Ratem occupare quid moramur alite?
 Sed juremus in hæc: Simul imis saxa renarint
 Vadis levata, ne redire sit nefas:
 Neu conversa domum pigeat dare linthea, quando
 Padus Matina laverit cacumina;
 In mare seu celsus præcurrerit Apenninus,
 Novaque monstra junxerit libidine
 Mirus amor; juvet ut tigres subsidere cervis,
 Adulteretur & columba milvio:
 Credula nec rivos timeant armenta leones,
 Ametque salsa lævis hircus æquora.
 Hæc & quæ poterunt reditus abscindere dulces,
 Eamus omnis execrata civitas,
 Aut pars indocili melior grege: mollis & exspes
 Inominata perprimat cubilia.
 Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
 Etrusca præter & volate litora.
 Nos manet Oceanus circumvagus, arva beata
 Petamus arva, diviteis & insulas:
 Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
 Et imputata floret usque vinea;
 Germinant & nunquam fallentis termes olivæ,
 Suamque pulla ficus ornat arborem;
 Mella cava manant ex ilice; montibus altis
 Levis crepante lympha desilit pede
 Illic injussæ veniunt ad muletra capella,
 Refertque tenta græx amicus ubera;
 Nec vespertinus circumgemit ursus ovile,

Nec intumescit alta viperis humus;
 Pluraque felices mirabimur, ut neque largis
 Aquosus Eurus arva radat imbribus,
 Pingua nec siccis urantur semina glebis.
 Utrumque rege temperante cœlitum.
 Non huc Argoo contendit remige pinus;
 Neque impudica Colchis intulit pedem;
 Non huc Sidonii torserunt cornua nautæ,
 Laboriosa nec cohors Ulyssæi.
 Nulla nocent pecori contagia; nullius astri
 Gregem æstiosa torret impotentia.
 Jupiter illa piæ secrerat litora genti,
 Ut inquinavit ære tempus aureum,
 Ærea dehinc ferro duravit sæcula; quo nunc
 Biis secunda, vate me, datur fuga.

A D C A N I D I A M.

O D E X V I I.

*Petit, ut sibi ignoscat. Eam autem dum vult videri
 placare, gravissime, & acerbissime vellicat,
 atque adeo lacerat.*

JAm jam efficaci do manus scientiæ
 Suplex & oro regna per Proserpinæ,
 Per & Dianæ non movenda numina,
 Per atque libros carminum valentium
 Refixa cœlo devocare sidera,
 Canidia, parce vocibus tandem sacris,
 Citumque retro solve, solve turbidinem.
 Movit nepotem Telephus Nereium,
 In quem superbus ordinarat agmina
 Mysorum, & in quem tela acuta torserat.

Luxure matres Iliæ adictum feris
 Alitibus , atque canibus homicidam Hectorem;
 Postquam relictis mœnibus res procidit,
 Heu , pervicacis ad pedes Achillei.
 Setosa duris exuere pellibus
 Laboriosi remiges Ulysssei,
 Volente Circe , membra : tunc mens , & sonus
 Relapsus , atque notus in vultus honor.
 Dedi satis superque pœnarum tibi,
 Amata nautis multum , & institoribus.
 Fugit juventas ; y verecundus color
 Reliquit ora , pelle amicta lurida.
 Tuis capillus albus est odoribus.
 Nullum à labore me reclinat otium.
 Urget diem nox , & dies noctem : neque est
 Levare tenta spiritu præcordia,
 Ergo negatum vincor ut credam miser,
 Sabella pectus increpare carmina,
 Caputque Marsa dissilite nœnia.
 Quid amplius vis? o mare , o terra , ardeo,
 Quantum neque atro delibutus Hercules
 Nessi cruore , nec Sicana fervida
 Furens in Ætna flamma. Tua , donec cinis
 Injuriolis aridus ventis ferar
 Calet venenis officina Colchicis.
 Quæ finis? aut quod me manet stipendium?
 Effare : jussas cum fide pœnas luam;
 Paratus expiare , seu poposceris
 Centum juvencos , seu mendaci lyra
 Voles sonari : tu pudica , tu proba
 Perambulabis astra sidus aureum.
 Infamis Helenæ Castor offensus vicem,
 Fraterque magni Castoris, victi præce
 Adempta vati reddidere lumina.

Et tu (potes nam) solve me dementia,
 O nec paternis obsoleta sordibus
 Nec in sepulcris pauperum prudens anus
 Novendialeis dissipare pulveres.
 Tibi hospitale pectus, & puræ manus,
 Tuusque venter Pactumejus; & tuo
 Cruore rubros obstetrix pannos lavit,
 Utcumque fortis exiliis puerpera.

CANIDIÆ RESPONSO.

*Qua ostendit, se nullis precibus exorari, nulla
 ratione placari posse.*

Quid obseratis auribus fundis preces?
 Non saxa undis surdiora navitis
 Neptunus alto tundit hybernus salo.
 Inultus ut tu riseris Cotyttia
 Vulgata, sacrum libri Cupidinis?
 Et Esquilini pontifex venefici
 Impune ut urbem nomine impleris meo?
 Quid proderat ditasse pelignas anus,
 Velociusve miscuisse toxicum?
 Sed tardiora fata te votis manent:
 Ingrata misero vita ducenda est, in hoc,
 Novis ut usque suppetas laboribus.
 Optat quietem Pelopis infidi pater
 Egens benignæ Tantalus semper dapis;
 Optat Prometheus obligatus aliti:
 Optat supremo collocare Sisyphus
 In monte saxum; sed verant leges Jovis.
 Voles modo altis desilire turribus.
 Modo ense pectus Norio recludere;
 Frustraque vincla gutturi neces tuo,

Fastidiosa tristis ægrimonia.
 Vectabor humeris tunc ego inimis eques;
 Mæque terra cædet insolentiæ.
 An quæ movere cereas imagines,
 (Ut ipse nosti curiosus) & polo
 Deripere lunam vocibus possim meis,
 Possim crematos excitare mortuos,
 Desiderique temperare pocula;
 Plo em artis n te nil agentis exitum?

Q. HORATII

F L A C C I

C A R M E N

SÆCULARE.

Pro Imperii Romani incolumitate.

Dioebe, silvarumque potens Diana,
 Lucidum cæli decus, o colendi
 Semper, & culti date, quæ precamur
 Tempore sacro:

Quod Sibyllini monuere versus,
 Virgines lectas, puerosque castos,
 Dis, quibus septem placuere colles
 Dicere carmen.

Alme Sol, currû nitido diem qui
 Promis, & selas, aliusque, & idem

Nasceris , possis nihil urbe Roma
Visere majus.

Rite maturos aperire partus ,
Lenis Ilithya , tuere matres ;

Sive tu Lucina probas vocari ,
Seu Genetyllis :

Diva , producas sobolem ; Patrumque
Prosperes decreto super jugandis

Feminis , prolisque novæ feraci
Lege marita :

Certos undenos decies per annos
Orbis ut cantus , referatque ludos ,

Ter die claro , totiesque grata
Nocte frequentes.

Vosque veraces cecinisse Parcæ ,
Quo semel dictum stabilis per ævum

Terminus servet , bona jam peractis
Jungite fata.

Fertilis frugum , pecorisque tellus
Spicea donet Cererem corona :

Nutrient foetus , & aquæ salubres ,
Et Jovis auræ :

Condito mitis , placidusque telo
Supplices audi pueros , Apollo :

Siderum regina bicornis , audi
Luna , puellas :

Roma si vestrum est opus , Iliæque
Litus Etruscum tenere turmæ :

Jussa pars mutare lareis , & urbem
Sospite cursu :

Cui per ardentem sine fraude Trojam
Custus Aneas patriæ superstes

Liberum munivit iter , daturus
Plura relictis.

Di probos mores docilis juventæ.
 Di, senectutis placidæ quietem,
 Romulæ genti date, remque, prolemque

Et decus omne.

Quique vos bobus veneratur albis
 Clarus Anchisæ, Venerisque sanguis,
 Impetret; bellantem prior, jacentem
 Lenis in hostem.

Jam mari, terraque manum potentem
 Medus, Albanasque timet secureis:
 Jam Scythæ responsa petunt, superbi

Nuper & Indi:

Jam fides, & pax, & honos, pudorque
 Priscus, & neglecta redire virtus
 Audet; apparetque beata pleno
 Copia cornu.

Augur, & fulgente decorus arcu
 Phœbus, acceptusque novem Camœnis.
 Qui salutari levat arte fessos

Corporis artus.

(Si Palatinas videt æquus arceis,
 Remque Romanam, Latiumque) felix,
 Alterum in lustrum, meliusque semper
 Prorogat ævum.

Quæque Aventinum tenet, Algidumque,
 Quindecim Diana procer virorum
 Curat; & votis puerorum amicas
 Applicat aureis.

Hæc Jovem sentire, Deosque cunctos,
 Spem bonam, certamque domum reporto
 Doctus & Phœbi chorus, & Diana
 Dicere laudes.

Q. HORATII

FLACCICI

SATYRARUM

LIBER I.

SATYRA I.

QUI fit, Mæcenas, ut nemo, quam tibi sortem
 Seu ratio dederet, seu fors ebiecerit, illa
 Contentus vivat; laudet diversa sequentis?

O fortunati mercatores! gravis annis
 Miles ait, multo jam fractus membra labore.
 Contra mercator, navem jactantibus Austris,
 Militia est potior. Quid enim? concurritur; horæ
 Momento aut cita mors venit, aut victoria læta.
 Agricola laudat juris, legumque peritus,
 Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
 Ille, datis vadibus qui rure extractus in urbem est,
 Solos felices viventeis clamat in urbe.
 Cetera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
 Delassare valent Fabiunt. Nec te moret, audi
 Quo rem deducam. Si quis Deus, En ego, dicat,
 Jam faciam, quod vultis: eris tu, qui modo miles,
 Mercator; tu consultus modo, rusticus: hinc vos
 Vos hinc mutatis discedite partibus: eja
 Quid statis? nolint: atqui licet esse beatis.
 Quid causæ est, merito quin illis Jupiter ambas
 Iratus buccas inflet, neque se fore posthac

Tam facilem dicat , votis ut præbeat aurem?
 Præterea (ne sic , ut qui jocularia ridens
 Percurram : quamquam ridentem dicere verum
 Quid vetat ? ut pueris olim dant crustula blandi
 Doctores , elementa velint ut discere prima:
 Sed tamen amoto quæramus seria ludo)
 Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
 Perfidus hic caupo , miles , nautæque per omne
 Audaces mare qui currunt , hac mente laborem
 Sese ferre , senes ut in otia tuta recedant,
 Ajunt , cum sibi sint congesta cibaria : sicut
 Parvula , nam exemplo est ; magni formica laboris
 Ore trahit quodcumque potest , atque addit acervo,
 Quem strunt , haud ignara , ac non incauta futuri.
 Quæ , simul inversum contristat Aquarius annum,
 Non usquam prorepat , & illis utitur ante
 Quæsitis sapiens : cum te neque fervidus æstus
 Dimoveat lucro , nec hyems , ignis , mare , ferrum,
 Nil obstat tibi , dum ne sit te ditior alter.
 Quid juvat immensum te argenti pondus , & auri
 Furtim defossa timidum deponere terra?
 Quod , si comminuas , vilem redigatur ad assem:
 At, ni id sit, quid habet pulchri constructus acervus?
 Millia frumenti tua triverit area centum:
 Non tuus hoc capiet venter plus ac meus ; ut si
 Reticulum panis venaleis inter onusto
 Forte vehas humero , nihilo plus accipias , quam
 Qui nil portarit. Vel dic , quid referat intra
 Naturæ fineis viventi , jugera centum an
 Mille aret? At suave est ex magno tollere acervo.
 Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquis,
 Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
 Ut , tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
 Vel cyatho ; & dicas Magno de flumine malim,
 Quam

Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere. Eo fit,
 Plenior ut si quos delectet copia justo,
 Cum ripa simul avulsus ferat Aufidus acer.
 At qui tantulo eget, quanto est opus, is neque limo
 Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis
 At bona pars hominum decepta cupidine falso,
 Nil satis est, inquit: quia tanti, quantum habeas, sis.
 Quid facias illi? jubeas miseram esse libenter,
 Quatenus id facit: ut quidam memoratur Athenis
 Sordidus, ac dives populi contemnere voces.
 Sic solitus: Populus me sibilat: at mihi plaudo
 Ipse domi, simul æ nummos contemplor in arca.
 Tantalus a labris sitiens fugiens captat
 Flumina. Quid rides? mutato nomine de te
 Fabula narratur. Congestis undique saccis
 Indormis inhians, & tanquam parcere sacris
 Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
 Nescis quo valeat nummus, quem bræbeat usum?
 Panis ematur, olus, vini sextarius; adde,
 Queis humana sibi doleat natura negatis.
 An vigilare metu exanimem, noctesque, diesque
 Formidare malos fures, incendia, servos,
 Ne te compilent, fugienteis, hoc juvat? horum
 Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum,
 At si condoluit tentatum frigore corpus,
 Aut alius casus lecto te afflixit; habes, qui
 Assideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
 Suscitet, ac natis reddat carisque propinquis?
 Non uxor salvum te vult, non filius; omnes
 Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellæ,
 Miraris, cum tu argento post omnia ponas,
 Si nemo præstet, quem non merearis, amorem?
 An, si cognatos; nullo natura labore
 Quos tibi dat, retinere velis, servareque amicos,

Infelix operam perdat , ut si quis asellum
 In campo doceat parentem currere frænis
 Denique sit finis quærendi ; cumque habeas plus,
 Pauperiem metuas mines , & finire laborem
 Incipias , parto quod avebas ; ne facias , quod
 Ummidius qui tam (non longa est fabula) dives
 Ut metiretur nummos, ita sordidus , ut se
 Non unquam servo melius vestiret , ad usque
 Supremum tempus , ne se penuria victus
 Opprimeret , metuebat : at hunc liberta securi
 Divisit medium , fortissima Tyndaridarum.
 Quid mi igitur suades? ut vivam Mænius aut sic
 Ut nomentanus? Pergis pugnancia secum
 Frontibus adversis componere? non ego avarum
 Cum vero te fieri , vappam jubeo , ac nebulonem.
 Est inter Tanaim quiddam , socerumque Visselli;
 Est modos in rebus , sunt certi denique fines,
 Quos ultra , citraque nequit consistere tectum,
 Illuc , unde abii , redeo. Nemon , ut avarus
 Se probet , ac potius laudet diversa sequenteis
 Quodque aliena cappella gerat distentius uber,
 Tabescat? neque se majori pauperiorum
 Turbæ comparet? hunc atque hunc superare laboret?
 Sic festinanti semper locupletior obstat:
 Ut cum carceribus missos rapit ungula currus,
 Instat equis auriga sus vincentibus , illum
 Præteritum temnes extremos inter euntem,
 Inde fit , ut raro , qui se vixisse beatum
 Dicat , & exacto contentus tempore , vita
 Cedat uti conviva satur , reperire queamus.
 Jam satis est : ne me Crispini scrinia lippum
 Compilasse putes , verbum non amplius addam.

S A T Y R A I I.

A Mbubajarum collegia, pharmacopola,
 Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne
 Mœstum, ac sollicitum est cantoris morte Tigelli
 Quippe benignus erat. Contra hic, ne prodigus esse
 Dicatur, metuens, inopi daret nolit amico,
 Frigus quo, duramque famem depellere possit.
 Hunc si perconteris, avi cur, atque parentis
 Præclaram ingrata stringat malus ingluvierem,
 Omnia conductis coemens obsonia nummis
 Sordidus, atque animi quod parvi nolit haberi,
 Respondet; laudatur ab his; culpatur ab illis.
 Fufidius vappæ famam timet ac nebulonis,
 Dives agri, dives positus in fœnore nummis.
 Quinas hic capiti mercedes exsecat; atque
 Quanto perditior quisque est, tanto actius urget;
 Nomina sectatur, modo sumpta veste virili,
 Sub patribus duris, tironum. Maxime, quis non,
 Jupiter, exclamat, simul atque audivit? at in se
 Pro quæstu sumptum facit hic. Vix credere possis
 Quam sibi non sit amicus: ita ut pater ille, Terenti
 Fabulam quem miserum gnato vixisse fugato
 Inducit, non se pejus cruciaverit, atque hic,
 Si quis nunc quærat. Quo res hæc pertinet? illuc
 Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
 Malchinus tunicis demissis ambulabat; est qui
 Inguem ad obscœnum subductis usque facetus:
 Pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum,
 Nil medium est, sunt qui nolint tetigisse, nisi illas,
 Quarum subsuta talos tegat instita veste;
 Contra alius nullam, nisi olente in fornice stantem.
 Quidam notus homo cum exire fornice, Macte

Virtute esto , inquit sententia dia Catonis.
 Nam simul ac venas inflavit tetra libido,
 Huc juvenes æquum est descendere , non alienas
 Permolere uxores. Nolim laudariet , inquit,
 Sic me , mirator cunni Cupiennius albi.
 Audit est operæ pretium , procedere recte
 Qui mœchos non vultis , ut omni parte laborent;
 Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
 Atque hæc rara , cadat dura inter sæpe pericla.
 Hic se præcipitem tecto dedit : ille flagellis
 Ad mortem cæsus : fugiens hic decidit acrem
 Pro donum in turbam:dedit hic pro corpore nummos
 Hunc permixerunt calones ; quin etiam illud
 Accidit , ut cuidam testeis , caudemque salacem
 Demeterent ferro. Jure omnes : Galba negabat.
 Tutior at quanto merx est in classe secunda!
 Libertinarum dico : Sallustius in qua
 Non minus insanit , quam qui mœchatur. At hic si
 Qua res , qua ratio suaderet , quaque modeste
 Munifico esse licet , vellet bonus , atque benignus
 Esse ; daret quantum satis esset , nec sibi damno,
 Dedecorique foret. Verum hoc se amplectitur uno,
 Hoc amat, hoc laudat: matronam nullam ego tango:
 Ut quondam Marsæus amator Originis , ille,
 Qui patrium mimæ donat fundumque , laremque,
 Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
 Verum est cum mimis, est cum meretricibus: unde
 Fama malum gravius, quam res, trahit. An tibi abunde
 Personam satis est, non illud , quidquid ubique
 Officit , evitare? Bonam deperdere famam,
 Rem patris oblimare, malum est, ubicumque. Quid
 Interest in matrona , ancilla peccesne togata?
 Villius in Fausta Sullæ gener , hoc miser uno
 Nomine deceptus , pœnas dedit usque superque,
 Quam

Quam satis est ; pugnis cæsus, ferroque petitus,
 Exclusus fore , cum Longareus foret intus.
 Huic si mutonis verbis mala tanti videnti
 Diceret hæc animus: quid vis tibi? numquid ego a te
 Magno prognatum deponco consule cunnum.
 Velatumque stola , mea cum conferbuit ira?
 Quid responderet? magno patre nata puella est.
 At quanto meliora monet , pugnantiæque istis
 Dives opis natura suæ! si tu modo recte
 Dispensare velis , ac non fugienda petendis
 Immiscere. Tuo vitio , rerumne labores,
 Nil referre putas? quare , ne pœniteat te,
 Desine matronas sectariæ: unde laboris
 Plus haurire mali est, quam ex re decerpere fructus.
 Nec magis huic, inter niveos , virideisque lapillos,
 Sit licet, o Cerinthe, tuo tenerum est femur, aut crus
 Rectius ; atque etiam melius persæpe togatæ est,
 Adde huc , quod mercem sine fucis gestat ; aperte
 Quod venale habet, ostendit; neque, si quid honesti es
 Jactat , habetque palam , quærit quo turpia celet,
 Regibus hic mos est, ubi equos mercantur. opertos
 Inspiciunt ; ne si facies , ut sæpe , decora,
 Molli sulca pede est, emptorem ducat hiantem,
 Quod pulchræ clunes, breve quod caput, ardua cer-
 Hoc illi recte. Tu corporis optima Lynceis (vix.
 Contemplare oculis ; Hypsæa cæcior , illa
 Quæ mala sunt spectas : o crus. O brachia! verum
 Depygis , nasuta , brevi latere , ac pede longo est.
 Matronæ , præter faciem , nil cernere possis;
 Cetera , ni Catia est , demissa veste tegentis.
 Si interdicta petes , vallo circumdata (nam te
 Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res;
 Custodes , lectica , cinifones , parasitæ;
 Ad talos stola demissa , & circumdata palla

Plurima, quæ inuideant pure apparet tibi rem.
 Altera nil obstat; Cois tibi pene videre est
 Ut nudam; ne crure malo, ne sit pede turpi:
 Metiri possis oculo latus. An tibi mavis
 Insidias fieri, pretiumque avellier, ante
 Quam mercem ostendi? Leporem venator ut alta
 In nive sectatur, positum sic tangere nolit:
 Cantat, & apponit, meus est amor huic similis: nam
 Transvolat in medio posita, & fugientia captat,
 Hiscene versiculis speras tibi posse dolores,
 Atque æstus, curasque graveis e pectore tolli?
 Nonne, cupidinibus statuatur natura modum quem
 Quem latura, sibi quid sit dolitura negatum,
 Quærere plus prodest, & inane abscindere soldo?
 Num, tibi cum fauces urit sitis, aurea quæris
 Pocula? num esuriens fastidis omnia, præter
 Pavonem, rhombumque? tument tibi cum ingnina-
 num, si

Ancilla, aut verna est præsto puer, impetus in quem
 Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
 Non ego: nam parabilem amo venerem, facilem-
 Illam, post paulo, sed pluris, si exierit vir, (que
 Gallis: hanc, Philodemus, ait sibi, quæ neque magno
 Stet pretio; nec cunctetur, cum est jussa venire.
 Candida, rectaque sit; munda hactenus, ut neque lon-
 Nec magis alba velit, quam det natura, videri. (ga,
 Hæc, ubi supposuit dextro corpus mihi lævum.
 Ilia, & Egeria est: do nomen quodlibet illi.
 Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurat;
 Janua frangatur; latret canis: undique magno
 Pulsa domus strepitu resonet: ne pallida lecto
 Desiliat mulier: miseram se conscia elamet;
 Cruribus hæc metuat: doti hæc deprensa, egomet mi.
 Discincta tunica fugiendum, ac pede nudo,

Ne nummi pereant , aut puga , aut denique fama.
 Deprendi miserum est : Fabio vel iudice vincam.

S A T Y R A III.

 M nibus hoc vitium est cantoribus, inter amicos
 Ut nunquam inducant animum cantare rogatis
 Injussi nunquam desistant. Sardus habebat
 Ille Tigellius hoc. Cæsar , qui cogere posset,
 Si peteret per amicitiam patris , atque suam , non
 Quidquam proficeret : si collibuisset , ab ovo
 Usque ad mala iteraret , Io Bacche , modo summa
 Voce, modo hac, resonat, quæ chordis quatuor ima.
 Nil æquale homini fuit illi : sæpe velut qui
 Currebat fugiens hostem ; persæpe velut qui
 Junonis sacra ferret : habebat sæpe ducentos,
 Sæpe decem servos: modo reges , atque tetrarchas,
 Omnia magna loquens; modo, sit mihi mensa tripes, &
 Concha salis puri , & toga quæ defendere frigus
 Quamvis crassa queat. Decies centena dedisses
 Huic parco , paucis contento ; quinque diebus
 Nil erat in oculis : noctes vigilabat ab ipsum
 Mane ; diem totum stertebat. Nil fuit unquam
 Sic impar sibi. Nunc aliquis dicat mihi : quid tu?
 Nullane habes vitiat? immo alia , & fortasse minora.
 Mœnius absentem Novium cum carperet : heus tu,
 Quidam ait ignoras te? an ut ignotum dare nobis
 Verba putas? egomet mi ignosco , Mænius inquit.
 Stultus, & improbus hic amor est, dignusque notari.
 Cum tua prævideas oculis male lippus inunctis,
 Cur in amicorum vitiiis tam cernis acutum,
 Quam aut aquila , aut serpens Epidaurius? at tibi
 contra
 Evenit, inquirant vitia ut tua rursus , & illi.

Iracundior est paulo ; minus aptus acutis
 Naribus horum hominum ; rideri possit , eo quod
 Rusticius tonso toga defluit , & male laxus
 In pede calceus hæret. At est bonus , ut melior vir
 Non alius quisquam ; at tibi amicus : at ingenium
 ingens

Inculto latet hoc sub corpore. Denique teipsum
 Concute , numqua tibi vitiorum inseverit olim
 Natura , aut etiam consuetudo mala. Namque
 Neglectis urenda filix innascitur agris,
 Illuc prævertamur , amatorem quod amicæ
 Turpia decipiunt cæcum vitia , ut etiam ipsa hæc
 Delectant ; veluti Balbinum polypus Hagnæ
 Vellem in amicitia sic erraremus , & isti
 Errori nomen virtus possuisset honestum.
 At , pater ut gnati , sic nos debemus , amici
 Si quod sit vitium , non fastidire. Strabonem
 Appellat Pætum pater , & Pullum , male parvus
 Si cui filius est , ut abortivus fuit olim
 Sisyphus : hunc Varum , distortis cruribus ; illum
 Balbutit Scaurum , pravis fultum male talis.
 Parcius hic vivit : frugi dicatur ; ineptus
 Et jactantior hic paulo est : concinnus amicis
 Postulat , ut videatur. At est tru ulentior , atque
 Plus æquor liber ; simplex , fortisque habeatur.
 Calidior est ; acres inter numeretur Opinor,
 Hæc res & jungit , junctos & servat amicos.
 At nos virtutes ipsas invertimus , atque
 Sincerum cupimus vas incrustare. Probus quis
 Nobiscum vivit ? multum demissus homo ille ;
 Tardo ac cognomen pingui damus. Hic fugit omneis
 Insidias , nullique malo latus obdit apertum ;
 Cum genus hoc inter vitæ versemur , ubi acris
 Invidia , atque vigent ubi crimna ; pro bene sano,

Ac non incauto, fictum, astutumque vocamus.
Simplicior quis & est, (qualem me sæpe libenter
Obtulerim tibi, Mæcenas) ut forte legentem,
Aut tacitum in pediat, quovis sermone molestus;
Communi sensu plane caret, inquit. Eheu,
Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam!
Nam vitiiis nemo sine nascitur; optimus ille est,
Qui minimis urgetur Amicus dulcis, ut equum est,
Cum mea compenset vitiiis bona, pluribus hisce;
(Si modo plura mihi bona sunt) inclinēt, amari
Si volet. Hac lege in trutina ponetur eadem,
Qui ne tuberibus propriis offendat amicum
Postulat; ignoscet verrucis illius. Æquum est;
Peccatis veniam poscentem, reddere rursus.
Denique, quatenus excidi penitus vitium iræ,
Cetera item nequeunt stultis hærentia; cur non
Ponderibus, modulisque suis ratio utitur? ac res
Ut quæque est, ita suppliciiis delicta coercet?
Si quis eum servum, patinam qui tollere jussus,
Semesos pisceis, tepidumque ligurierit jus,
In cruce suffigat; Labeone insanior inter
Sanos dicatur: quanto hoc furiosius, atque
Majus peccatum est? paullum deliquit amicus,
Quod nisi concedas, habere insuavis: acerbus
Odisti, & fugis, ut Rusonem debitor æris;
Qui nisi tristes misero venere Calendæ,
Mercedem aut nummos unde unde extricat, amaras
Porrecto jugulo historias, captivus ut audit.
Comminxit lectum potus, mensave catillum
Evandri manibus tritum dejecit: ob hanc rem,
Aut positum ante mea, quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens, minus hoc jucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit, aut si
Prodiderit commissa fide, sponsumve negarit?

Queis paria esse fere placuit peccata, laborant,
Cum ventum ad verum est: sensus, moresque re-
pugnant.

Atque ipsa utilitas, justi prope mater, & aequi,
Cum prorepserunt primis animalia terris,
Mutum, & turpe pecus, glandem, atque cubilia
propter:

Unguibus, & pugnibus, de infastibus, atque ita porro
Pugnabant armis quæ post fabricaverat usus;
Donec verba, quibus voces, sensusque notarent,
Nominaque invenerent: dehinc absistere bello,
Oppida cœperunt munire, & ponere leges,
Ne quis fur esset, neu latro, quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Causa; sed ignotis petierunt mortibus illi,
Quos venerem inertam rapientes more ferarum
Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.
Jura inventa metu injusti fateare necesse est,
Tempora si, fastosque velis evolvere mundi.
Nec natura potest justo discernere iniquum;
Dividit ut bona diversis; fugienda petendis;
Nec vincet ratio hoc tantundem ut peccet idemque
Qui teneros cauleis alieni infregerit horti,
Et qui nocturnus Divum sacra legerit. Adsit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne scutica dignum, horribili sectere flagello.
Nam, ut ferula cædas meritum majora subire
Verbere, non vereor: cum dicas esse pares res
Furta latrocinibus; & magnis parva mineris
Falce recisurum simili te, si tibi regnum
Permittant homines. Si dives, qui sapiens est,
Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex;
Cur optas, quod habes? Non nosti, quid pater, inquit,
Chrysippus dicat, Sapiens crepidas sibi numquam
Nec

Nec soleas fecit : sutor tamen est sapiens. Qui?
 Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen, atque
 Optimus est modulator : ut Alfenus vaser, omni
 Abiecto instrumento artis, clausaque taberna,
 Tonsor erat : sapiens operis sic optimus omnis
 Est opifex solus, si rex Vellunt tibi barbam
 Lascivi pueri ; quos tu ni fuste coerces,
 Urgeris turba circum te stante, miserque
 Rumperis, & latras, magnorum maxime regum.
 Ne longum faciam : dum tu quadrante lavatum
 Rex ibis, neque te quisquam stipator, ineptum
 Præter Crispinum, sectabitur, & mihi dulces
 Ignoscent, si quid peccato stultus, amici:
 Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
 Privatusque magis vivam te rege beatus.

SATYRA IV.

EUpolis, atque Cratinus, Aristophanesque poetæ
 Atque alii, quorum comœdia prisca virorum est,
 Si quis erat dignus describi, quod malus ac fur
 Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
 Famosus ; multa cum libertate notabant.
 Hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus,
 Mutatis tantum pedibus, numerisque ; facetus,
 Emunctæ naris, duros componere versus:
 Nam fuit hoc vitiosus ; in hora sæpe ducentos,
 Ut magnum, versus dictabat stans pede in uno.
 Cum flurent lutulentus, erat quod tollere velles:
 Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem,
 Scribendi recte: nam, ut multum, nil moror. Ecce
 Crispinus nummo me proxocat : accipe, si vis,
 Accipe jam tabulas; detur nobis locus, hora,
 Custodes : videamus uter plus scribere possit.

Di bene fecerunt, inopis me, quodque pusilli
 Finxerunt animi, raro, & perpauca loquentem:
 At tu conclusas hircinis follibus auras
 Usque laborantes dum ferum emoliat ignis,
 Ut mavis, imitare. Beatus Fannius, ultro
 Delatis capsis, & imagine: cum mea nemo
 Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc rem,
 Quod sunt, quod genus hoc minime iuvat; utpote
 plureis.

Culpari dignos. Quemvis media elige turba;
 Aut ab avaritia, aut misera ambitione laborat.
 Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum:
 Hunc capit argenti splendor: stupet Albius ære:
 Hic mutat merces surgente à Sole, ad eum quo
 Vespertina teget regio: quin per mala præceps
 Fertur, uti pulvis collectus turbine; ne quid
 Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
 Omnes hi metuunt versus odere poetam.
 Fœnum habet in cornu: longe fuge. Dummodo risum
 Excutiat sibi, non hic cuiquam pareat amico:
 Et quodcumque semel chartis illeverit, omneis
 Gestiet à furno redeuntis scire, lacuque
 Et pueros, & anus. Agedum, pauca accipe contra.
 Primum ego me illorum, dederim quibus esse poetis,
 Excerptam numero: neque enim concludere versum
 Dixeris esse satis; neque si qui scribat, uti nos,
 Sermoni propiora, putes hunc esse poetam.
 Ingenium cui sit, cui mens divinior, atque os
 Magna sonaturum, des nominis hujus honorem.
 Idecirco quidam, comœdia, necne poema
 Esset, quæsiere: quod acer spiritus, ac vis
 Nec verbis, nec rebus inest; nisi quod pede certo
 Differt sermoni, sermo est merus. At pater ardens
 Scivit, quod meretrice nepos, insanit amica

Filius , uxorem grandi cum dote recuset;
 Ebrius , & (magnum quod dedecus) ambulet ante
 Noctem cum facibus. Numquid Pomponius istis
 Audiret leviora , pater si viveret? ergo
 Non satis est puris versum perscribere verbis;
 Quem si dissolvas , quivis stomachetur eodem,
 Quo personatus pacto pater. His, ego quæ nunc,
 Olim quæ scripsit Lucilius , eripias si
 Tempora certa , modosque , & quod prius ordine
 verbum est,

Posterius facias , præpones ultima primis;
 Non (ut si solvas , postquam discordia tetra
 Belli ferratos posteis , portasque refregit)
 Invenias etiam disjecti membra poetæ.
 Hactenus hæc ; alias , justum sic necne poema,
 Nunc illud tantum quæram : meritone tibi sit
 Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
 Ambulat, & Caprius, rauci male, cumque libellis:
 Magnus uterque timor latronibus : at bene si quis,
 Et vivat puris manibus ; contemnat utrumque.
 Ut sis tu similis Cæli , Byrrique latronum;
 Non ego sim Caprii neque Sulci , cur metuas me?
 Nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
 Queis manus insudet vulgi Hermogenisque Tigelli:
 Nec recitem quicquam, nisi amicis, idque coactus:
 Non ubivis , coramve quibuslibet. In medio qui
 Scripta foro recitent, sunt multi, quique lavantes:
 Suave locus voci resonat conclusus. Inaneis
 Hoc juvat, haud illud quærentes , num sine sensu,
 Tempore num faciant alieno. Lædere gaudes,
 Inquit , & hoc studio pravus facis. Unde petitur
 Hoc in me jacis? est auctor quis denique eorum,
 Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum,
 Defendit qui non , alio culpante; solutos

Qui captat risus hominum, famamque dicacis:
 Fingere qui non visa potest, commissa tacere
 Qui nequit; hic niger est, hunc tu, Romane, caveto,
 Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos;
 Equibus unus amet quavis aspergere cunctos,
 Præter eum, qui præbet aquam: post, hunc quoque
 potus,

Condita cum verax aperit præcordia Liber.
 Hic tibi comis, & urbanus, liberque videtur
 Infesto nigris: ego si risi, quod ineptus
 Pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum;
 Lividus, & mordax videor tibi? mentio si qua
 De Capitolini furtis injecta Petilli
 Te coram fuerit; defendas, ut tuus est mos:
 Me Capitolianus convictore usus, amicoque
 A puero est, causaque mea permulta rogatus
 Fecit, & incolumis lætor quod vivit in urbe:
 Sed fâmen admiror, quo pacto iudicium illud
 Fugerit. Hic nigræ succus loliginis, hæc est
 Erugo mera, quod vitium procul abfore chartis
 Atque animo prius, ut si quid promittere de me
 possum aliud vere, promitto: liberius si
 Dixero quid, si forte jocosius; hoc mihi juris
 Cum venia dabis. Instuëvit pater optimus hoc me
 Ut fugerem exemplis vitiorum quæque notando.
 Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
 Viverem uti contentus eo, quod mi ipse parasset:
 Nonnevides, Albi ut male vivat filius, utque
 Barus inops? magnum documentum, ne patriam rem
 Perdere quis velit: à turpi meretricis amore
 Cum deterreret: Scetani disimilis sis.
 Ne sequerer mœchas, concessa cum Venere uti
 Possem; deprensi non bella est fama Treboni,
 Ajebat: sapiens vitatu, quidque petita

Sit melius, causas reddet tibi : mi satis est, si
 Traditum ab antiquis morem servare, tuamque,
 Dum custodis eges vitam, famamque tueri
 Incolumen possum. Simul ac duraverit ætas
 Membra, animumque tuum, nabis sine cortice. Sic me
 Formabat puerum dictis: & sive jubebat,
 Ut facerem quid, habes auctorem, quo facias hoc:
 Unum ex iudicibus selectis objiciebat:
 Sive vetabat: An hoc in honestum, & inutile factu,
 Necne sit, addubites, flagret rumore malo cum
 Hic, atque ille? avidos vicinum funus ut ægros
 Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit:
 Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
 Absterrent vitiiis. Ex hoc ego sanus ab illis
 Perniciem quæcumque ferunt: mediocribus, & queis
 Ignoscas vitiiis, teneor. Fortassis & istinc
 Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
 Consilium proprium: neque enim, cum lectulus,
 aut me

Porticus exceptit, desum mihi. Rectius hoc est:
 Hoc faciens vivam melius: sic dulcis amicis
 Occuram: hoc quidam non belle: numquid ego illi
 Imprudens olim faciam simile? hæc ego mecum
 Compressis agito labris. Ubi quid datur oti;
 Illudo chartis: hoc est mediocribus illis
 Ex vitiiis unum, cui si concedere noles,
 Multa pectarum veniet manus, auxilio quæ
 Sit mihi (nam multo plures sumus) ac veluti te
 Judæi, cogemus in hanc concedere turbam.

S A T Y R A V.

Hgressum magna, me exceptit Aricia Roma,
 Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus,

Græcorum longe doctissimus : inde Forum Appi
 Differtum nautis , cauponibus atque malignis.
 Hoc iter ignavi divisimus , altius ac nos
 Præcinctis unum : minus est gravis Appia tardis.
 Hæc ego propter aquam , quod erat teterrima , ventri
 Indico bellum , cænanteis haud animo æquo
 Expectans comites. Jam nox inducere terris
 Umbras , & cælo diffundere signa parabat.
 Tum pueri nautis , pueris convicia nautæ
 Ingerere. Huc appelle : trecentos inseris ohe
 Jam satis est. Dum æs exigitur , dum mula ligatur,
 Tota abit hora : mali culices , ranæque palustres
 Avertunt somnos : absentem ut cantat amicam
 Multa prolutus vappa nauta , atque viator
 Certatim : tandem fessus dormire viator
 Incipit ; ac missæ pastum retinacula mulæ
 Nauta piger saxo reliquit , stertitque supinus.
 Jamque dies aderat , cum nil procedere lintrem
 Sentimus : donec cerebrosus prosilit unus,
 Ac mulæ nautæque caput , lumbosque saligno
 Fuste dolat. Quarta vix demum exponimur hora.
 Ora , manusque tua lavimur Feronia lympha,
 Millia tum pransi tria repimus ; atque subimus
 Impositum saxis late candentibus Anxur.
 Huc venturus erat Mæcenas , optimus atque
 Coccejus , missi magnis de rebus uterque
 Legati ; aversos soliti componere amicos.
 Hæc oculis ego nigra meis collyria lippus
 Illinere. Interea Mæcenas advenit , atque
 Coccejus , Capitoque simul Fontejus , ad unguem
 Factus homo ; Antoni , non ut magis alter , amicus.
 Fundos , Aufidio Lusco prætore libenter
 Linquimus , insani ridentes præmia scribæ,
 Pretextam , & latum clavum , prunæque batillum.

In Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,
 Murena præbente domum, Capitone culinam.
 Postera lux oritur multo gratissima: namque
 Plotius & Varius Sinuessæ, Virgiliusque
 Occurrunt, animæ, quales neque candidiores
 Terra tulit, neque quis me sit devinctior alter.
 O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt!
 Nil ego contulerim jucundo sanus amico.
 Proxima Campano ponti quæ villula, tectum
 Præbuit; & parochi, quæ debent, ligna salemque.
 Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
 Lusum it Mæcenas, dormitum ego Virgiliusque:
 Namque pila lippis inimicum & ludere crudis.
 Hinc nos Cocceji recipit plenissima vila,
 Quæ super est Caudi cauponas. Nunc mihi paucis
 Sarmenti scurræ pugnam Messique Cicirri,
 Musa, velim memores: & quo patre natus uterque
 Contulerit lites. Messi clarum genus Osci:
 Sarmenti domina exstat: ab his majoribus orti
 Ad pugnam venire. Prior Sarmentus; Equi te
 Esse feri similem dico. Ridemus: & ipse
 Messius, Accipio: caput & movet. O, tua cornu
 Ni foret exsecto frons, inquit, quid faceres, cum
 Sic mutilus miniteris? at illisœda cicatrix
 Setosam lævi frontem turpaverat oris.
 Campanum in morbum, in faciem per multa jocatus
 Pastorem saltaret uti Cyclopa, rogabat:
 Nil illi larva, aut tragicis opus esse cothurnis.
 Multa Cicirrus ad hæc: donasset jamne catenam
 Ex voto Laribus, quærebat: scriba quod esset,
 Deterius nihilo dominæ jus esse. Rogabat
 Denique, cur unquam fugisset; cui satis una
 Farris libra foret, gracili sic, tamque pusillo.
 Prorsus jucunde cœnam producimus illam.

Tendimus hinc recta Beneventum, ubi sedulus hos-
 Pene arsit, macros dum turdos versat in igne. (pes
 Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
 Vulcano, summum properabat lambere tectum.
 Convivas avidos cœnam, servosque timenteis
 Tum tapere; atque omnibus restinguere velle videres,
 Incipit ex illo montes Appulla notos
 Ostentare mihi, quos torret Atabulus, & quos
 Nunquam erepsemus, nisi nos vicina Trivici
 Villa recepisset lacrymoso non sine fumo,
 Udos cum foliis ramos urente camino.
 Heic ego mendacem stultissimus usque puellam
 Ad mediam noctem exspecto: Somnus tamen aufert
 Intentum veneri: tum immundo somnia visu
 Nocturnam vestem maculant ventremque supinum.
 Quatuor hinc rapimur, viginti, & millia rhedis,
 Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est;
 Signis perfacile est. Venit vilissima rerum
 Heic aqua: sed panis longe pulcherrimus, ultra
 Callidus ut soleat humeris portare viator:
 Nam Canusi lapidosus; aquæ non ditior urna.
 (Qui locus à forti Diomede est conditus olim)
 Flentibus hic Varius discedit mœstus amicis.
 Inde Rubos fessi pervenimus; utpote longum
 Carpentem iter, & factum corruptius imbri.
 Postera tempestas melior, via pejor, ad usque
 Bari mœnia piscosi. Dein Gnatia lymphis
 Iratis exstructa dedit risusque, jocosque:
 Dum flamma sine thura liquescere limine sacro
 Persuadere cupit. Credat Judæas Apella,
 Non ego; namque Deos didici securum agere ævum:
 Nec, si quid miri faciat natura, Deos id
 Tristes ex alto cœli demittere tecto.
 Brundisium longæ finis carthæque, viæque.

SATYRA VI.

Non quia, Mæcenas, Lydorum quidquid Etrus-
 Incoluit sineis, nemo generosior est te; (cos
 Nec quod avus tibi maternus fuit, atque paternus,
 Olim qui magnis legionibus imperitarent;
 Ut plerique solent, naso suspendit adunco
 Ignotos, ut me libertine patrenatum.
 Cum referre negas, quali sit quique parente
 Natus, dom ingenuus: persuades hoc tibi vere,
 Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
 Multos sæpe viros nullis maioribus ortos,
 Et vixisse probos, amplis & honoribus auctos:
 Contra, Lævinum, Valeri genus, unde Superbus
 Tarquinius regno pulsus fugit, unius assis
 Non umquam pretio pluris licuisse, notante
 Iudice, quo nosti, populo: qui stultus honores
 Sæpe dat indignis, & famæ servit ineptus;
 Qui stupet in titulis, & imaginibus Quid oportet
 Vos facere, à vulgo longe longeque remotos?
 Namque esto: populus Lævino mallet honorem,
 Quam Decio mandare novo: Censorne moveret
 Appius, ingenuo si non essem patre natus?
 Vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem.
 Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
 Non minus ignotos generosis. Quo tibi, Tulli,
 Sumere depositum clavum, fierique tribuno?
 Invidia accrevit, privato quæ minor esset.
 Nam ut quisque insanus nigris medium impediit ertis
 Pellibus, & latum demisit pectore clavum;
 Audit continuo, Quis homo hic aut quo patre natus?
 Ut si qui ægrotet quo morbo Barrus, haberi
 Ut cupiat formosus, eat quæcumque, puellis

In-

Injiciat curam quærendi singula, quali
 Sit facie, sura, quali pede, dente, capillo:
 Sic qui promittit, civeis, urbem sibi curæ,
 Imperium fore, & Italiam, & delubra Deorum:
 Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
 Omneis mortaleis curare, & quærere cogit.
 Tunc Syri, Damæ aut Dionysi filius, audes
 Dejicere e saxo civeis, at tradere Cadmo?
 At Novius collega gradu post me sedet uno: (Ius,
 Namque est ille, pater quod erat meus. Hoc tibi Pau-
 Et Messala videris? At hic, si plostra ducenta,
 Concurrantque foro tria funera, magna sonabit
 Cornua quod vincatque tubas; saltem tenet hoc nos.
 Nunc ad me redeo libertino patre natum,
 Quem rodunt omnes libertino patre natum:
 Nunc, quia Mæcenas tibi sum convictor: at olim
 Quod mihi pareret legio Romana Tribuno.
 Dissimile hoc illi est: quia non ut forsit honorem
 Jure mihi invidet quisvis, ita te quoque amicum;
 Præsertim cautum dignos assumere, prava
 Ambitione procul; felicem dicere non hoc
 Me possunt, casu quod te sortitus amicum:
 Nulla etenim tibi me fors obtulit. Optimus olim
 Virgilius, post hunc Varius dixere quid essem.
 Ut veni coram, singultim pauca locutus,
 (Infans namque pudor prohibebat plura profari)
 Non ego me claro natum patre, non ego circum
 Me Saturejano vectari rura caballo,
 Sed, quod eram, narro. Respondes (ut tuus est mos)
 Pauca: ab eo: & revocas nono post mense, jubesque
 Esse in amicorum numero. Magnum hoc ego duco,
 Quod placui tibi, qui turpi scernis honestum,
 Non patre præclaro, sed vita, & pectore puro.
 Atqui si vitis mediocribus, ac mea paucis

Mendosa est natura, alioqui recta (velut si
 Egregio inspersos reprendas corpore nāvōs)
 Si neque avaritiam, neque sordes, aut mala lustra
 Objiciet vere quisquam mihi; purus, & insons,
 (Ut me collaudem) si & vivo carus amicis;
 Causa fuit pater his: qui macro pauper agello
 Noluit in Flavi ludum me mittere; magni
 Quo pueri magnis e centurionibus orti,
 Lævo suspensi loculōs, tabulamque lacerto,
 Ibant octonis referentes Idibus æra:
 Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
 Arteis, quas doceat quivis eques, atque senator
 Semet prognatos. Vestem, servosque sequenteis
 In magno ut populo si qui vidisset; avita
 Ex re præberi sumptus mihi crederet illos.
 Ipse mihi custos incorruptissimus omneis
 Circum doctores aderat, Quid multa? Pedicum
 (Quid primus virtutis honos) servavit ab omni
 Non solum factō, verum opprobrio quoque turpi:
 Nec timuit, sibi ne vitio qui verteret olim,
 Si præco parvas, aut (ut fuit ipse) coactor (nunc
 Mercedesequerer; neque ego essem questus: ad hæc
 Laus illi debetur, & a me gratia major.
 Nil me pœniteat sanum patris hujus: eoque
 Non, ut magna dolo factum negat esse suo pars,
 Quod non ingenuos habeat, clarosque parenteis,
 Sic me defendam: longe mea discrepat istis
 Et vox, & ratio; nam, si natura juberet
 A certis annis ævum remeare peractum,
 Atque alios legere ad fastum quoscumque parenteis
 Optaret sibi quisque: meis contentus, honestos
 Fascibus, & sellis nollem mihi sumere; demens
 Judiciō vulgi, sanus fortasse tuo: quod (tum,
 Nollem onus, haud a unquam solitus, portare moles-
 Nam

Nam mihi continuo major quærenda foret res,
 Atque salutandi plures; ducendus & unus,
 Et comes alter, uti ne solus rusve, peregre-
 -Ve exirem, plures calones, atque caballi
 Pascendi; ducenda petorrta. Nunc mihi curto
 Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum;
 Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques ar-
 Objiciet nemo sordes mihi, quas tibi, Tilli, (mos.
 Cum Tiburte via prætorem quinque sequuntur
 Te pueri, lasanum portantes œnophorumque.
 Hoc ego commodius, quam tu præclare senator,
 Millibus atque aliis vivo. Quacumque libido est,
 Incedo solus: percontor, quanti olus, ac far;
 Fallacem Circum, vespertinumque pererro
 Sæpe forum: assisto divinis; inde domum me
 Ad porri, & ciceris refero, laganique catinum.
 Cœna ministratur pueris tribus, & lapis albus
 Pocula cum cyatho duo sustinet: adstat echinus
 Vilis, cum patera guttus, Campana supellex.
 Deinde eo domitum; non sollicitus, mihi quod cras
 Surgendum sit mane, obeundus Marsia, qui se
 Vultum ferre negat Noviorum posse minoris.
 Ad quartam jaceo; post hanc vagor, aut ego lecto,
 Aut scripto, quod me tacitum juvet. Ungor olivo,
 Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
 Ast ubi me fessum sol acrior ire levatum
 Admonuit, fugio campum lusumque trigonem
 Pransus non avide, quantum interpellet inani
 Ventre diem durare, domesticus otior. Hæc est
 Vita solutorum misera ambitione, gravique.
 His me consolor, victurum suavius, ac si
 Quæstor avus, pater atque meus, patruusque fuis-
 set.

SATYRA VII.

PROscripti Regis Rupili pus, atque venenum
 Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
 Omnibus & lippis notum, & tonsoribus esse.
 Persius hic permagna negotia dives habebat
 Clazomenis, etiam lites cum Rege molestas;
 Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem;
 Confidens, tumidusque; adeo sermonis amari,
 Sisennas, Barrost ut equis præcurreret albis.
 Ad Regem redeo. Postquam nihil inter utrumque
 Convenit: hoc etenim sunt omnes jure molesti,
 Quo fortes, quibus adversum bellum incidit: Inter
 Hectora Priamiden, animosum atque inter Achillem
 Ira fuit capitalis: ut ultima divideret mors:
 Non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroque
 Summa fuit. Duo si discordia verset inertes,
 Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomed
 Cum Lycio Glaucō: discedat pigrior, ultro
 Muneribus missis. Bruto prætorē tenente
 Ditem Asiam, Rupili, & Persi par pugnat, uti non
 Compositi melius cum Bitho Bacchius. In jus
 Acres procurrant; magnum spectaculum uterque.
 Persius exponit causam: ridetur ab omni
 Conventu: laudat Brutum, laudatque cohortem:
 Solem Asiæ Brutum appellat, stellasque salubreis
 Appellat comites, excepto Rege: Canem illum
 Invisum agricolis sidus, venisse: ruebat
 Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
 Tum Prænestinus salso multumque fluenti
 Expressa arbusto regerit convicia; durus
 Vindemiator, & invictus, cui sæpe viator
 Cessisset, magna compellans voce cucullum,

At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto,
 Persius exclamat: Per magnos, Brute, Deos te
 Oro, qui reges consuisti tollere, cur non
 Hunc Regem jugulas? operum hoc, mihi crede
 tuorum est.

SATYRA VIII.

 Lim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
 Cum faber, incertus scammum faceretne Priapum,
 Maluit esse Deum. Deus inde ego, furum aviumque
 Maximæ formido: Nam fures dextra coercet,
 Ob:cœnoque ruber porrectus ab inguine palus:
 Ast importunas volucreis in vertice arundo
 Terret fixa, vetatque novis considerare in hortis.
 Huc prius angustis ejecta cadavera cellis
 Conservus vili portanda locabat in arca.
 Hoc miseræ plebi stabat commune sepulcrum,
 Pantolabo scurræ, Nomentanoque nepoti.
 Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
 Heic dabat; heredes monumentum ne sequeretur.
 Nunc licet Esquilius habitare salubribus, atque
 Aggere in aprico spatium; qua modo tristes
 Albis informem spectabant ossibus agrum.
 Cum mihi non tantum furesque, feræque suetæ
 Hunc vexare locum, curæ sunt, atque labori,
 Quantum, carminibus quæ versant, atque venenis
 Humanos animos. Has nullo perdere possum,
 Nec prohibere modo; simul ac vaga luna decorum
 Protulit os, quin ossa legant, herbasque nocentes.
 Vidi egomet nigra succinctam vadere palla
 Canidiam pedibus nudis, passoque capillo,
 Cum Sagana majore ululantem; pallor utrasque
 Fecerat horrendas aspectu. Scalpere terram

Unguibus, & pullam divellere mordicus agnam
 Cœperunt: Cruor in fossam confusus, ut inde
 Maneis elicerent, animas responsa daturas.
 Lana & effigies erat, altera cerea: major
 Lana, quæ pœnis compesceret inferiorem.
 Cerea suppliciter stabat, servilibus ut quæ
 Jam peritura modis. Hecatem vocat altera, sævam
 Altera Tisiphonem. Serpenteis, atque videres
 Infernas errare canes lunamque rubentem,
 Ne foret his testis post magna latere sepulera.
 Mentior at si quid, merdis caput inquinat albis
 Corvorum; atque in me veniat mictum, atque cacatum
 Julius, & fragilis Peditia, furque Voranus.
 Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
 Umbræ cum Saganæ resonarint triste, & acutum?
 Utque lupi barbam variæ cum dente colubræ
 Abdiderint furtim terris, & imagine cerea
 Largior arserit ignis? & ut non testis inultus
 Horruerim voces Furiarum & facta duarum?
 Nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi,
 Diffissa nate ficus. At illæ currere in urbem:
 Canidiæ denteis altum Saganæ caliendrum
 Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
 Vincula, cum magno risuque, jocoque videres.

SATYRA IX.

¶ Bam ut forte via sacra, sicut meus est mos,
 ¶ Nescio quid meditans nugarum, totus in illis:
 Accurrit quidam, notus mihi nomine tantum;
 Arreptaque manu, Quid agis dulcissime rerum?
 Suaviter, ut nunc est, inquam; & cupio omnia quæ vis.
 Cum assectaretur: nunquid vis? occupo. At ille:
 Noris nos, inquit; docti sumus. Heic ego: pluris
 Hoc,

Hoc, inquam, mihi eris. Misere discedere quærens,
 Ire modo ocyus, interdum consistere, in aurem
 Dicere nescio quid puero. Cum sudor ad imos
 Maneret talos: ô te. Bolan, cerebri
 Felicem, aiebam tacitus. Cum quidlibet ille
 Garriret, vicos, urbem laudaret, ut illi
 Nil respondebam: Misere cupis, inquit, abire,
 Jamdudum video: sed nil agis; usque tenebo;
 Prosequar hinc, quo nunc iter est tibi. Nil opus est te
 Circumagi; quendam volo visere, non tibi notum;
 Trans Tiberim longe cubatis, prope Cæsaris hortos.
 Nil habeo quod agam, & non sum piger, usque sequar
 Demitto auriculas, ut iniquæ mentis asellus, (te.
 Cum gravius dorso subiit onus. Incipit ille:
 Si bene me nobi, non Viscum pluris amicum,
 Non Varium facies; nam quis me scribere plureis,
 Aut citius possit versus? quis membra movere
 Mollius? invidet quod & Hermogenes, ego canto.
 Interpellandi locus heic erat; est tibi mater,
 Cognati. quis te salvo est opus? haud mihi quisquam:

Omneis composui. Felices! nunc ego resto.
 Confice: namque instat fatum mihi triste, Sabella
 Quod puero cecinit, divina mota anus urna:
 Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet ensis;
 Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra;
 Garrulus hunc quando consumet cumque loquaces,
 Si sapiat, vitet, simul atque adoleverit ætas.
 Ventum erat ad Vestæ, quarta jam parte diei
 Præterita: & casu tunc respondere vadatus
 Debebat; quod ni fecisset, perdere litem.
 Si me amas, inquit, paulum heic ades. Inteream, si
 Aut valeo stare, aut novi civilia jura:
 Et propero, quo scis. Dubius sum, quid faciam, inquit:

Tene relinquam, an rem. Me sodes. Non faciam, ille:
 Et præcedere cœpit. Ego, ut contendere durum est
 Cum victore, sequor. Mæcenas quomodo tecum,
 Hinc repetit, paucorum hominum, & mentis bene
 sanæ?

Nemo dexterius fortuna est usus; haberes
 Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
 Hunc hominem velles si tradere: dispeream, ni
 Summosse omneis. Non isto vivitur illic,
 Quo tu rere modo; domus hac nec purior ulla est,
 Nec magis his aliena malis; nil mi officit, inquam,
 Ditiior hic, aut est quia doctior. Est locus uni-
 -Cuique suus. Magnum narras, vix credibile. Atqui
 Sic habet. Accendis, quare cupiam magis illi
 Proximus esse. Velis tantummodo, quæ tua virtus,
 Expugnabis; & est qui vinci possit; eoque
 Difficileis aditus primos habet. Hand mihi deero:
 Muneribus servos corrumpam; non, hodie si
 Exclusus fuero, desistam; tempora quæram;
 Occurram in triviis; deducam. Nil sine magno
 Vita labore dedit mortalibus. Hæc dum agit, ecce
 Fuscus Aristius occurrit, mihi carus, & illum
 Qui pulchre nosset. Consistimus. Unde venis? &
 Quo tendis? rogar, & respondet: Vellere cœpi,
 Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
 Distorquens oculos, ut me eriperet. Male salsus
 Ridens dissimulare: meum jecur urere bilis.
 Certe nescio quid secreto velle loqui te
 Ajebas mecum: memini bene: sed meliori
 Tempore dicam: hodie tricesima sabbata. Vin tu
 Curtus Judæis oppedere? nulla mihi, inquam,
 Relligio est. At mi: sum paulo infirmior, unus
 Multotum: ignoscas: alias loquar. Hunc cine solem
 Tam nigrum surrexe mihi? fugit improbus, ac me

Sub cultro linquit. Casu venit obuius illi
 Adversarius; &, quo tu turpissime? magna
 Inclamat voce, & Licet antestari? ego vero
 Oppono auriculam. Rapiit in jus: clamor utrimque,
 Undique concursus. Sic me servavit Apollo.

SATYRA X.

NEmpe incomposito dixi pede currere versus
 Lucili. Quis tam Lucili fautor inepte est,
 Ut non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
 Urbem defricuit, charta laudatur eadem. (sic
 Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cetera: nam
 Et Laberi mimos, ut pulchra poemata, mirer.
 Ergo non satis est risu diducere rictum
 Auditoris: & est quædam tamen heic quoque virtus:
 Est breuitate opus, ut currat sententia, neu se
 Impediat verbis, lassas onerantibus aureis:
 Et sermone opus est modo tristi, sæpe jocoso,
 Defendente vicem modo rhetoris, atque poetæ;
 Interdum urbani parentis viribus, atque
 Extenuantis eas consulto. Ridiculum acri
 Fortius, & melius magnas plerumque secat res.
 Illi, scripta quibus Comoedia prisca viris est,
 Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neque pulcher
 Hermogenes unquam legit, neque simius iste,
 Nil præter Calvum, & doctus cantare Catullum.
 At magnum fecit, quod verbis Græca Latinis
 Miscuit. O seri studiorum! quine putetis
 Difficile, & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
 Contigit? at sermo lingua concinnus utraque
 Suavior, ut Chio nota si commista Falerni est.
 Cum versus facias, teipsum percontor, an & cum
 Dura tibi peragenda rei sit causa Petilli?

Scilicet oblitus patriæque, patrisque Latini,
 Cum Pedius causas exsudet Publicola, atque
 Corvinus, patriis intermiscere petita
 Verba foris malis, Canusini more bilinguis?
 Atqui ego cum Græcos facerem, natus mare citra,
 Versiculos; vetuit me tali voce Quirinus
 Post mediam noctem visus, cum somnia vera:
 In silvam non ligna feras insanius, ac si
 Magnas Græcorum malis implere catervas,
 Turgidus Alpinus, jugulat dum Memnona, dumque
 Distingit Rheni luteum caput; hæc ego ludo,
 Quæ neque in æde sonet, certantia iudice Tarpa,
 Nec redeant iterum, atque iterum spectanda theatri.
 Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta
 Eludente senem, comis garrere libellos
 Unus vivorum, Fundani: Pollio regum
 Facta canit, pede ter percusso: forte epos acer,
 Ut nemo, Varius ducit: molle atque facerum
 Virgilio adnuerunt gaudentes rure Camœnæ.
 Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,
 Atque quibusdam aliis, melius quod scribere possem,
 Inventore minor; neque ego illi detrahere ausim
 Hærentem capiti multa cum laude coronam.
 At dixi, fluere hunc lutulentum, sæpe ferentem
 Plura quidem tollenda relinquendis. Age, quæso,
 Tu nihil in magno doctus reprehendis homero?
 Nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
 Non ridet versus Enni gravitate minores?
 Cum de seloquitur, non ut majore reprehens.
 Quid vetat & nosmet Lucili scripta legentis,
 Quærere num illius, num rerum dura negarit
 Versiculos natura magis factos, & eunteis
 Mollius, ac si quis, pedibus quid claudere senis
 (Hoc tantum) contentus, amet scripsisse ducentos

Ante cibum versus, totidem coenatus? Etrusci
 Quale fuit Cassi, rapido ferventius amni
 Ingenium: capsis quem fama est esse, librisque
 Ambustum propriis. Fuerit Lucilius, inquam,
 Comis, & urbanus, fuerit limatior idem,
 Quam rudis, & Græcis intacti carminis auctor,
 Quamque poetarum seniorum turba: sed ille,
 Si foret hoc nostrum fato dilatus in ævum,
 Detereret sibi multa: recideret omne, quod ultra
 Perfectum traheretur: & in versu faciendo
 Sæpe caput scaberet, vivos & roderet ungueis.
 Sæpe stilum vertas, iterum quæ digna legi sint
 Scripturus: neque, te ut miretur turba, labores,
 Contentus paucis lectoribus. An tua demens
 Vilibus in ludis dictari carmina malis? (audax,
 Non ego: nam satis est equitem mihi plauderere: ut
 Contemptis aliis, explosa Arbuscula dixit.
 Men moveat, cimex Pantilius, aut cruciet, quod
 Vellicet absentem Demetrius? aut quod ineptus
 Fannius Hermogenis lædat conviva Tigelli?
 Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliusque,
 Valgius, & probet hæc Octavius, optimus atque
 Fuscus; & hæc utinam Viscorum laudet uterque;
 Ambitione relegata, te dicere possum
 Pollio; te, Messala, tuo cum fratre; simulque
 Vos Bibule, & Servi; simul his te, candide Furni;
 Complureis alios, doctos ego quos, & amicos
 Prudens prætereo; quibus hæc, sunt quali acumque,
 Arridere velim; doliturus, si placeant spe
 Deterius nostra. Demetri, teque, Tigelli,
 Discipulorum inter jubeo plorare cathedras.
 I puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

Q. HORATII

FLACCII

SATYRARUM

LIBER II.

SATYRA I.

Sunt quibus in Satyra videar nimis acer, & ultra
Legem tendere opus: sine nervis altera, quidquid
Composui, pars esse putat, simileisque meorum
Mille die versus deduci posse: Trebati,
Quid faciam, præscribe. Quiescas: ne faciam, inquis,
Omnino versus? ajo: peream male, si non
Optimum erat: verum nequeo dormire. Ter uncti
Trasanto Tiberim, somno quibus est opus alto,
Irriguumque mero sub noctem corpus habent.
Aut, si tantus amor scribendi te capit, aude
Cæsaris invicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. Cupidum, pater optime, vires
Deficiunt; neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereunteis cuspide Gallos,
Aut labentis equo describit vulnere Parthi.
Attamen & justum poteras, & scribere fortem,
Scipiadam ut sapiens Lucilius. Hæc mihi dero,
Cum res ipsa feret; nisi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem;
Cui male si palpere, recalcitret undique tutus.
Quanto rectius hoc, quam tristi lædere versu

Pantolabum scurram, Nomentanumve nepotem?
 Cum sibi quisque timet, quamquam est intactus, &
 odit.

Quid faciam? saltat Milonius, ut semel icto
 Accessit fervor capiti, numerusque lucernis.
 Castor gaudet equis; ovo prognatus eodem,
 Pugnis. Quot capitum vivunt, totidem studiorum
 Millia. Me pedibus delectat claudere verba
 Lucili ritu, nostrum melioris utroque.
 Ille velut fidis arcana sodalibus olim
 Credebat libris; neque, si male cesserat, usquam
 Decurrens alio, neque si bene: quo fit, ut omnis
 Votiva pateat veluti descripta tabella,
 Vitasenis. Sequor hunc, Lucanus, an Appulus, anceps:
 Nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus,
 Misus ad hoc, pulsus (vetus est ut fama) Sabellis,
 Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis;
 Sive quod Appula gens, seu quod Lucani bellum
 Incuteret violenta. Sed hic stilus haud petet ultro
 Quemquam animantem, & me veluti custodiet ensis
 Vagina tectus: quem cur distringere coner,
 Tutus ab infestis latronibus; o pater, & rex
 Jupiter, ut pereat positum rubigine telum,
 Ne quisquam noceat cupido mihi pacis! At ille,
 Qui me commoritur (melius non tangere, clamo)
 Flebit, & in ignis tota cantabitur urbe.
 Cervius iratus leges minitatur, & urnam;
 Canidia Albuci, quibus est inimica, venenum;
 Grande malum Turius, si quid se iudice certes.
 Ut, quo quisque valet, suspectos terreat; utque
 Imperet hoc natura ponens, sic collige mecum.
 Dente lupus, cornu taurus petit; unde, nisi intus
 Monstratum? Scævæ vivacem crede nepoti
 Matrem; nil faciet sceleris pia dextera: Mirum!

Ut neque calce lupus quemquam, neque dente petit
bos:

Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
Ne longum faciam : seu me tranquilla senectus
Expectat , seu mors atris circumvolat alis;
Dives , inops , Romæ , seu fors ita jusserit , exul,
Quisquis erit vitæ , scribam , color. O puer , ut sis
Vitalis metuo , & majorum ne quis amicus
Frigore te feriat. Quid? cum est Lucilius ausus
Primus in hunc operis componere carmina morem,
Detrahere & pellem , nitidus qua quisque per ora
Cederet , introrsum turpis ; num Lælius , & qui
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,
Ingenio offensi? aut læso doluere Metello,
Famosisque Lupo cooperto versibus? atqui
Primores populi arripuit , populumque tributim;
Scilicet uni æquus virtuti , atque ejus amicis.
Quin ubi se à vulgo , & scena in secreta remora nt
Virtus Scipiadae , & mitis sapientia Læli;
Nugari cum illo , & discincti ludere , donec (vis
Decoqueretur olus , soliti. Quidquid sum ego , quam-
Infra Lucili censum , ingeniumque , tamen me
Cum magnis vixisse invita fatebitur usque
Invidia ; & fragili quærens illidere dentem,
Offendet solido. Nisi quid tu , docte Trebati,
Dissentis : equidem nihil hic diffingere possum.
Sed tamen ut monitus caveas , ne forte negoti
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina , ejus est
Judiciumque. Esto : si quis mala. Sed bona si quis
Judice condiderit laudatus Cæsare? si quis
Opprobriis dignum laceraverit , integer ipse?
Solventur risu tabulae : tu missus abibis.

SATYRA II.

Quæ virtus, & quanta, boni, sit vivere parvo,
 (Nec meus hic sermo est: sed quæ præcepit
 Ofellus

Rusticus, abnormis sapiens, crassaque Minerva)
 Discite, non inter lanceis, mensasque nitentis;
 Cum stupet insanis accies fulgoribus, & cum
 Aeclinis falsis animus meliora recusat:
 Verum hic impransi mecum disquirite. Cur hoc?
 Dicam, si potero. Male verum examinat omnis
 Corruptus iudex. Leporem sectatus, equove
 Lassus ab indomito; vel (si Romana fatigat
 Militia assuetum græcari) seu pila velox,
 Molliter austerum studio fallentē laborem,
 Seu te discus agit, pete cedentem aëra discor:
 Cum labor extuderit fastidia; siccus, inanis
 Sperne cibum vilem: nisi Hymettia mella Falerno,
 Ne biberis diluta. Foris est promus, & atrum
 Defendes pisceis hyemat mare; cum sale panis
 Latrantem stomachum bene leniet. Unde putas, aut
 Qui partum? non in caro nidore voluptas
 Summa, sed in te ipso est. Tu pulmentaria quære
 Sudando: pinguem vitibus, albumque, neque ostrea,
 Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
 Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
 Hoc potius, quam gallina terge palatum,
 Corruptus vanis rerum, quia veniat auro
 Rara avis, & picta pandat spectacula cauda:
 Tanquam ad rem attineat quidquam. Num vesceris
 ista,
 Quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
 Carne tamen quamvis dista nihil, hac magis illa?

Imparibus formis deceptum te patet: esto.
 Unde datum sentis? lupus hic, Tiberinus, an alto
 Captus hier? ponteisne inter jactatus, an amnis
 Ostia sub Tusci? laudas, insane, trilibrem
 Mullum; in singula quem minuas pulmenta necesse
 Ducit te species, video. Quo pertinet ergo (est.
 Proceros odisse lupos? quia seilicet illis
 Majorem natura modum dedit, his breve pondus,
 Jejunos raro stomachus vulgaria temnit.
 Porrectum magno magnum spectare catino
 Vellem, ait Harpyiis gula digna rapacibus. At vos
 Præsentes, Austri, coquite horum obsonia. Quamquam
 Putet aper, rhombusque recens, mala copia quando
 Ægrum sollicitat stomachum; cum rapula plenus,
 Atque acidas mavult inulas. Necedum omnis abacta
 Pauperies epulis regum: nam vilibus ovis,
 Nigrisque est oleis hodie locus. Haud ita pridem
 Galloni præconis erat acipensere mensa
 Infamis. Quid? tum rhombos minus æquora alebant?
 Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido;
 Donec vos auctor docuit prætorius. Ergo
 Si quis nunc mergos suaveis edixerit assos,
 Parebit pravi docilis Romana juvenus.
 Sordidus à tenui victu distabit, Ofello
 Judice. Nam frustra vitium vitaveris illud,
 Si te alio pravus detorseris. Avidienus,
 Cui canis ex vero ductum cognomen adhæret
 Quinqueneis oleas est, & silvestria corna;
 Ac, nisi mutatum, parcit defundere vinum; &
 Cujus odorem olei nequeas perferre (licebit
 Ille repotia, nataleis, aliosve dierum
 Festos albatas celebret) cornu ipse bilibri
 Caulibus instillat, veteris non parcus aceti.
 Quali igitur victu sapiens utetur, & horum

Utrum imitabitur? hac urget lupus, hac canis, ajunt
 Mundus erit, qua non offendat sordibus, atque
 In neutram partem cultus miser. Hic neque servis,
 Albuci senis exemplo, dum munia didit,
 Sævus erit; nec sic, ut simplex Nævius, unctam
 Convivis præbebit aquam: vitium hoc quoque magnum
 Accipe nunc, victus tenuis quæ quantaque secum
 Afferat. In primis valeas bene: nam variæ res
 Ut noceant homini, credas, memor illius escæ,
 Quæ simplex olim tibi sederit. At simul assis
 Miscueris elixa, simul conchylia turdis;
 Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum
 Lenta feret pituita. Vides, ut pallidus omnis
 Cœna desurgat dubia? Quin corpus onustum
 Hesternis vitiis animum quoque prægravat una,
 Atque affigit humo divinæ particulam auræ.
 Alter, ubi dicto citius curata sopori
 Membra dedit, vegetus præscripta ad munia surgit.
 Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam;
 Sive diem festum rediens advexerit annus,
 Seu recreare volet tenuatum corpus: ubique
 Accedent anni, tractari mollius ætas
 Imbecilla volet. Tibi quidnam accedet ad istam,
 Quam puer, & validus præsumis, mollitiem? seu
 Dura valetudo incidet, seu tarda senectus.
 Rancidum aprum antiqui laudabat; non quia nasus
 Illis nullus erat; sed, credo, hac mente, quod hospes
 Tardius adveniens, vitiatum commodius, quam
 Integrum edax dominus consumeret. Hos utinam
 inter

Heroas natum tellus me prima tulisset.

Das aliquid famæ, quæ carmine gratior antem
 Occupet humanam? grandes rhombi, patinæque
 Grande ferunt una cum damno dedecus. Adde

Iratum patrum, vicinos, te tibi iniquum,
 Et frustra mortis cupidum; cum deerit egenti
 As, laquei pretium. Jure, inquit, Thrausius istis
 Jurgatur verbis: ego vectigalia magna,
 Divitias habeo tribus amplas regibus. Ergo,
 Quod superat, non est melius quo insumere possis?
 Cur eget indignus quisquam te divite? quare
 Tempora ruunt antiqua Deum? cur, improbe, caræ
 Non aliquid patriæ tanto emetiris acervo?
 Uni nimirum tibi recte semper erunt res.
 O magnus posthac inimicis risus! uterne
 Ad casus dubios fides tibi certius? hic, qui
 Pluribus assuerit mentem, corpusque superbum;
 An qui contentus parvo; metuensque futuri,
 In pace, ut sapiens, aptari idonea bello?
 Quo magis his credas: puer hunc ego parvus Ofellum
 Integris opibus novi non latius usum
 Quam nunc accisis. Videas metato in agello
 Cum pecore, & gnatis fortem mercede colonum,
 Non ego, narrantem, temere edi luce profesta
 Quidquam, præter olus fumosæ cum pede pernæ.
 Ac mihi seu longum post tempus venerat hospes,
 Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
 Vicinus: bene erat, non piscibus urbe petitis,
 Sed pullo, atque hædo: tum pensilis uva secundas
 Et nux ornabat mensas, cum duplici ficu.
 Post hoc ludus erat cupa portare magistra.
 Ac venerata Ceres, ut culmo surgeret alto,
 Explicuit vino contractæ seria frontis,
 Sæviat, atque novos moveat fortuna tumultus;
 Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius,
 aut vos
 O pueri, nitiuistis, ut huc novus incola venit?
 Nam propriæ telluris herum natura, neque illum,

Nec me, nec quemquam statuit. Nos expulit ille;
 Illum aut nequities, aut vafri incitiae juris,
 Postremum expellet certe vivacior heres.
 Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelli
 Dicitur erat: nulli proprius; sed cedit in usum
 Nunc mihi, nunc alii. Quocirca vivite fortes,
 Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

SI raro scribes, ut toto non quatet anno
 Membranam poscas, scriptorum quæque retexens
 Iratus tibi, quod vini, somnique benignus
 Nil dignum sermone canat: Quid fiet? at ipsis
 Saturnalibus huc fugisti sobrius: ergo
 Dic aliquid dignum promissis. Incipe: nil est.
 Culpantur frustra calami, immeritusque laborat
 Iratis natus paries Dis, atque poetis.
 Atqui vultus erat multa, & præclara minantis,
 Si vacuum tepido cepisset villula tecto.
 Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro,
 Eupolin Archilocho? comites educere tantos?
 Invidiam placare paras virtute relicta?
 Contemnere, miser. Vitanda est improba Siren
 Desidia, aut quicquid vita meliore parasti,
 Ponendum æquo animo. Di te, Damasippe, Deæque
 Verum ob consilium donent tonsore. Sed unde
 Tam bene me nosti? postquam omnis res mea Janum
 Ad medium fracta est; aliena negotia curo,
 Excussus propriis. Olim nam quærere amabam,
 Quo vaser ille pedes lavisset Sisyphus ære;
 Quid scûltum infabre, qui furum durius esset:
 Callidus huic signo ponebam millia centum:
 Hortos, egregiasque domos mercatier unus

Cum sacro noram : unde frequentia Mercuriale
 Imposuere mihi cognomen compita. Novi;
 Et morbi miror purgatum te illius. Atqui
 Emovit veterem mire novus : ut solet, in cor
 Trajecto lateris miseri ; capitisve dolore:
 Ut lethargicus hic cum sit pugil, & medicum urget.
 Dum ne quid simile huic, esto ut lubet. O bone, ne te
 Frustrere : insanus & tu, stultique prope omnes,
 Si quid Stertinius veri crepat ; unde ego mira
 Descripsi docilis præcepta hæc, tempore quo me
 Solatus jussit sapientem pascere barbam,
 Atque à Fabricio non tristem ponte reverti.
 Nam, male re gesta, cum vellem mittere operto
 Me capite in flumen ; dexter stetit, & Cave foxis
 Te quidquam indignum : pudor, inquit, te malus
 angit

Insanos qui inter vereare insanus haberi.
 Primum nam inquiram, quid sit furere: hoc si erit in te
 Solo ; nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
 Quem mala stultitia, & quemcumque inscitia veri
 Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus, & grex
 Autumat. Hæc populus, hæc magnos formula reges,
 Excepto sapiente, tenet. Nunc accipe quare
 Desipiant omnes, æque ac tu, qui tibi nomen
 Insano posuere. Velut silvis, ubi passim
 Palanteis error certo de tramite pellit,
 Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit : unus utrique
 Error, sed variis illudit partibus : hoc te
 Crede modo insanum ; nihilo ut sapientior ille,
 Qui te deridet, caudam trahat. Est genus unum
 Sultitiæ, nihilum metuenda timentis ; ut igneis,
 Ut rupes, fluviosque in campo obstare queratur:
 Alterum & huic varium, & nihilo sapientius, igneis
 Per medios, fluviosque vaentis. Clamet amica

Mater, honesta soror, cum cognatis pater, uxor,
 Heic fossa est ingens, heic rupes maxima; serva:
 Non magis audierit, quam Fusius ebrius olim,
 Cum ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
 Mater, te appello, clamantibus. Huic ego vulgus
 Errori similem cunctum insanire docebo.
 Insanit veteres statuas Dammasippus emendo:
 In teger est mentis Damasippi creditor? esto:
 Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam;
 Tunc insanus eris, si acceperis? an magis excors
 Rejecta præda, quam præsens Mercurius fert?
 Scribe decem à Nerio; non est satis: adde Cicutæ
 Nodosi tabulas centum, mille adde catenas.
 Eflugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
 Cum rapies in iura malis ridentem alienis;
 Fiet aper, modo avis, modo saxum, &, cum volet,
 arbor.

Si male rem gerere, insani; contra bene sani est
 Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli
 Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.
 Audire, atque togam jubeo componere, quisquis
 Ambitione mala, aut argenti pallet amore;
 Quisquis luxuria, tristive superstitione,
 Aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
 Dum doceo insanire omneis, vos ordine adite.
 Danda est ellebori multo pars maxima avaris:
 Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
 Heredes Staberi summam incidere sepulcro;
 Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
 Dammati populo paria, atque epulum, arbitrio Arri, &
 Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,
 Seu recte; hoc volui: ne sis patruus mihi. Credo
 Hoc straberi prudentem animum vidisse. Quid ergo
 Sensit, cum summam patrimonii insculpere saxo
 He-

Heredes voluit? Quoad vixit credidit ingens
 Pauperiem vitium, & cavit nihil acrius: ut, si
 Forte minus locuples uno quadrante periret,
 Ipse videretur sibi nequior. Omnis enim res
 Virtus, fama, decus, divina, humanaque pulchris
 Divitiis parent; quas qui construxerit, ille
 Clarus erit, fortis, justus. Sapiensne? Etiam & rex,
 Et quidquid volet. Hoc, veluti virtute paratum,
 Speravit magnæ laudi fore. Quid simile isti
 Græcus Aristippus? qui servos projicere aurum
 In media jussit Libya: quia tardus irent
 Propter onus segnes. Uter est insanior horum?
 Nil agit exemplum, litem quod lite resolvit.
 Si qui emat citharas, emptas comportet in unum,
 Nec studio citharæ, nec Musæ deditus ulli;
 Si scalpra, & formas non sutor; nautica vela
 Aversus mercaturis; delirus, & amens
 Undique dicatur merito. Qui discrepat istis,
 Qui nummos, aurumque recondit, nescius uti
 Compositis, metuensque velut contingere sacrum?
 Si quis ad ingentem frumenti semper acervum
 Projectus vigilet cum longo fuste; neque illinc
 Audeat esuriens dominus contingere granum;
 Ac potius foliis parcus vescatur amaris:
 Si, positus intus Chii, veterisque Falerni
 Mille cadis, nihil est, tercentum millibus, acre
 Potet acetum: age, si & stramentis incubet, under
 Octoginta annos natus, cui stragula vestis
 Blattarum, ac tinearum æpulæ, putrescat in arca:
 Nimirum insanus paucis videatur; eo quod
 Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
 Filius, aut etiam hæc libertus ut ebibat heres,
 Dis inimice senex, custodis? ne tibi desit:
 Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum,

Unguere si cauleis oleo meliore, caputque
 Cœperis impexa fœdum porrigine? quare,
 Si quidvis satis est, perjuras, succipis, aufers
 Undique? tun sanus? populum si cedere saxis
 Incipias, servosve tuo quos ære pararis;
 Insanum te omnes pueri, clamentque puellæ.
 Cum laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
 Incolumi capite es? quid ni? neque enim hoc facis
 Argis,

Nec ferro ut demens genitricem occidis Orestes.
 An tureris eum occisa insanisse parente?
 Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam
 In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
 Quin, ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes,
 Nil sane fecit, quod tu reprehendere possis:
 Non Pyladem ferro violare; aususve sororem est
 Electram: tantum maledicit utrique, vocando
 Hanc furiam, hunc aliud, jussit quod splendida bilis.
 Pauper Opimius argenti positi intus, & auri,
 Qui vejentanum festis potare diebus
 Campana solitus trulla, vappamque profestis,
 Quondam lethargo grandi est oppressus; ut heres
 Jam circum loculos, & claveis lætus, ovansque
 Curreret. Hunc medicus multum celer, atque fidelis
 Excitat hoc pacto: mensam poni jubet, atque
 Effundi saccos nummorum, accedere plureis
 Ad numerandum: hominem sic erigit. Addit & illud,
 Ni tua custodis, avidus jam hæc auferet heres
 Men vivo? Ut vivas igitur, vigila: hoc age: Quid vis?
 Deficient inopem venæ te, ni cibus, atque
 Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
 Tu cessas? agedum, sume hoc piisanarium oryzæ.
 Quanti emptæ? parvo. Quanti ergo? oetussibus. Eheu!
 Quid refert, morbo, an furtis, pereamve rapinis?

Quis-

Quisnam igitur sanus? qui non stultus. Quid avarus?
 Stultus, & insanus. Quid? siquis non sit avarus;
 Continuo sanus? minime. Cur, Stoice? dicam.
 Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
 Hic æger. Recte est igitur, surgetque? negabit:
 Quod latus, aut renes morbo tentatur acuto.
 Non est perjuras, neque sordidus. Immolet æquis
 Hic porcum Laribus. Verum ambitiosus, & audax:
 Naviget Anticyram: quid enim differt balatrone
 Dones quicquid habes, an nunquam utare paratis?
 Servius Oppidius Canusi duo prædia, dives
 Antiquo censu, gnatis dixisse duobus
 Fertur, & hoc moriens pueris dixisse vocatis
 Ad lectum: Postquam te talos, Aule, nucesque
 Ferre sinu laxo, donare, & perdere vidi;
 Te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem:
 Extimui, ne vos ageret vexania discors;
 Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam,
 Quare per Divos oratus uterque Penateis,
 Tu cave ne minuas, tu ne majus facias id,
 Quod satis esse putat pater, & natura coercet.
 Præterea ne vos titillet gloria, jure-
 -Jurando obstringam ambo: uter ædilis, fueritve
 Vestrum prætor, is intestabilis, & sacer esto.
 In cicere, atque faba bona tu perdasque lupinis,
 Latus ut in circo spatiere, & æneus ut stes;
 Nudus agris, nudus nummis, insane, paternis?
 Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu,
 Astuta ingenium vulpes imitata leonem.
 Ne quis humasse velit Ajacem, Atrida, vetas cur?
 Rex sum: nil ultra quære plebejus: & aquam
 Rem imperito. At si cui videor non justus, inulto
 Dicere, quod sentit, permitto. Maxime regum,
 Di tibi dent capta classem deducere Troja.

Ergo consulere, & mox respondere licebit?
 Consule. Cur Ajax heros ab Achille secundus
 Putrescit, toties servatis clarus Achivis:
 Gaudeat ut populus Priami, Priamusque inhumato
 Per quem tot juvenes patrio caruere sepulcro?
 Mille ovium sanus morti dedit, inclitum Ulyssem,
 Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
 Tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide gnatham
 Ante aras, spargisque mola caput, improbe, salsa;
 Rectum animiservas? quorsum insanus, quid enim Ajax
 Fecit? cum stravit ferro pecus; abstinuit vim
 Uxore, & gnato, mala multa precatus Atridis:
 Non ille aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulyssem.
 Verum ego, ut hærenteis adverso litore naveis
 Eriperem, prudens placavi sanguine Divos.
 Nempe tuo, furiose: meo, sed non furiosus.
 Qui species alias, veri scelerisque tumultu
 Permistas, capiet, commotus habebitur: atque
 Stultitiane erret, nihilum distabit, an ira.
 Ajax cum immeritos occidit, desipit, agnos:
 Tu, prudens scelus ob titulos cum admittis inaneis
 Stas animo? & purum est, vitio tibi cum tumidum
 est cor?
 Si quis lectica nitidam gestare amet agnam;
 Huic vestem, ut gnathæ, paret ancillas, paret aurum;
 Rufam aut posillam appellet, fortique marito
 Destinet uxorem; interdicto huic omne adimat jus
 Prætor, & ad sanos abeat tutela propinquos.
 Quid? si quis gnatham pro muta devovet agna.
 Integer est animi? ne dixeris. Ergo ubi prava
 Stultitia, heic summa est insania: qui sceleratus,
 Et furiosus erit; quem cepit vitrea fama,
 Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
 Nunc, age, luxuriam, & Nomentanum arripe mecum:

Vincet enim stultos ratio insanire nepotes.
 Hic simul accepit patrimoni mille talenta,
 Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
 Unguentarius, ac Tusci turba impia vici,
 Cum scurris factor, cum Velabro omne macellum,
 Mane domum veniat. Qui cum venere frequentes,
 Verba facit leno: Quidquid mihi, quiquid & horum
 Cuique domi est, id crede tuum; & vel nunc pete,
 vel cras.

Accipe, quid contra juvenis responderit æquus.
 Tu nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
 Cœnem ego: tu pisceis hiberno ex æquore verris:
 Segnis ego, indignus qui tantum possideam. Aufer;
 Sume; tibi decies, tibi tantundem; tibi triplex,
 Unde uxor media currat de nocte vocata.
 Filius Æsopi detractam ex aure Metellæ.
 (Scilicet ut decies solidum absorberet) aceto
 Diluit insignem baccam: qui sanior, ac si
 Illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam?
 Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
 Nequitia, & nugis, pravorum & amore gemellum,
 Luscinias soliti impenso prandere coemptas:
 Quorsum abeant? sanin creta, an carbone notati?
 Ædificare casas plostello adjungere mures,
 Ludere par impar, equitare in arundine longa,
 Si quem delectet barbatum; ametia verset.
 Si puerilius his ratio esse evincet amare;
 Nec quidquam differre, utrumne in pulvere trîmus
 Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
 Sollicitus plores: quæro, faciasne quod olim
 Mutatus Polemon? ponas insignia morbi,
 Fasciolas, cubital, focalia? potus ut ille
 Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas,
 Postquam est impransi correptus voce magistri.

Porrigis irato puero cum poma, recusat:
 Sume, Catelle, negat: si non des, optat. Amator
 Exclusus, qui distat? agit ubi secum, eat an non,
 Quo rediturus erat non arcessitus; & heret
 Invisis foribus: ne nunc, cum me vocat ultro,
 Accedam? an potius mediter finire dolores?
 Exclusit; revocat: Redeam, non si obsecret: ecce
 Servus non paulo sapientior. O here, quæ res
 Nec modum habet, neque consilium, ratione modoque
 Tractari non vult. In amore hæc sunt mala: bellum,
 Pax rursus. Hæc si quis tempestatis prope ritu
 Mobilia, & cæca fluitantia sorte, laboret
 Reddere certa sibi; nihilo magis explicet, ac si
 Insanire paret certa ratione, modoque.
 Quid? cum Picenis excerpens semina pomis
 Gaudes, si cameram percussi forte, penes te es?
 Quid? cum balba feris annoso verba palato,
 Ædificante casas qui sanior? adde cruorem
 Stultitiæ, atque ignem gladio scrutare. Modo, in-
 quam,

Hellade percussa, Marius cum præcipitat se,
 Cerritus fuit? an commotæ erimine mentis
 Absolves hominem, & sceleris damnabis eundem,
 Ex more imponens cognata vocabula rebus?
 Libertinus erat, qui circum compita siceus
 Lautis mane senex manibus currebat, & unum
 (Quid tam magnum? addens) unum me suspite morti,
 Dis etenim facile est, orabat; sanus utrisque
 Auribus, atque oculis; mentem, nisi litigiosus
 Exciperet dominus, cum venderet. Hoc quoque vul-
 Chrysippus ponit fœcunda in gente Meneni. (gus
 Jupiter, ingenteis qui das, adimisque dolores,
 Mater ait pueri menseis jam quinque cubantis,
 Frigida si puerum quartana reliquerit; illo

Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
 In Tiberi stabit. Casus, medicusque levarit
 Ægrum ex præcipiti; mater delira necabit
 In gelida fixum ripa, febrimque reducet.
 Quone malo mentem concussa? timore Deorum.
 Hæc mihi Stertinius, sapientum octavus, amico
 Arma dedit, posthac ne compellarer inultus.
 Dixerit insanum qui me, totidem audiet; atque
 Respicere ignoto disceat pendentia tergo.
 Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris:
 Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
 Insanire putas? ego nam videor mihi sanus.
 Quid? caput abscissum manibus cum portat Agave
 Gnate infelicis, sibi tum furiosa videtur?
 Stultum me fateor (liceat concedere veris)
 Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
 Ægrotare putes animi vitio. Accipe: Primum
 Ædificas; hoc est, longos imitaris, ab imo
 Ad summum totus moduli bipedalis: & idem
 Corpore majorem rides Turbonis in armis
 Spiritum, & incessum: qui ridiculus minus illo?
 An quodcumque facit Mæcenas, te quoque verum est
 Tantum dissimilem, & tanto certare minorem?
 Absentis ranae pullis vituli pede pressis,
 Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
 Bellua cognatos aliserit. Illa rogate,
 Quantane? num tantum, sufflans se, magna fuisset?
 Major dimidio. Num tantum? cum magis atque
 Se magis inflaret; non, si te ruperis, inquit,
 Par eris. Hæc a te non multum abludit imago.
 Adde poemata nunc; hoc est, oleum adde camino;
 Quæ si quis sanus fecit, sanus facis & tu.
 Non dico horrendam rabiem. Jam desine: cultum
 Majorem censu; teneas, Damasippe, tuis te.

Mille puellarum , puerorum mille furores,
O major tandem parcas insane minori.

SATYRA IV.

U^{nde}, & quo Catius? non est mihi tempus, aventi
Ponere signa novis præceptis; qualia vincant
Pythagoram, Anytique reum, doctumque Platona,
Peccatum fateor, cum te sic tempore lævo
Interpellarim : sed des veniam bonus , oro.
Quod si interciderit tibi nunc aliquid , repetes mox:
Sive est naturæ hoc , sive artis, mirus utroque.
Quin id erat curæ , quo pacto cuncta tenerem;
Utpote res tenuis , tenui sermone peractas.
Ede hominis nomen : simul an Romanus, an hospes.
Ipsa memor præcepta canam : celabitur auctor.
Longa quibus facies ovis erit , illa memento,
Ut succi melioris , & ut magis alba rotundis,
Ponere : namque marem cohibent callosa vitellum;
Caule suburbano, qui siccis crevit in agris
Dulcior : irriguo nihil est elutius horto,
Si vespertinus subito te oppresserit hospes;
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris vivam musto mersare Falerno:
Hoc tenerem faciet. Pratensibus optima fungis
Natura est : alis male creditur. Ille salubreis
Æstates peraget , qui nigris prændia moris
Finiet, ante gravem quæ legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella Falerno,
Mendose quoniam vacuis committere venis
Nil nisi lene decet. Leni præcordia mulso
Prolueris melius. Si dura morabitur alvus;
Mitulus , & viles pellent obstantia conchæ,
Et lapathi brevis herba ; sed albo non sine Coo.

Lubrica nascentes implent conchyliā lunæ.
 Sed non omne mare est generosæ fertile testæ.
 Murice Bajano melior Lucrina peloris;
 Ostrea Circæis, Miseno oriuntur echini;
 Pectinibus patulis jactat se molle Tarentum.
 Nec sibi cœnarum quivis temere arroget artem,
 Non prius exacta tenui ratione saporum.
 Nec satis est cara piscis averrere mensa,
 Ignarum quibus est jus aptius, & quibus assis
 Languidus in cubitum jam se conviva reponet.
 UMBER, & iligna nutritus glande, rotundas
 Curvet aper lanceis carnem vitantis inertem:
 Nam Laurens malus est, ulvis, & arundine pinguis.
 Vineā submittit capreas non semper eduleis.
 Fœcundæ leporis sapiens sectabitur armos.
 Piscibus, atque avibus, quæ natura, & foret ætas,
 Ante mecum nulli patuit quæsitā palatum.
 Sunt quorum ingenium nova tantum crustula promit.
 Nequaquam satis in re una consumere curam;
 Ut si quis solum hoc, mala ne sint vina, labore;
 Quali perfundat pisceis securus olivo.
 Massicā si cælo supponas vina sereno;
 Nocturna, si quid crassi est tenuabitur aura,
 Et decedet odor nervis inimicus: at illa
 Integrum perdunt lino vitata saporē.
 Surrentina vafer, qui miscet fœce Palerna
 Vina, columbino limum bene colligit ovo:
 Quatenus ima petit volvens aliena vitellus.
 Tostis marcentem squillis recreabis, & Afra
 Potorem cochlea; nam lactuca innatat acri
 Post vinum stomacho: perna magis, ac magis hillis
 Flagitat in morsus refici: quin omnia mavult,
 Quæcumque immundis fervent adla ta popinis.
 Est operæ pretium duplicis prænos cere juris

Naturam. Simplex e dulci constat olivo.
 At pingui miscere mero, muriaque decebit,
 Non alia, quam qua Byzantia potuit orca:
 Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis,
 Corycioque croco sparsum stetit; insuper addes
 Pressa Venefranæ quod bacca remisit olivæ
 Picenis cedunt pomis Tiburtia succo;
 Nam facie præstant. Venucula convenit ollis:
 Rectius Albanam fumo duraveris uvam.
 Hanc ego cum malis, ego sæcem primus & allea
 Primus & invenior piper album cum sale nigro
 Incretum puris circumposuisse catillis.
 Immane est vitium, dare millia terna macello.
 Augustoque vagos pisceis urgere catino.
 Magna movet stomacho fastidia; seu puer unctis
 Tractavit calicem manibus, dum furta ligurit:
 Sive gravis veteri crateræ limus adhæsit.
 Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
 Consistit sumptus? neglectis, flagitium ingens.
 Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
 Et Tyrias dare circum illota toralia vesteis;
 Oblitum, quanto curam, sumptumque minorem
 Hæc habeant, tanto reprimi justius illis,
 Quæ nisi divitibus nequeant contingere mensis?
 Docte Cati, per amicitiam, Divosque rogatus,
 Dacere me auditum, perges quocumque, memento
 Nam quamvis referas memori mihi pectore cuncta;
 Non tamen interpres tantundem juveris. Adde
 Vultum, habitumque hominis: quem tu vidisse beatus
 Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
 Non mediocris inest, fonteis ut adire remotos,
 Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

SATYRA V.

Hoc quoque, Tiresia, præter Narrata, petenti
Responde; quibus amissas reparare queam res
 Artibus, atque modis. Quid rides? jamne, dolose
 Non satis est Ithacam revehi, patriosque Penateis
 Aspiceret? O nulli quidquam mentite, vides, ut
 Nudus, inopsque domum redeam te vate: neque illic
 Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. Atqui
 Et genus, & virtus, nisi cum re, vilior alga est.
 Quando pauperium missis ambagibus horres,
 Accipe, qua ratione queas ditescere. Turdus,
 Sive aliud privum dabitur tibi; devolet illuc,
 Res ubi magna nitet domino sene. Dulcia poma,
 Et quoscumque feret cultus tibi fundus honores,
 Ante Larem gustet venerabilior Lare dives:
 Qui quamvis perjurus erit, sine gente, cruentus
 Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
 Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
 Utne tengam spurco Damæ latus? haud ita Trojæ
 Me gessi, certans semper melioribus. Ergo
 Pauper eris. Fortem hoc animum tolerare jubebo;
 Et quondam majore tuli. Tu protinus, unde
 Divitias, ærisque ruam, dic, augur, acervos.
 Dixi equidem, & dico: captes astutus ubique
 Testamenta senum: neu, si vaser unus, & alter
 Insidiatorem præroso fugerit hamo,
 Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
 Magna, minorve foro si res certabitur olim;
 Vivet uter locuples sine gnatis, improbus, ultro
 Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
 Defensor, fama civem causaque priorem
 Sperne; domi si gnatus erit, foecundave conjux.
 Quin-

Quinte, puta, aut Publi (gaudent prænomine molles
 Auricolæ) tibi me virtus tua fecit amicum:
 Jus anceps novi; causas defendere possum:
 Eripiet quis oculos citius mihi, quam te
 Contentum cassa nuce pauperet. Hæc mea cura est;
 Ne quid tu perdas; neu sis jocus. Ire domum, atque
 Pelliculam curare jube: si cognitor ipse:
 Presta, atque obdura; seu rubra canicula findet
 Infanteis staturas; seu pingui tentus or naso
 Furius hybernas cana nive conspuet Alpeis.
 Nonne vides (aliquis cubito stantem prope tangens
 Inquiet) ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?
 Plures adnabunt thunni, & cetaria crescent.
 Si cui præterea validus male filius in re
 Præclara sublatus aletur, ne manifestum
 Cælibis obsequium nudet te, leniter in spem
 Adrepe officiosus, ut & scribare secundus
 Heres; & si quis casus puerum egerit Orco.
 In vacuum venias; perraro hæc alea fallit.
 Qui testamentum tradet tibi cumque legendum,
 Abnuere, & tabulas à te remove memento:
 Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
 Cera velit versu: solus, multisne coheres,
 Veloci percurrere oculo. Plerumque recoctus
 Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem;
 Captatorque dabit risus Nasica Corano.
 Num furis? an prudens ludisme, obscura canendo?
 O Laertiade, quid dquid dicam, aut erit, aut non:
 Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
 Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
 Tempore quo juvenis Partis horrendus, ab alto
 Demissum genus Ænea, tellure, marique
 Magnus erit; forti nubet procera Corano
 Filia Nasicæ, metuentis reddere soldum.

Tum gener hoc faciet : tabulas socero dabit , atque
 Ut legat , orabit : multum Nasica negatas
 Accipiet tandem , & tacitus leget : invenietque
 Nil sibi legatum , præter plorare , suisque.
 Illud ad hæc jubeo : mulier si forte dolosa,
 Libertusve senem delirum temperet ; illis
 Accedas socius : laudes , lauderis ut absens.
 Adjuvat hoc quoque : s. d. vincit longe prius , ipsum
 Expugnare caput. Scribit mala carmina vecors?
 Laudato. Scortator erit? cave te roget : ultro
 Penelopam facilis potiori trade. Putasne,
 Perduci poterit tam frugi , tamque pudica,
 Quam nequiere proci recto depellere cursu?
 Venit enim (indignum) donandi parca juventus,
 Nec tantus veneris , quantum studiosa culinæ.
 Sic tibi Penelopa frugi est : quæ , si semel uno
 De sene gustarit , tecum partita lucellum,
 Ut canis à corio nunquam absterrebitur uncto.
 Mesene quod dicam; factum est. Anus improba The-
 Ex testamento sic est elata : cadaver (bis
 Unctum oleo largo nudis humeris tulit heres:
 Scilicet , elabi si posset mortuus ; credo,
 Quod nimium insiterat viventi. Cautus adito:
 Neu desis operæ , neve immoderatus abundes.
 Difficilem , & morosum offendes garrulus ultro.
 Non etiam sileas. Davus sis comicus ; atque
 Stes capite obstipo , multum similis metuenti.
 Obsequio grassare ; mone , si increbuit aura ;
 Cautus uti velet carum caput : extrahe turba
 Oppositis humeris ; aurem substrige loquaci.
 Importunus amat laudari? donec ohe jam!
 Ad cælum manibus sublatis dixerit , urge ; &
 Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
 Cum te servitio longo , curaque levarit ;

Et certum vigilans, quartæ esto partis Ulysses,
 Audieris, here: ergo nunc Dama sodalis
 Nusquam est? unde mihi tam fortem, tamque fidelem?
 Sparge subinde: & si paulum potes, illacrymare: est
 Gaudia prodentem vultum celare. Sepulcrum
 Permissum arbitrio, sine sordibus extrue. Funus
 Egregie factum laudet vicinia. Si quis
 Forte coherendum senior male tussiet; huic tu
 Dic, ex parte tua seu fundi, sive domus sit
 Emptor, gaudentem nummo te addicere. Sed me
 Imperiosa trahit Proserpina. Vive, valeque.

SATYRA VI.

Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus,
Hortus ubi, & tecto vicinus jugis aquæ fons
 Et paulum silvæ super his foret. Auctius, atque
 Di melius fecere. Bene est; nihil amplius oro.
 Maja nate, nisi ut propria hæc mihi munera faxis.
 Si neque majorem feci ratione mala rem,
 Nec sum facturum vitio culpave minorem:
 Si veneror stultus nihil horum, O si angulus ille
 Proximus accedat, qui nunc deformat agellum!
 O si urnam argenti fors quæ mihi monstret! ut illi,
 Thesaurum invento qui mercenarius agrum
 Illum ipsum mercatus aravit, dives amico
 Hercule: si, quod adest, gratum juvat hac prece
 te oro,
 Pingue pecus domino facias, & cetera præter
 Ingenium; utque soles, custos mihi maximus adsis.
 Ergo ubi me in monteis, & in arcem ex urbe removi,
 Quid prius illustrem Satyris, Musaque pedestri?
 Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auster,
 Autum nusque gravis, Libitinæ quæstus acerbæ.

Ma-

Matutine pater, seu Jane libentius audis,
 Unde homines operum primos, vitæque labores
 Instituunt, (sic Dis placitum) tu carminis esto
 Principium: Romam sponsorem me rapis: eja,
 Ne prior officio quisquam respondeat, urge
 Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem
 Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
 Postmodo, quod mi obsit, clare, certumque locuto,
 Luctandum in turba, & facienda injuria tardis.
 Quid tibi vis, insane, & quam rem agis? improbus urget
 Iratis precibus. Tu pulses omne, quod obstat,
 Ad Mæcenatem memori si mente recurras.
 Hoc juvat, & melli est, non mentiar: At simul atras
 Ventum est Esquillas, aliena negotia centum
 Per caput, & circa saliunt latus. Ante secundam
 Roscius orabat sibi adesses ad Puteal cras.
 De re communi scribæ magna, atque nova te
 Orabant hodie meminisse, Quinte, reverti.
 Imprimat his cura Mæcenas signa tabellis.
 Dixeris, experiar: si vis, potes, addit, & instat.
 Septimus optavo prior jam fugerit annus,
 Ex quo Mæcenas me cœpit habere suorum
 In numero: dumtaxat ad hoc, quem tollere rheda
 Vellet, iter faciens; & cui concedere nugas
 Hoc genus, hora quota est? Threx est Gallina Syro par
 Matutina parum cautos jam frigora mordent:
 Et, quæ rimosa bene deponuntur in aure.
 Per totum hoc tempus subjectior in diem, & horam
 Invidiæ noster. Ludos spectaverit una,
 Luserit in campo: Fortunæ filius, omnes.
 Frigidus à Rostris manat per compita rumor:
 Quicumque obvius est, me consultit, O bone (nam te
 Scire, Deos quoniam propius contingis, oportet)
 Numquid de Dacis audisti? nil equidem. Ut tu

Semper eris derisor! at omnes Di exagitent me,
 Si quicquam. Quid? militibus promissa Triquetra
 Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?
 Jurantem me scire nihil miratur, ut unum
 Scilicet egregii mortalem, aliique silenti.
 Perditur hæc inter misero lux, non sine votis,
 O rus, quando ego te aspiciam? quandoque licebit
 Nunc veterum libris, nunc somno, & inertibus horis
 Ducere sollicitæ jucunda obliviam vitæ?
 O quando faba Pythagoræ cognata, simulque
 Uncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
 O noctes, cœnæque Deum! quibus ipse, meique
 Ante larem proprium vescor, vernasque procaces
 Pasco libatis dapibus: cum, ut cuique libido est,
 Siccat inæqualeis calices conviva, solutus
 Legibus insanis: seu quis capit acria fortis
 Pocula, seu modicis uvescit lætius. Ergo
 Sermo oritur; non de villis, domivusve alienis,
 Nec male necne Lepos saltet: sed quod magis ad nos
 Pertinet, & nescire malum est, agitur; Utrumne
 Divitiis homines, an sint virtute beati:
 Quidve ad amicitias, usus rectumne, trahat nos:
 Et quæ sit natura boni, summumque quid ejus.
 Cervius hæc inter vicinus garrit anileis
 Ex re fabellis: nam si quis laudat Arelli
 Sollicitas ignarus opes, sic incipit: Olim
 Rusticus urbanum murem mus paupere fertur
 Accepisse cavo, veterem vetus hospes amicum;
 Asper, & attentus quæsitis; ut tamen arcum
 Solveret hospitii animum: quid multa? neque ille
 Sepositi ciceris, nec longæ invidit avenæ:
 Aridum & ore ferens acinum, semesaque lardi
 Fusta dedit, cupiens varia fastidia cœna
 Vincere, tangentis male singula dente superbo:

Cum

Cum pater ipse domus palea porrectus in horna
 Esset ador, loliumque, dapis meliora relinquens,
 Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit
 amice,

Prærupti nemoris patientem vivere dorso?

Vis tu homines urbemque feris præponere silvis?

Carpe viam (mihî crede) comes: terrestria quando

Mortaleis animas vivunt sortica, neque ulla est

Aut magno, aut parvo lethi fuga. Quo bene, circa,

Dum licet, in robus jucundis vive beatus:

Vive memor, quam sis ævi brevis. Hæc ubi dicta

Agrestem pepulere; domo levis exsilit: inde

Ambo propositum peragunt iter, urbis aventes

Mœnia nocturni subrepere. Jamque tenebat

Nox medium cæli spatium; cum ponit uterque

In locuplete domo vestigia: rubro ubi cocco

Tincta super lectos canderet vestis eburnos;

Multraque de magna, superessent fercula cœna,

Quæ procul extrunctis inerant hesterna canistris.

Ergo ubi purpurea porrectum in veste locavit

Agrestem; veluti succinetus cursitas hospes,

Continuatque dapes: necnon verniliter ipsis

Fungitur officii, prælibans omne quod affert.

Ille cubans gaudet mutata sorte, bonisque

Rebus agit lætum convivam; cum subito ingens

Valvarum strepitus lectis excussit utrumque

Currere per totum pavidi conclave; magisque

Exanimes trepidare, simul domus atra Molossis

Personuit canibus. Tum rusticus: Haud mihi vita

Est opus hæc, ait, & valeas: me silva, cavusque

Tutus ab insidiis tenui solabitur ervo.

SATYRA VII.

T Amdudum ausculto, & cupiens tibi dicere servus
 Pauca, reformido. Davusne? Ita Davus, amicum
 Mancipium domino, & frugi: quod sit satis, hoc est,
 Ut vitale putes. Age, libertati Decembri,
 (Quando ita majores voluerunt) utere: nutra.
 Pars hominum vitiis gaudet constanter, & urget
 Propositum; pars multa natat, modo recta capessens,
 Interdum pravis obnoxia. Sæpe notatus
 Cum tribus annuellis, modo læva Priscus inani
 Vixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas:
 Ædibus ex magnis subito se conderet, unde
 Mundior exiret vix libertinus honeste:
 Jam mœchus Romæ, jam mallet doctus Athenis
 Vivere: Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
 Scurra Volanerius, postquam illi justa chiragra
 Contudit articulos, qui pro se tolleret, atque
 Mittet in phimum talos, mercede diurna
 Conductum pavit: quanto constantior idem
 In vitiis, tanto levius miser, ac prior ille,
 Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
 Non dices hodie: quorsum hæc tam putida tendant,
 Furcifer? ad te, inquam. Quo pacto, pessime? laudas
 Fortunam, & mores antiquæ plebis; & idem,
 Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses:
 Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse;
 Aut quia non firmus rectum defendis, & hæres,
 Necquicquam cœno cupiens evellere plantam.
 Romæ rus optas: absentem rusticus urbem
 Tollis ad astra levis. Si nusquam es forte vocatus
 Ad cœnam, laudas securum olus, ac, velut usquam
 Vincetus eas, ita te felicem dicis, amasque,

Quod

Quod nusquam tibi sit potandum. Jusserit ad se
 Mæcenas serum sub lumina prima venire
 Convivam; Nemon' oleum fert ocius? ecquis
 Audit? cum magno blateras clamore, fugisque
 Milvius, & scurræ, tibi non referenda precati,
 Discedunt. Etenim fateor me, dixerit ille,
 Duci ventre levem: nasum nidore supinor:
 Imbencillus. iners, si quid vis, adde, popino.
 Tu, cum sis quod ego, & fortassis nequior, ultro
 Insectere, velut melior? verbisque decoris
 Obvolvas vitium? quid, si me stultior ipso
 Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
 Me vultu terrere: manum, stomachumque teneto,
 Dum, quæ Crispini docuit me janitor, edo.
 Te conjux aliena capit, meretricula Davum:
 Peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
 Natura incendit; sub clara nuda lucerna
 Quæcumque excepit turgentis verbera caudæ,
 Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum,
 Dimittit neque famosum, neque sollicitum, ne
 Ditiior, aut formæ melioris mejat eodem.
 Tu, cum projectis insignibus annulo equestri,
 Romanoque habitu, prodis ex judice Dama
 Turpis odoratum caput obscurante lacerna;
 Non es, quod simulas? metuens induceris, atque
 Altercante libidinibus tremis ossa pavore.
 Quid refert, uri virgis, ferroque negari?
 Auctoratus eas: an turpi clausus in arca,
 Quo te demisit peccati conscia herilis,
 Contractum genibus tangas caput? estne marito
 Matronæ peccantis in ambos justa potestas?
 In corruptorem vel justior. Illa tamen se
 Non habitu, mutatve loco, peccatve superne,
 Cum te formidet mulier, neque credat amanti.

Ibis sub furcam prudens, dominoque furenti
Committes rem omnem, & vitam, & cum corpore
famam.

Evasti? credo metues, doctusque cavebis;
Quæres, quando iterum paveas, iterumque perire
Possis: O toties servus! quæ bellua ruptis
Cum semel effugit, reddit se parva catenis?
Non sum mœchus, ais. Neque ego, hercule, fur, ubi vasa
Prætereo sapiens argentea. Tolle periculum,
Jam vaga prosiliet frænis natura remotis.
Tunc mihi dominus, rerum imperiis, hominumque
Tot, tantisque minor? quem ter vindicta quaterque
Imposita haud unquam, misera formidine privet?
Adde super, dictis quod non levius valeat: nam
Sive vicarius est, qui servo paret, uti mos
Vester ait, seu conservus: tibi quid sum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser; atque
Duceris, ut nervis alienis mobile signum.
Quisnam igitur liber? sapiens: sibi qui imperiosus,
Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula
terrent;

Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in seipso totus; teres, atque rotundus,
Externi ne quid valeat per læve morari;
In quem manca ruit semper fortuna. Potesne
Ex his, ut proprium, quid noscere? quinque talenta
Poscit te mulier, vexat, foribusque repulsum
Perfundit gelida: rursus vocat. Eripe turpi
Colla iugo: liber, liber sum, dic age. Non quis:
Urget enim dominus mentem non lenis, & acris
Subjectat lasso stimulos, versatque negantem,
Vel cum Pausiaca torpes, insane, tabella;
Qui peccas minus atque ego, cum Fulvi, Rutubæque
Aut Placidejani contento poplite miror

Prælia, rubrica picta, aut carbone, velut si
 Revera pugnent, seriant, vitentque moventes
 Arma viri? nequam, & cessator Davus: at ipse
 Subtilis veterum iudex; & callidus audis.
 Nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
 Virtus, atque animus cenis responsat opimis?
 Obsequium ventris mihi perniciosius est cur?
 Tergo plector enim: Qui tu impunitior illa,
 Quæ parvo sumi nequeunt, obsonia captas?
 Nempe inamarescunt epulæ sine fine petita;
 Illusique pedes vitiosum ferre recusant
 Corpus. An hic peccat, sub noctem qui puer uvam
 Furtiva mutat strigili? qui prædia vendit,
 Nil servile gulæ parens habet? adde, quod idem
 Non horam tecum esse potes, non otia recte
 Ponere: teque ipsum vitas fugitivus, & erro;
 Jam vino quærens, jam somno fallere curam:
 Frustra: nam comes atra premit, sequiturque fugacem
 Unde mihi lapidem? quorsum est opus? unde sagittas?
 Aut insanit homo, aut versus facit. Ocyus hinc te
 Ni rapis, accedes opera argo nona Sabino.

SATYRA VIII.

UT Nasidieni juvat te cœna beati?
 Nam mihi quærenti convivam, dictus here illic
 De medio portare die. Sic, ut mihi nunquam
 In vita fuerit melius. Dic (si grave non est)
 Quæ prima iratum ventrem placaverit esca.
 In primis Lucanus aper: leni fuit Austro
 Captus, ut aiebat cœnæ pater; acria circum
 Rapula, lactuæ, radices, qualia lassum
 Pervellunt stomachum, siser, allec, fœcula Coa.
 His ubi sublatis, puer alte cinctus acernam

Gausape purpureo mensam pertersit, & alter
 Sublegit quodcumque jaceret inutile, quodque
 Posset cœnanteis offendere? ut Attica virgo
 Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
 Cœcuba vina ferens: Alcon, Chium maris experts.
 Heic herus, Albanum, Mæcnas, sive Falernum
 Te magis appositis delectat; habemus utrumque.
 Divitias miseris! Sed quis cœnantibus una,
 Fundani, pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
 Summus ego, & prope me Viscus Thurinus, & infra,
 (Si memini) Varius, cum Servilio Balatrone
 Vibidius, quos Mæcnas adduxerat umbras:
 Nomentanus erat super ipsum; Porcius infra,
 Ridiculus totas simul absorbere placentas:
 Nomentanus ad hoc, qui, si quid forte lateret.
 Indice monstraret digito. Nam cetera turba,
 Nos inquam, cœnamus aveis, conchyliis, pisceis,
 Longe dissimilem noto celantia succum:
 Ut vel continuo patuit, cum passeris assi, &
 Ingustata mihi porrexerat illia rhombi.
 Post hoc me docuit melimela rubere, minorem
 Ad lunam delecta. Quid hoc intersit; ab ipso
 Audieris melius. Tum Vibidius Balatroni;
 Nos, nisi damnose bibimus, moriemur inulti:
 Et calices pœcit majores. Vertere pallor
 Tum parochi faciem, nil sic metuentis ut acreis
 Potores: vel quod maledicunt liberius; vel
 Fervida quod subtile exsurdant vina palatum.
 Invertunt Aliphanis vinaria tota
 Vibidius, Balatroque, secutis omnibus: imi
 Convivæ lecti nihilum nocuere lagenis.
 Affertur squillas inter muræna natanteis
 In patina porrecta. Sub hoc herus: hæc gravis, inquit,
 Capta est; deterior post partum carne futura.

His mistum jus est; oleo, quod prima Venafri
 Pressit cella, garo de succis piscis Iberi;
 Vino quinquenni, verum citra mare nato,
 Dum coquitur, cocto Chium sic convenit, ut non
 Hoc magis ullum aliud; pipere albo, non sine aceto,
 Quod Methymnæam vitio mutaverat ruvam:
 Erucas virideis, inulas ego primus amaras
 Monstravi incoquere; illotos Curtillus echinos,
 Ut melius muria, quam testa marina remittit.
 Interea suspensa graveis aulæa ruinas
 In patinam fecere, trahentia pulveris atrî,
 Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
 Nos mejus veriti, postquam nihil esse pericli
 Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, ut si
 Filius immaturus obisset, flere. Quis esset
 Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
 Tolleret? heu, Fortuna, quis est crudelior in nos
 Te Deus? ut semper gaudes illudere rebus
 Humanis! Varius mappa compescere risum
 Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
 Hæc est conditio vivendi, ajebat: eoque
 Responsura tuo nunquam est par fama labori.
 Tene, ut ego accipiar laute torquerier omni
 Sollicitudine districtum; ne panis adustus,
 Ne male conditum jus apponatur; ut omnes
 Præcincti recte pueri, comptique ministrent?
 Adde hos præterea casus; aulæa ruant si,
 Ut modo; si patinam pede lapsus frangat agaso.
 Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
 Adversæ nudare solent, celare secundæ.
 Nasidienus ad hæc: Tibi Di, quæcumque prec eris,
 Commoda dent; ita vir bonus es, convivaque co mis:
 Et soleas poseit. Tum in lecto quoque videres
 Stridere secreta divisos aure sussurros.

Nullos his malle ludos spectasse : sed illa
 Redde, age, quæ deinceps resisti. Vibidius dum
 Quærit de pueris, num sit quoque fracta lagena,
 Quod sibi poscenti non dentur pocula: dumque
 Ridetur fictis rerum, Palatrone secundo:
 Nasidiene, redis mutatæ frontis, ut arte
 Emendaturus fortunam. Deinde secuti
 Mazonomo pueri magno discrepta ferentes
 Membra gruis, sparsi sale multo, non sine sarre,
 Pinguibus & ficis pastum jecur anseris albi,
 Et leporum avulsos, ut multo suavius, armos,
 Quam si cum lumbis quis edit. Tum pectore adusto
 Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes:
 Suaveis res, si non causas narraret earum, &
 Caturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
 Ut nihil omnino gustaremus; veluti si
 Naniidia afflasset, pejor serpentibus atris.

Q. HORATII

F L A C C I

EPISTOLARUM

LIBER I.

AD MÆCENATEM I.

Prima diete mihi, summa dicende Camœna,
 Spectatum satis, & donatum jam rudes, quæris
 Mæconas iterum antiquo me includere ludo.

Non

Non eadem est ætas, non mens. Vejanus, armis
 Herculis ad postem fixis, latet abditus agro;
 Ne populum extrema toties exoreret arena.
 Et mihi purgatam crebro qui personet aurem;
 Solvem senescentem mature sanus equum, ne
 Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
 Nunc itaque & versus, & cetera ludicra pono:
 Quid verum, atque decens, curo, & rogo, & omnis
 in hoc sum:

Condo, & compono: quæ mox depromere possum
 Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter:
 Nullius addictus jurare in verba magistri,
 Quo me cumque rapit tempestas, deferor hospes.
 Nunc agilis fio, & mersor civilibus undis,
 Virtutis veræ custos, rigidusque satelles:
 Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
 Et mihi res, non me rebus, subjungere conor.
 Ut nox longa, quibus mentitur amica; diesque
 Lenta videtur opus debentibus; ut piger annus
 Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
 Sic mihi tardafluunt, ingrataque tempora, quæ spem,
 Consiliumque morantur agendi gnauiter id, quod
 Æque pauperibus prodest, locupletibus æque;
 Æque neglectum pueris, senibusque nocebit.
 Restat, ut his ego me ipse regam, solerque elementis:
 Non possis oculos quantum contendere Lynceus,
 Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
 Nec, quia desperes invicti membra Glyconis,
 Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
 Est quadam prodire tenus, si non datur ultra.
 Fervet avaritia, miseroque cupidine pectus?
 Sunt verba, & voces, quibus hunc lenire dolorem
 Possis, & magnam morbi deponere partem.
 Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quæ te

Ter pure lecto poterunt recreare libelo.
 Invidus , iracundus , iners , vinosus , amator;
 Nemo adeo ferus est , ut non mitescere possit,
 Si modo culturæ patientem commodet aurem.
 Virtus est, vitium fugere; & sapientia prima,
 Stultitia caruisse. Vides , quæ maxima credis
 Esse mala , exiguum censum, turpemque repulsam,
 Quanto debites animi , capitisque labore.
 In piger extremos curris mercator ad Indos,
 Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per igneis:
 Ne cures ea , quæ stulte miraris , & optas,
 Discere, & audire, & meliori credere non vis?
 Quis circum pagos, & circum compita pugnaæ,
 Magna coronari contemnat Olympia, cui spes,
 Cui sit conditio dulcis sine pulvere palmæ?
 Vilius est auro argentum , virtutibus aurum.
 O, cives , cives , quærenda pecunia primum est,
 Virtus post nummos : Hæc Janus summos ab imo
 Prodocet : hæc recinunt juvenes dictata , senesque
 Lævo suspensi loculos tabulamque lacerto.
 Est animus tibi, sunt mores , est lingua , fidesque,
 Sed quadringentis sex septem milia desint;
 Plebs eris. At pueri ludentes, Rex eris, ajunt;
 Si recte facies. Hic murus aheneus esto,
 Nil conscire sibi , nulla pallescere culpa.
 Roscia, dic sodes , melior lex , an puerorum est
 Nænia, quæ regnum recte facientibus offert,
 Et inaribus Curiis , & decantata Camilis?
 Isne tibi melius suadet , qui ut rem facias; rem,
 Si possis , recte ; si non , quocumque modo rem;
 Ut propius spectes lacrymosa poemata Puppi:
 An qui , fortunæ te responsare superbæ
 Liberum , & erectum, præsens hortatur, & aptat?
 Quod si me populus Romanus forte roget , cur

Non,

Non, ut porticibus, sic judiciis fruar isdem;
 Nec sequar, aut fugiam, quæ diligit ipse, vel oddit:
 Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
 Respondit, referam: Quia me vestigia terrent,
 Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum.
 Bellua multorum est capitum. Nam qui sequa? aut
 quem?

Pars hominum gestit conducere publica: sunt qui
 Crustis, & pomis viduas venentur avaras,
 Excipiantque senes, quos in vivaria mittant:
 Multis occulto crescit res scœnore. Verum
 Esto, aliis alios rebus, studiisque teneri:
 Idem eadem possunt horam durare probantes?
 Nullus in orbe sinus Baji præluet amœnis,
 Si dixit dives, lacus, & mare sentit amorem
 Festinantis heri: cui si vitiosa libido
 Fecerit auspiciam; cras ferramenta Theanum
 Tolletis, fabri. Lectus genialis in aula es?
 Nil ait esse prius, melius nil cœlibe vita:
 Si non est, jurat bene solis esse maritis.
 Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
 Quid pauper; viden, ut mutat cœnacula, lectos.
 Balnea, tonsores—conducto navigio æque
 Nauseat, ac locuples, quem ducit priva triremis?
 Si curatus inæquali tonsore capillos
 Occurro; rides. Si forte subucula pexæ
 Trita subest tunicæ, vel si toga dissidet impar;
 Rides. Quid, mea cum pugnat sententia secum;
 Quod petiit, spernit; repetit, quod nuper omisit:
 Æstuat, & vitæ disconvenit ordine toto:
 Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis?
 Insanire putas solemnia me, neque rides,
 Nec medici credis, nec curatoris egere
 A prætore dati; rerum tutela mearum

Cum sis : & prave sectum stomacheris ob unguem
 De te pendentis , te suspicientis amici.
 A summam, sapiens uno minor est Jove, dives,
 Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum;
 Præcipue sanus, nisi cum pituita molesta est.

AD LOLIUM. II.

Rojani belli scriptorem , maxime Lolli,
 Dum tu declinas Romæ , Præneste relegi:
 Qui , quid sit pulchrum , quid turpe , quid utile;
 quid non,
 Planius, ac melius Chrysippo, & Crantore dicit,
 Cur ita crediderim , nisi quid te detinet , audi.
 Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
 Græcia Barbariæ lento collisa duello,
 Stultorum regum , & populorum continet æstus.
 Antenor censet belli præcidere causam:
 Quod Paris , ut salvus regnet , vivatque beatus,
 Così posse negat. Nestor componere liteis
 Inter Peliden festinat, & inter Atriden:
 Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque:
 Quidquid delirant reges, plectuntur Archivi.
 Seditio, dolis, scelere, atque libidine, & ira,
 Iliacos intra muros peccatur, & extra:
 Rursum , quid virtus , & quid sapientia possit,
 Utile proposuit nobis exemplar Ulysem:
 Qui domitor Trojæ , multorum providus urbeis,
 Et mores hominum inspexit, latumque per æquor,
 Dum sibi , dum sociis reditum parat, aspera multa
 Pertulit, adversis rerum immersabilis undis.
 Sirenum voces, & Circes pocula nosti:
 Quæ si cum sociis stultus, cupidusque bibisset,
 Sub domina meretrice fuisset turpis , & excors:

Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.
 Nos numerus sumus, & fruges consumere nati,
 Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique,
 In cute curanda plus æquo operat juvenus;
 Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
 Ad strepitum citharæ cessantem ducere somnum:
 Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones:
 Ut teipsum serves, non expergisceris? atqui
 Si noles sanus, cures hydropicus: & ni
 Posces ante diem librum cum lumine; si non
 Intendes animum studiis, & rebus honestis;
 Invidia; vel amore vigil torquebere. Nam cur,
 Quæ lædunt oculum, festinas demere: si quid
 Est animum, differs curandi tempus in annum?
 Dimidium facti, qui cœpit, habet. Sapere aude:
 Incipe. Qui recte vivendi prorogat horam,
 Rusticus exspectat dum defluat amnis: at ille
 Labitur, & labetur in omne volubilis ævum.
 Quæritur argentum, puerisque beata creandis
 Uxor, & incultæ pacantur vomere silvæ.
 Quod satis est cui contingit, nihil amplius optet.
 Non domus, & fundus, non æris acervus, & auri
 Ægroto domini deduxit corpore febris,
 Non animo curas. Valeat possessor oportet,
 Si comportatis rebus bene cogitat uti.
 Qui cupit, aut metuit, juvat illum sic domus & res,
 Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram
 Auriculas citharæ collecta sorde dolente is.
 Sincerum est nisi vas; quodecumque infundis, acescit.
 Sperne voluptate: nocet empta dolore voluptas.
 Semper avarus eget: certum voto pete finem.
 Invidus alterius macrescit rebus opimis.
 Invidia Siculi non invenere tyranni
 Majus tormentum. Qui non moderabitur iræ,

Infectum volet esse, dolor quod suaserit, & mes,
 Dum pœnas odio per vim festinat inulto.
 Ira furor brevis est. Animum rege: qui, nisi paret,
 Imperat; hunc frænâ, hunc tu compesce catena.
 Fingit equum tenera docilem cervice magister
 Ire, viam qua monstrat eques: venaticus, ex quo
 Tempore cervinam pellem latravit in aula,
 Militat in silvis catulus. Nunc adhibe puro
 Pectore verba puer, nunc te melioribus offer.
 Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
 Testa diu. Quod si cessas, aut strenuus anteis;
 Nec tardum opperor, nec præcedentibus insto.

AD JULIUM FLORUM. III.

Juli Flore, quibus terrarum militet oris,
 Claudius Augusti privignus, scire laboro.
 Thracane vos, Hebrusque nivali compede vinctus;
 An freta vicinas inter cruentia terras;
 An pingues Asiæ campi, collesque morantur?
 Quid studiosa cohors operum struit? hoc quoque curo
 Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
 Bella quis, & paces longum diffundit in ævum?
 Quid Titius, Romana brevi venturus in ora?
 Pindarici fontis qui non expalluit haustus,
 Fastidire lacus, & rivos ausus apertos:
 Ut valet? ut meminit nostri? fidibusne Latinis
 Thebanos aptare modos studet, auspice Musa?
 An tragica desævit, & ampullatur in arte?
 Quid mihi Celsus agit? monitus, multrumque mon-
 endus,
 Privatas ut quærat opes, & tangere vitet
 Scripta, Palæinus quæcumque recepit Apollo:
 Ne, si forte suas repetitum venerit olim

Grex avium plumas, moveat cornicula risum
 Furtivis nudata coloribus. Ipse quid audes?
 Quæ circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
 Ingenium, non incultum est & turpiter hirtum.
 Seu linguam causis acuis; seu civica jura
 Respondere paras; seu condis amabile carmen:
 Prima ferēs hederæ victricis præmia. Quod si
 Frigida curarum fomenta relinquere posses;
 Quo te cælestis sapientia duceret, ires.
 Hoc opus, hoc studium parvi properemus, & ampli,
 Si patriæ volumus, si nobis vivere cari.
 Debes hoc etiam rescribere, si tibi curæ est,
 Quantæ conveniat, Munatius; an male sarta
 Gratia nequicquam coit, & rescinditur; ac vos
 Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia vexat,
 Indomita cervice feros? ubicumque locorum
 Vivitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
 Pascitur in vestrum reditum votiva juvenca.

AD ALBIUM TIBULLUM. IV.

Albi, nostrorum sermonum candide, iudex,
 Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
 Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
 An tacitum silvas inter reptare salubreis,
 Curantem quidquid dignum sapiente, bonoque est?
 Non tu corpus eras sine pectore. Di tibi formam.
 Di tibi divitias dederunt, artemque fruendi.
 Quid voveat dulci nutricula majus alumno?
 Quam sapere, & fari ut possit quæ sentiat; & cui
 Gratia, fama, valetudo contingat abunde,
 Et domus, & victus, non deficiente crumena?
 Inter spem, curamque, timores inter, & iras,
 Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.

Grata superveniet, quæ non speravitor, hora.
 Me pinguem, & nitidum bene curata cute vises,
 Cum ridere voles, Epicuri de grege porcum.

AD TORQUATUM. V.

Si potes Archiacis conviva recumbere lectis,
 Nec modica cœnare times olus omne patella;
 Supremo te sole domi, Torquate, manebo.
 Vina bibes, iterum Tauro diffusa palustres
 Inter Minturnas, Sinuessanumque Petrinum.
 Si melius quid habes, arcesse, vel imperium fer.
 Jamdudum splendet focus, & tibi munda supellex.
 Mitte levis spes, & certamina divitiarum,
 Et Moschi causam. Cras nato Cæsare festus
 Dat veniam, somnumque dies. Impune licebit.
 Æstivam sermone benigno extendere noctem.
 Quo mihi fortunam, si non conceditur uti?
 Parcus ob heredis curam, nimiumque severus
 Assidet insano. Potare, & spargere flores
 Incipiam, patiarque vel inconsultus haberi.
 Quid non ebrietas designa? operta recludit:
 Spes jubet esse ratas: ad prælia trudit inertem:
 Sollicitis animis onus eximit: addocet arteis.
 Fœcundi calices quem non fecere disertum?
 Contracta quem non in paupertate solutum?
 Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
 Invitus; ne turpe toral, ne sordida mappa
 Corruget gnareis: ne non & cantharus, & lanx
 Ostendat tibi te; ne fidos inter amicos
 Sit, qui dicta foras eliminet; ut coeat par,
 Jungaturque pari. Butram tibi, Septiciumque,
 Et, nisi cœna prior, potiorque puella, Sabinum,
 Detinet, assumam. Locus est & pluribus umbris:

Sed

Sed nimis arta premunt olidæ convivia capræ.
 Tu quotus esse velis, rescribe: & rebus omissis,
 Atria servantem postico falle clientem.

AD NUMICIUM. VI.

NIl admirari, prope res est una, Numici,
In Solaque quæ possit facere, & servare beatum.
 Hunc solem, & stellas, & decedentia certis
 Tempora momentis, sunt, qui formidine nulla
 Imbuti spectent. Quid censes munera terræ?
 Quid maris extremos Arabas ditantis, & Indos?
 Ludrica quid, plausus, & amici dona Quiritis?
 Quo spectanda modo, quo sensu credis, & ore?
 Qui timet his adversa, fere miratur eodem
 Quo cupiens pacto: Pavor est utrobique molestus:
 Improvisa simul species exteret utrumque:
 Gaudeat, an doleat; cupiat, metuatne; quid ad rem?
 Si, quidquid vidit melius, pejusve sua spe,
 Defixis oculis, animoque, & corpore torpet?
 Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui;
 Ultra quam satis est, virtutem si petat ipsam.
 Inue, argentum, & marmor vetus, æraque & arteis
 Suscipe: cum gemmis Tyrios mirare colores:
 Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem:
 Gnavus mane forum, & vespertinus pete tectum;
 Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
 Mutus, & (indignum, quod sit pejoribus ortus)
 Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.
 Quidquid sub terra est, in apricum proferet ætas:
 Defodiet, condetque nitentia. Cum bene notum,
 Porticus Agrippæ, & via te conspexerit Appi,
 Ire tamen restat, Numa quo devenit, & Ancus.
 Si laus, aut renes morbo tentantur acuto,

Quare fugam morbi. Vis recte vivere? quis non:
 Si virtus hoc una potest dare, fortis omissis
 Hoc age deliciis. Virtutem verba putes, &
 Lucum ligna? cave ne portus occupet alter:
 Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas:
 Mille talenta rotundentur, totidem altera, porro &
 Tertia succedant, & quæ pars quadret acervum.
 Scilicet uxorem cum dote, fidemque, & amicos,
 Et genus, & formam, regina pecunia donat;
 Ac bene nummatum decorat Suadela Venusque,
 Mancipiis locuples, eget æris Cappadocum rex.
 Ne fueris hic tu. Chlamydes Lucullus, ut ajunt,
 Si posset centum scenæ præbere rogatus,
 Qui possum tot? ait: tamen & quæram, & quot ha-
 bebo,

Mittam. Post paulo scribit, sibi millia quinque
 Esse domi chlamydum; partem, vel tolleret omneis.
 Exilis domus est; ubi non & multa supersunt,
 Et dominum fallunt, & prosunt furibus. Ergo
 Si res sola potest facere, & servare beatum,
 Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
 Si fortunatum species, & gratia præstat;
 Mercemur servum, qui dietet nomina, lævum
 Qui fodicet latus, & cogat trans pondera dextram
 Porrigere: Hic multum in Fabia valet, ille Velina:
 Cui libet is fasceis dabit; eripietque curule
 Cui volet importunus ebur. Frater, Pater, adde;
 Ut cuique est ætas, ita quemque facetus adopta.
 Si bene qui cœnat, bene vivit; lucet: eamus
 Quo ducit gula: piscemur, venemur, ut olim
 Gargilius: qui mane plagas, venabula, servos,
 Differtum transire forum, campumque jubebat.
 Unus ut e multis populo spectante referret
 Emptum mulus aprum. Crudi, timidique lavemur,
 Quid

Quid deceat, quid non, oblii: Cœrite cera
 Digni: remigium vitiosum Ithacensis Ulyssæi:
 Cui potior patria fuit interdicta voluptas
 Si, Mimnermus uti censet, sine amore, jocisque
 Nil est jucundum, vivas in amore, jocisque.
 Vive, vale. Si quid novisti rectius istis;
 Candidus imperti: si non, his utere mecum.

AD MÆCENATEM. VII.

Quinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
 Sextilem totum mendax desideror. Atqui
 Si me vivere vis sanum, recteque valentem;
 Quam mihi das agro, dabis ægrotare timenti
 Mæcenas, veniam: dum ficus prima, calorque
 Designatorem decorat licitoribus atris:
 Dum pueris omnis pater, & matercula pallet;
 Officiosaque sedulitas, & opella forensis
 Adducit febreis, & testamenta resignat.
 Quod si bruma nives Albanis illinet agris,
 Ad mare descendet vates tuus, & sibi parceret,
 Contactusque leget: te dulcis amice, reviset
 Cum Zephyris, si concedes, & hirundine prima.
 Non, quo more pyris vesci Calaber jubet hospes,
 Tu me fecisti locupletem. Vescere sodes.
 Jam satis est. At tu quantum vis tolle. Benigne.
 Non invisâ ferēs pueris munuscula parvis.
 Tam teneor dono, quam si dimittat onustus.
 Ut libet: hæc porcis hodie comedenda relinques,
 Prodigus, & stultus donat quæ spernit, & odit:
 Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
 Vir bonus, & sapiens dignis ait esse paratum;
 Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis.
 Dignum præstabo me, etiam pro laude merentis,

Quod si me noles usquam discedere ; reddes
 Forte latus , nigros angusta fronte capillos :
 Reddes dulce loqui : reddes ridere decorum , &
 Inter vina fugam Cynaræ mœrere protervæ.
 Forte per angustam tenuis nitedula rimam
 Repserat in cumeram frumenti ; pastaque , rursus
 Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
 Cui mustela procul , si vis , ait , effugere isthinc ;
 Macra cavum repetes artum , quem macra subisti.
 Hac ego si compellor imagine , cuncta resigno :
 Nec somnum plebis laudo satur altitium , nec
 Otia divitiis Arabum liberrima muto.
 Sæpe verecundum laudasti : rexque , parerque
 Audisti coram , nec verbo parcius absens :
 Inspice , si possum donata reponere lætus.
 Haud male Telemachus proles patientis Ulyssei ;
 Non est aptus equis Ithacæ locus , ut neque planis
 Porrectus spatii , nec multæ prodigus herbæ :
 Atride , magis apra tibi tua dona relinquam.
 Parvum parva decent. Mihi jam non regia Roma,
 Sed vacuum Tibur placet , aut imbellè Tarentum.
 Strenuus , & fortis , censisque Philippus agendis
 Clarus , ab officiis octavam circiter horam
 Dum reddit , atque foro nimium distare Carinas
 Jam grandis natu queritur ; conspexit , ut ajunt,
 Adrasum quendam vacua tonsoris in umbra,
 Cultello proprios purgantem leniter ungueis.
 Demetri (puer hic non læve jussa Philippi
 Accipiebat) abi , quare , & refer : unde domo , quis,
 Cujus fortunæ , quo sit patre , quove patrono.
 It. redit , & narrat , Vultejum nomine Menam,
 Præconem , tenui censu , sine crimine natum,
 Er properare loco , & cessare , & quærere , & uti,
 Gaudentem parvisque sodalibus , & lare cuito,

Et ludis, & post decisa negotia, campo.
 Scitari libet ex ipso, quodcumque refers. Dic
 Ad coenam veniat. Non sane credere Mena:
 Mirari secum tacitus. Quid multa? benigne
 Respondet. Neget ille mihi? negat improbus, & te
 Negligit, aut horret. Vultejum mane Philippus,
 Villa vendentem tunicato scrutata popello,
 Occupat, & salvere jubet prior. Ille Philippo
 Excusare laborem, & mercenaria vincla,
 Quod non mane domum venisset: demique quod non
 Providisset eum sic ignovisse putato
 Me tibi, si coenas hodie mecum. Ut libet. Ergo
 Post nonam venies: nunci, rem strenuus auge.
 Ut ventum ad coenam est; dicenda, tacenda locutus.
 Tandem dormitum dimittitur. Hic ubi saepe
 Occultum visus decurrere piscis ad hamum,
 Mane cliens, & jam certus conviva; jubetur
 Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
 Impositus mannis arvum caesimque Sabintum
 Non cessat laudare. Videt, ridetque Philippus!
 Et sibi dum requiem, dum risus undique quaerit,
 Dum septem donat sestertia, mutua septem
 Promittit; persuadet, uti meretur agellum.
 Mercatur. Ne te longis ambagibus ultra,
 Quam satis est morer; ex nitido fit rusticus, atque
 Sulcos, & vineta crepat mera: praeparat ulmos:
 Immoritur studiis, & amore senescit habendi.
 Verum ubi oves furto, morbo periere capellae;
 Spem mentita seges, bos est enectus arando;
 Offensus damnis, media de nocte caballum
 Arripit, iratusque Philippi tendit ad aedeis.
 Quem simul aspexit scabrum intonsumque Philippus,
 Durus, ait, Vultei, nimis, attensusque videtis
 Esse mihi. Pol me miserum, patrone, vocares:

Si velles, inquit, verum mihi ponere nomen.
 Quod te per Genium, dextramque, Deosque Penateis
 Obsecro, & obtestor vitæ me recte priori.
 Qui semel aspexit, quantum dimissa petitis
 Præsent; inature redeat, reptatque relicta.
 Metiri se quemque suo modulo, ac pede, verum est.

AD CELSUM ALBINOVANUM. VIII.

Celso gaudere, & bene rem gerere Albinovano,
 Musa rogata, refer, comiti, scribeque Neronis.
 Si quæret quid agam: dic, multa, & pulchra mi-
 nantem.

Vivere nec recte, nec suaviter; haud quia grando
 Contuderit viteis, oleamve momorderit æstus;
 Nec quia longinquis armentum ægrotet in arvis;
 Sed quia mente minus validus quam corpore toto,
 Nil audire velim, nihil discere, quod levet ægrum:
 Fidis offendar medicis, irascar amicis,
 Cur me funesto properent arcere veterno;
 Quæ nocuere sequar, fugiam, quæ profere credam:
 Romæ Tibur amem, ventosus, Tibure Romam.
 Post hæc, ut valeat; quo pacto rem gerat, & se:
 Ut placeat juveni percontare, atque cohorti.
 Si dicet, recte: primum gaudere, subinde
 Præceptum auriculis hoc instillare memento;
 Ut tu fortunam, sic nos te, Celse feremus.

AD CLAUDIUM NERONEM. IX.

Septimius, Claudii, nimirum intelligit unus,
 Quanti me facias. Nam cum rogat, & prece cogit
 Scilicet, ut tibi se laudare, & tradere coner,
 Dignum mente, domoque legentis honesta Neronis:

Munere cum fungi propioris censet amici;
 Quid possim, videt, ac novit me validius ipso.
 Multa quidem dixi cur excusatus abirem:
 Sed timui, mea ne finxisse minora putaret,
 Dissimulator opis propiæ mihi commodus uni.
 Sic ego, majoris fugiens opprobria culpæ,
 Frontis ab urbanæ descendi præmia. Quod si
 Depositem laudas ob amici jussa pudorem;
 Scribe tui gregis hunc, & fottem crede bonumque.

AD FUSCUM ARISTIUM. X.

TURbis amatorem Fuscum salvere jubemus
 Ruris amatores; hæc in re scilicet una
 Multum dissimiles: at cetera pene gemelli,
 Fraternalis animis: quidquid negat alter, & alter:
 Annuimus pariter: veruli notique columbi,
 Tu nidum servas; ego laudo ruris amoeni
 Rivos, & musco circumlita saxa, nemusque
 Quid quæris? vivo, & regno, simul ista reliqui,
 Quæ vos ad cælum fertis rumore secundo,
 Utquæ sacerdotis fugitivus, liba recusos
 Pane egeo jam mellitis potiore placentis.
 Vivere naturæ si convenienter oportet,
 Ponendeque domo quærenda est area primunt:
 Novistins locum potioreme rure beato?
 Est, ubi plus tepeant hyemes? ubi gratior aura
 Leniat & rabiem canis, & momenta leonis,
 Cum semel accepit solem furibundus acutum?
 Est, ubi divellat somnos minus invida cura?
 Deterius Libycis olet, aut nitat herba lapillis?
 Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum
 Quam quæ per proum trepidat cum marmure rivum?
 Nempe inter varias nutritur silva columnas,

Laudeturque domus, longos, quæ prospicit agros,
 Naturam expelles furca: tamen usque recurret,
 Et mala perumpet furtim fastidia victrix.
 Non, qui Sidonio contendere callidus ostro
 Nescit Aquitanem potantia vellera fucum,
 Certius accipiet damnum, propiusve medullis,
 Quam qui non poterit vero distinguere falsum
 Quem res plus nimio delectavere secundæ,
 Mutatæ quatient. Si quid miravere, pones
 Invitus. Fuge magna. Licet sub paupere tecto
 Reges, & Regum vita præcurrere amicos.
 Cervus equum pugna melior communibus herbis,
 Pellebat; donec minor in certamine longo
 Imploravit opes hominis, frænumque recepit;
 Sed postquam violens victo discessit ab hoste,
 Non equitem dorso, non frænum depulit ore.
 Sic qui pauperiem veritus potiore metallis
 Libertate caret dominum velit improbus; atque
 Serviet æternum, quia parvo nesciet uti.
 Cui non conveniet sua res, ut calcæus olim
 Si pede major erit, subvertet; si minor, uret.
 Lætus sorte tua vives sapienter, Aristi:
 Nec me dimittes incastigatum, ubi plura
 Cogere quam satis est, ac non cessare videbor.
 Imperat, aut servit collecta pecunia cuique,
 Tortum digna sequi potius quam ducere fanem.
 Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ;
 Excepto, quod non simul esses, cætera lætus.

AD BULLATIUM REVERSUM EX ASIA. XI.

Quid tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos?
 Quid concinna Samos? quid Crcesi regia Sardis?
 Smyrna quid, & Colophon? majora, minor ane fama?
 Cunc-

Cunctane præ campo , & Tiberino flumine sordent?
 An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
 An Lebedum laudas odio maris , atque viarum?
 Scis , Lebedus quid sit : Gabiis desertior , atque
 Fidenis vicus : tamen illic vivere vellem:
 Oblitusque meorum , obliviscendus & illis,
 Neptunum procul è terra spectare furentem.
 Sed neque , qui Capua Romam petit imbre, lutoque
 Aspersus , volet in caupona vivere ; nec qui
 Frigus collegit furnos , & balnea laudat,
 Ut fortunatam plene præstantia vitam:
 Nec si te validus jactaverit Auster in alto,
 Idcirco navem trans Ægæum mare vendas.
 Incolumi Rhodos , & Mytilene pulchra facit , quod
 Penula solsticio , campestre nivalibus auris,
 Per brumam Tiberis , Sextili mense caminus:
 Dum licet : & vultum servat fortuna benignum,
 Romæ Laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absens,
 Tu , quamcumque Deus tibi fortunaverit horam,
 Grata sume manu ; neu dulcia differ in annum:
 Ut , quocumque loco fueris vixisse libenter
 Te dicas. Nam si ratio , & prudentia curas,
 Non locus effusi late maris arbiter , aufert:
 Cælum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
 Strenua nos exercet inertia : navibus atque
 Quadrigis petimus bene vivere. Quod petis hic est.
 Est Ulubris , animus si te non deficit æquus.

AD ICCIUM. XII.

In Ruclibus Agrippæ Siculis quos colligis , Icci,
 Si recte fueris : non est , ut copia major
 Ab Jove donari possit tibi. Tolle querelas:
 Pauper enim non est , cui rerum suppetit usus.

Si ventri bene, si lateri est, pedibusque tuis; nil
 Divitiæ poterunt regales addere majus.
 Si forte in medio positorum absthemius, herbis
 Vivis, & urtica; sic vives protinus, ut te
 Confestim liquidus fortunæ rivus inaret:
 Vel quia naturam mutare pecunia nescit,
 Vel quia cuncta putas una virtute minora.
 Miramur, si Democriti pecus edit agellos,
 Cultaque dum peregre est animus sine corpore velox:
 Cum tu inter scabiem tantam, & contagia lucri,
 Nil parvum sapias, & adhuc sublimia cures:
 Quæ mare compescant causæ, quid temperet annuum:
 Stellæ sponte sua, jussæne vagentur, & errent:
 Quid premat obscurum lunæ, quid proferat orbem;
 Quid velit, & possit rerum concordia discors:
 Empedocles, an Stertinium deliret acumen.
 Verum, seu pisceis, seu porrum, & cæpe trucidas.
 Utere Pompejo Grospho; &, si quid petet, ultro
 Defer, nil Grosphus, nisi verum orabit, & æquum.
 Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.
 Ne tamen ignores, quod sit Romana loco res:
 Cantaber Agrippæ, Claudii virtute Neronis
 Armenius cecidit: jus, imperiumque Phraates
 Cæsaris accepit, genibus minor, Aurea fruges
 Italiæ pleno defundit copia cornu.

AD VINNIUM ASSELLAM. XIII.

TT proficiscentem docui te sæpe, diuque,
 Augusto reddes signata volumina, Vinni:
 Si validus, si lætus erit, si denique poscet:
 Ne studio nostri pecces, odiumque libellis
 Sedulus importes, opera vehementer minister.
 Si te forte meæ gravis uret sarcina chartæ:

Abjicito potius , quam quo perferre juberis
 Clitellas ferus impingas. Asinæque paternum
 Cognomen vertas in risum , & fabula fias.
 Viribus uteris per clivos , flumina , lamas.
 Victor propositi simul ac perveneris illuc,
 Sic positum serbavis onus : ne forte sub ala
 Fasciculum portes librorum , ut rusticus agnum,
 Ut binosa glomus furtivæ Pyrrhia lanæ:
 Ut cum pileolo soleas conviva tribuleis.
 Neu vulgo narres te sudavisse ferendo
 Carmina , quæ possint oculos , aureisque morari
 Cæsaris , oratus multa prece , nitere porro
 Vade , vale ; cave , ne titubes mandataque frangas.

AD VILLICUM SUUM. XIV.

VIllice silvarum , & mihi me reddentis agelli,
 Quem tu fastidis habitatum quinque focis, &
 Quinque bonos solitum Variam dimittere patres:
 Certemus , spinas animone ego fortius , an tu
 Evellas agro ; & melior sit Horatius , an rus.
 Me quamvis Lamiæ pietas , & cura moratur.
 Fratrem mœrentis , raptò de fratre dolentis
 Insolabiliter ; tamen istuc mens , animusque
 Fert , & avet spatiis obstantia rumpere claustra
 Rure ego viventem , tu dicis in urbe beatum.
 Cui placet alterius , sua nimirum est odio sors.
 Stultus uterque locum immeritum causatur inique
 In culpa est animus, qui se non effugit unquam.
 Tu mediastinus tacita prece rura petebas:
 Nunc urbem , & ludos , & balnea billicens optas.
 Me constare mihi scis ; & discedere tristem,
 Quandocumque trahunt invisâ negotia Romam.
 Non eadem miramur : eo disconvenit inter

Meque & te. Nam quæ desertæ & inhospita tesqua
 Credis, amoena vocat mecum qui sentit : & odit
 Quæ tu pulchra putas. Fornix tibi , & uncta popina
 Incutiunt urbis desiderium , video ; & quod
 Angulus iste feret piper , & thus ocius uva:
 Nec vicina subest vinum præbere taberna
 Quæ possit tibi : nec meretrix tibicina , cujus
 Ad strepitum salias terræ gravis : & tamen urges
 Jampridem non tacta ligonibus arva , bovemque
 Disjunctum curas , & strictis frondibus explex:
 Addit opus pigro rivus si decidit imber,
 Multa mole doncendus aprico parcere prato.
 Nunc , age , quid nostrum concentum dividat , audi
 Quem tenues decuere togæ , nitidique capilli,
 Quem scis immunem Cynaræ placuisse rapaci,
 Quem bibulum liquidi media de luce Falerni,
 Cœna brevis juvat, & prope rivum somnus in herba.
 Nec lusisse pudet , sed non incidere ludum.
 Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
 Limat , non odio obscuro , morosique venenat:
 Rident vicini glebas , & saxa moventem.
 Cum servis tu urbana diaria rodere mavis,
 Horum tu in numerum voto ruis: invidet usum
 Lignorum , & pecoris tibi calo argutus, & horti
 Optat ephippia bos: piger optat arare caballus.
 Quam scit uterque libens , censebo , exerceat artem.

AD C. NUMONIUM VALLAM. XV.

 UÆ sit hyems Velix, quod cælum Vala Salerni,
 Quorum hominum regio, & qualis via: (nam
 mihi Bajas
 Musa supervacuas Antonius : & tamen illis
 Me facit invisum , gelida cum perluor unda.

Per medium frigus. Sane myrteta relinqui,
 Dictaque cessantem nervis elidere morbum
 Sulfura contemni, vicus gemit; invidus agris
 Qui caput, & stomachum supponere fontibus audent
 Clusinis, Gabiosque petunt, & frigida rura.
 Mutandus locus est, & diversoria nota
 Præteragendus euvus. Quo tendis? non mihi Cumas
 Est iter, aut Bajas, læva stomachosus habena
 Dicet eques: sed equis frænato est auris in ore)
 Major utrum populum frumenti copia pascat;
 Collectosne bibant imbreis, puteosque perennis
 Dulcis aquæ: (nam vina nihil moror illius oræ:
 Rure meo possum quidvis perferre, patique:
 Ad mare cum veni, generosum, & lenè requiro.
 Quod cûras abigat, quod cum spe divite manet
 In venas animumque meum: quod verba ministret,
 Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ.)
 Tractus uter plureis lepores, uter educet apros;
 Utra magis pisceis, & echinos æquora celent;
 Pinguis ut inde domum possim, Phæaxque reverti:
 Scribere te nobis, tibi nos ac credere, par est.
 Mænius, ut rebus maternis, atque paternis
 Fortiter assumptis, urbanus coepit haberi;
 Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret:
 Impransus non qui civem dignosceret hoste;
 Quælibet in quemvis opprobria fingere sævus;
 Pernicies, & tempestas, barathrumque mæcelli,
 Quidquid quæsierat, ventri donaret avaro:
 Hic, ubi nequitiae fautoribus, & timidis nil,
 Aut paulum abstulerat, patinas coenabat omasi
 Vilis, & agninæ, tribus ursis quod satis esset:
 Scilicet ut ventres lamina candente nepotum
 Diceret urendos corrector Bestius. Idem
 Si quid erat nactus prædæ majoris, ubi omne

Verterat in fumum , & cinerem , non hercule miror,
 Aiebat , si qui comedunt boni : cum sit obeso
 Nihil melius turdo , nil vulva pulchrius ampla.
 Nimirum hic ego sum : nam tuta & parvula laudo,
 Cum res deficient ; satis inter vilia fortis:
 Verum ubi quid melius contingit , & unctius ; idem
 Vos sapere , & solos ajo bene vivere , quorum
 Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QUINCTIUM. XVI.

NE perconcteris , fundus meus optime Quincti,
 Arvo pascat herum , an baccis opulentet oliva,
 Pomisne , an pratis , an amicta vicibus ulmo;
 Scribetur tibi forma loquaciter , & situs agri.
 Continui montes , ni dissocientur opaca
 Valle : sed ut veniens dextrum latus aspiciat Sol,
 Iævum decedens curru fugiente vaporet.
 Temperiem laudes. Quid , si rubicunda benigni
 Corna vapres , & pruna ferunt ? si quercus , & ilex,
 Multa fruge pecus , multa dominum juvat umbra?
 Dicas adductum propius frondere Tarentum.
 Fons etiam rivo dare nomen idoneus , ut nec
 Frigidior Thracam , nec purior ambiat Hebrus,
 Infermo capiti fluit utilis , utilis alvo.
 Hæ latebræ dulces , & (jam si credis) amcenæ
 Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
 Tu recte vivis , si curas esse , quod audis,
 Jactamus jam pridem omnis te Roma beatum:
 Sed vereor , ne cui de te plus , quam tibi credas
 Neve putes alium sapiente bonoque beatum:
 Neu , si te populus sanum , recteque valentem
 Dicitur , occultam febrem sub tempus edendi
 Dissimules : donec manibus tremor incidat unctis.

Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
 Si quis bella tibi terra pugnata, marique
 Dicat, & his verbis vacuas permulceat aureis:
 Tene magis salvum populus velit, an populum tu;
 Servet in ambiguo, qui consulit & tibi, & urbi
 Jupiter: Augusti laudes agnoscere possis.
 Cum paternis sapiens, emendatusque vocari;
 Respondesne tuo, dic sodes, nomine? nempe
 Vir bonus, & prudens dici delector ego, ac tu.
 Qui dedit hoc hodie, cras, si volet auferet: ut si
 Detulerit fasciis indigno, detrahet idem.
 Pone, meum est, inquit: pono tristisque recedo.
 Idem, si clamet furem, neget esse pudicum,
 Contendat laqueo collum pressisse paternum,
 Mordeat opprobriis falsis, mutemque colores.
 Falsus honor juvat & mendax infamia terret,
 Quem: nisi mendosum, & mendicandum? vir bonus
 est quis?
 Qui consulta Patrum, qui leges, juraque servat;
 Quo multæ, magneque secantur iudice lites;
 Quo res sponsore, & quo causæ teste tenentur
 Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota
 Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
 Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicit
 Servus: habes pretium; loris non ureris, ajo.
 Non hominem occidi: non pasces in cruce corvos.
 Sum bonus, & frugi: renuit negiratque Sabellus.
 Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque
 Suspectos laqueos, & opertum milvius hamum.
 Oderunt peccare boni, virtutis amore:
 Tu nihil admittes in te, formidine poenæ.
 Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis.
 Nam de mille sabæ modiis cum surripis unum;
 Damnum est, non facinus, mihi pacto lenius isto.

Vir bonus, omne forum quem spectat & omne tribunal
 Quandocumque Deos, vel porco, vel vove placat;
 Jane pater, clare, clare cum dixit Apollo:
 Libra movet, metuens audiri: pulchra Laverna
 Da mihi fallere: da justo, sanctoque videri:
 Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem,
 Qui melior servo, qui liberior sit avarus,
 In trivii fixum cum se demittit ob assem,
 Non video. Nam qui cupiet, metuet quoque: porro
 Qui metuens vivit, liber mihi non erit unquam.
 Prodidit arma, locum virtutis deseruit, qui
 Semper in agenda festinat, & obruitur re.
 Vendere cum possis captivum, occidere noli:
 Serviet utiliter: sine pascat durus, aretque:
 Naviget, ac mediis hyem et mercator in undis:
 Annonæ prosit; portet frumenta, penusque.
 Vir bonus, & sapiens audebit dicere, Pantheu
 Rector Thabarum, quid me perferre, patique
 Indignum coges? adimam bona: nempe pecus, rem,
 Lectos, argentum: tollas licet. In manicis, &
 Compedibus sævo te sub custode tenebo.
 Ipse Deus, simul atque volam, me solvet. Opinor,
 Hoc sentit moriar. Mors ultima linea rerum est.

AD SCÆVAM. XVII.

 Uamvis, Scæva satis per te tibi consulis; & scis
 Quo tandem pacto deceat majoribus uti: (si
 Disce, docendus adhuc quæ censet amicus: ut
 Cæcus iter monstrare velit: tamen aspice, si quid
 Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
 Si te grata quies, & primam somnus in horam
 Delectat; si te pulvis strepitusque rotarum,
 Si lædit caupona; Ferentinum ire jubebo.
 Nam neque divitibus contingunt gaudia solis;

Nec vixit male , qui natus , moriensque fefellit.
 Si prodesse tuis , pauloque benignius ipsum
 Te tractare voles ; accedes siccus ad unctum.
 Si pranderet olus patienter ; regibus uti
 Nollit Aristippus. Si sciret regibus uti,
 Fastidiret olus , qui me notat. Utrius horum
 Verba probes , & facta , doce : vel junior audi,
 Cur sit Aristippi potior sententia. Namque
 Mordacem Cynicum sic eludebat, ut ajunt :
 Scurror ego ipse mihi , populo tu : rectius hoc , &
 Splendidus multo est. Equus ut me portet alat rex,
 Officium facio : tu poses vilia rerum,
 Dante minor ; quamvis fers te nullius egentem.
 Omnis Aristippum decuit color , & statutus , & res,
 Tentantem majora , fere præsentibus æquum :
 Contra , quem duplici panno patientia velat,
 Mirabor , vitæ via si conversa decebit,
 Alter purpureum non expectabit amictum ;
 Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet ;
 Personamque feret non inconcinuus utramque.
 Alter Mileri textam , cane pejus , & angui,
 Vitabit chlamydem : morietur frigore , si non
 Rettuleris pannum : refer , & sine vivat ineptus.
 Res gerere , & captos ostendere civibus osteis,
 Attingit solium Jovis , & cælestia tentat.
 Principibus placuisse viris , non ultima laus est.
 Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
 Sedit , qui timuit ne non succederet : Esto :
 Quid ? qui pervenit , fecitne viriliter ? atqui (ret,
 Hic est , aut nusquam , quod quærimus. Hic onus hor-
 Ut parvis animis , & parvo corpore majus :
 Hic subit , & perfert. Aut virtus nomen inane est,
 Aut decus , & pretium recte petit experiens vir.
 Coram rege sua de paupertate tacentes,

Plus poscente ferent. Distat, sumasne prudenter,
 An rapias. Atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
 Indotata mihi soror est paupercula mater,
 Et fundus nec vendibilis, nec pascere firmus,
 Qui dicit; clamat, victum date. Succinit alter
 Et mihi dividuo findetur munere quadra.
 Sed rabiis pasci si posset corvus, haberet
 Plus dapis, & rixæ multo minus, invidiæque.
 Brundisium comes, aut Surrentum ductus amœnum,
 Qui queritur Salebras, & acerbum frigus, & imbreis,
 Aut cistam effractam, & suducta viatica plorat:
 Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam,
 Sæpe periscelidem raptam sibi flentis: uti mox
 Nulla fides damnis, verisque doloribus adsit.
 Nec semel irrisus triviis atrollere cutar
 Fracto crure planum. Licet illi plurima manet
 Lacryma; per sanctum juratus dicat Osirim,
 Credite non ludo: crudeles, tollite claudum;
 Quære peregrinum, vicinia rauca reclamat.

AD LOLLIUM. XVIII.

SI bene te novi, metues, liberrime Lolli,
 Scurrantis speciem præbere, professus amicum.
 Ut matrona meretrici dispar erit, atque
 Discolor, infido scurræ distabit amicus.
 Est huic diversum vitio vitium, prope majus,
 Asperitas agrestis, & inconcinna, gravisque;
 Quæ se commendat tonsa cute, dentibus atris;
 Dum vult libertas dici mera, veraque virtus.
 Virtus est medium vitiorum, & utrimque reductum,
 Alter in obsequium plus æquo pronus, & imi
 Derisor lecti, sic nutum divitis horret,
 Sic iterat voces, & verba cadentia tollit;

Ut p̄terum sævo credas dictata magistro
 Reddere, vel parteis mimum tractate secundas:
 Alter rixatur de lana sæpe caprina, &
 Pr̄pugnat nuq̄is armatus: scilicet, ut non
 Sit mihi prima fides? &, vere quod placet, ut non
 Acriter elatrem? pretium ætas altera sordet.
 Ambigitur quid enim? Castor sciat an Docilis plus;
 Brundusium Minuci melius via ducat, an Appi.
 Quem damnosa Venus quem præceps alea nudat,
 Gloria quem supra vires & vestit, & ungit,
 Quem tenet argenti sitis importuna, famesque,
 Quem paupertatis pudor, & fuga; dives amicus,
 Sæpe decem vitiis instructor, odit, & horret;
 Aut si non odit, regit: ac, veluti pia mater,
 Plus quam se sapere, & virtutibus esse priorem
 Vult: & ait prope vera; Meæ (contendere noli)
 Stultitiam patiuntur opes: tibi parvula res est:
 Arta decet sanum comitem toga: desine mecum
 Certare: Eutrapelus, cuicumque nocere volebat,
 Vestimenta dabat pretiosa. Beatus enim jam
 Cum pulchris tunicis sumet nova consilia, & spes;
 Dormiet in lucem; scorto posponet honestum
 Officium; nummos alienos pascet: ad imum
 Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.
 Arcanum neque tu scrutaberis illius unquam,
 Commissumque teges, & vino tortus, & ira.
 Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes:
 Nec, cum venari volet ille, poemata panges.
 Gratia sic fratrum geminorum Amphionis, atque
 Zethi, dissiluit; donec suspecta severo
 Conticuit lyra. Fraternalis cessisse putatur
 Moribus Amphion: tu cede potentis amici
 Lenibus imperiis: quotiesque educet in agros
 Ætolis onerata plagis jumenta, canesque;

Surge, & inhumanæ senium depone Camenæ,
 Cœnes ut pariter pulmenta laboribus empta:
 Romanis solemne viris opus, utile famæ,
 Vitæque, & membris præsertim cum valeas, &
 Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
 Possis. Adde, virilia quod speciosius arma
 Non est qui tractet. Scis quo clamore coronæ
 Prælia sustineas campestria: denique sævam
 Militiam puer, & Cantabrica bella tulisti
 Sub duce, qui templis Parthorum signa refigit
 Nunc: &, si quid abest, Italis adjudicat armis.
 Ac ne te retrahas, & inexcusabilis abstes;
 Quamvis nil extra numerum fecisse, modumque
 Curas, interdum nugaris rure paterno.
 Partitur lintres exercitus: Actia pugna,
 Te duce, per pueros hostili more refertur:
 Adversarius est frater; lacus Adria: donec
 Alterutrum velox victoria fronde coronet.
 Consentire suis studiis qui crediderit te,
 Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
 Protinus ut moneam: (si quid monitoris eges tu)
 Quid de quoque viro, & cui dicas, sæpe videto.
 Perconctatorem fugito: nam garrulus idem est:
 Nec retinent patulæ commissa fideliter aures;
 Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
 Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve,
 Intra marmoreum venerandi limen amici:
 Ne dominus, pueri pulchri, charæve puellæ
 Munere te parvo beet, aut incommodus angat.
 Qualem commendes, etiam atque etiam aspice, ne
 Incutiant aliena tibi peccata pudorem. (mox
 Fallimur, & quondam non dignum tradimus: ergo
 Que in sua culpa premet, deceptus omitte tueri:
 At penitus notum si tentent crimina, serves,

Tuterisque tuo fidenter præsidio : qui
 Dente Theonino cum circumroditur , ecquid
 Ad te post paulo ventura pericula sentis?
 Nam tua res agitur , paries cum proximus ardet:
 Et neglecta solent incendia sumere vires.
 Dulcis inexpertis cultura potentis amici;
 Expertus metuit. Tu , dum tua navis in alto est,
 Hoc age , ne mutata retrorsum te ferat aura.
 Oderunt hilarem tristes , tristemque jocosi,
 Sedatum celeres , agilem , gnavumque remissi:
 Potores liquidi media de nocte Falerni,
 Oderunt porrecta negantem pocula : quamvis
 Nocturnos jures te formidare tepores.
 Deme supercilio nubem : plerumque modestus
 Occupat obscuri speciem , taciturnus acerbi.
 Inter cuncta leges , & percontabere doctos,
 Qua ratione queas traducere leniter ævum;
 Ne te semper inops agitet , vexetque cupido,
 Ne pavor , & rerum mediocriter utilium spes:
 Virtutem doctrina parer , naturane donet:
 Quid minuat curas , quid te tibi reddat amicum:
 Quid pure tranquillet ; honos , an dulce lucellum,
 An secretum iter , & fallentis semita vitæ.
 Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,
 Quem Mandela bibit , rugosus frigore pagus;
 Quid sentire putas , quid credis , amice , precari?
 Sit mihi , quod nunc est ; etiam minus : & mihi vivam
 Quod superest ævi , si quid superesse volunt Di:
 Sit bona librorum , & provisæ frugis in annum
 Copia : neu fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
 Sed satis est orare Jovem , quæ ponit , & aufert:
 Det vitam , det opes : æquum mi animum ipse pa-
 rabo.

AD MÆCENATEM. XIX.

PRisco si credis, Mæcenas docte, Cratino;
 Nulla placere diu, nec vivere carmina possunt,
 Quæ scribuntur aquæ potoribus. Ut male sanos,
 Adscripsit Liber Satyris, Faunisque poetas.
 Vina fere dulces oluerunt mane Camenæ.
 Laudibus arguitur vini vinosus Homerus.
 Ennius ipse pater numquam nisi potus ad arma
 Prosiluit dicenda. Forum, Putealque Libonis
 Mandabo siccis, adimam cantare severis.
 Hoc simul edixi; non cessavere poetæ
 Nocturno certare mero, putere diurno.
 Quid? si quis vultu torvo ferus, & pede nudo,
 Exiguæque togæ simulet textore Catonem;
 Virtutemne repræsentet, moresque Catonis?
 Rupit Iarbitam Timagenis æmula lingua;
 Dum studet urbanus, tenditque disertus haberi.
 Decipit exemplar vitii imitabile. Quod si
 Pallerem casu, biberent exsanguie cuminum.
 O imitatores, servum pecus; ut mihi sæpe
 Bilem, sæpe jocum vestri movere tumultus!
 Libera per vacuum posui vestigia princeps,
 Non aliena meo pressi pede. Qui sibi fudit
 Dux regit examen. Parios ego primus iambos
 Ostendi Latio; numeros, animosque secutus
 Archilochi, non res, & agentia verba Lycamben.
 Ac ne me foliis ideo brevioribus ornes,
 Quod timui mutare modos, & carminis artem:
 Temperat Archilochi Musam pede mascula Sappho;
 Temperat Alcæus, sed rebus, & ordine dispar;
 Nec socrerum quærit, quem versibus oblinat atris;
 Nec sponsæ laqueum famoso carmine necit.

Hunc

Hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus
 Vulgavi fidicen. Juvat immemorata ferentem
 Ingenuis oculisque legi, manibusque teneri.
 Scire velis. mea cur ingratus opusculi lector
 Laudet, ametque domi, premat extra limen iniquus?
 Non ego ventosæ plebis suffragia venor
 Impensis cœnarum, & tritæ munere vestis:
 Non ego nobilium scriptorum auditor, & ultor,
 Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
 Hinc illæ lacrymæ. Spissis indigna theatris
 Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus,
 Si dixi; rides, ait: Jovis auribus ista
 Servas: fidis enim manare poetica mella
 Te solum, tibi pulcher. Ad hæc ego naribus uti
 Formido, &, luctantis acuto ne secer ungui,
 Displicet iste locus, clamo, & diludia posco.
 Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram;
 Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

AD LIBRUM SUUM. XX.

Vertumnum, Janumque, liber, spectare videris:
 Scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus.
 Odisti claveis, & grata sigilla pudico;
 Paucis ostendi gemis, & communia laudas;
 Non ita nutritus. Fuge, quo descendere gestis:
 Non erit emisso reditus tibi. Quid miser egi?
 Quid volui? dices; ubi quis te læserit, & scis
 In breve te cogi, plenum cum languet amator.
 Quod si non odio peccantis desipit augur,
 Carus eris Romæ, donec te deserit ætas.
 Contrectatus ubi manibus sordescere vulgi
 Cœperis; aut tineas pascas taciturnus inerteis,
 Aut fugies Uticam, aut victus mitteris Herdam.

Ridebit monitor non exauditus : ut ille,
 Qui male parentem in rupes protrusit asellum
 Iratus. Quis enim invitum servare laboret?
 Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
 Occupet extremis in vicis balba senectus.
 Cum tibi sol tepidus plureis admoverit aureis;
 Me libertino natum patre , & in tenui re
 Majores pennas nido extendisse loqueris;
 Ut quantum generi demas , virtutibus addas;
 Me primis urbis belli placuisse, domique;
 Corporis exigui , præcanum , solibus aptum;
 Irasci celerem , tamen ut placabilis essem.
 Forte meum si quis te percontabitur ævum;
 Me quater undenos sciat implevisse Decembris,
 Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII

FLACCII

EPISTOLARUM

LIBER II.

AD AUGUSTUM I.

CUM tot sustineas , & tanta negotia solus,
 Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
 Legibus emendes ; in publica commoda peccem,
 Si longo sermone morer tua tempora, Cæsar.
 Romulus , & Liber pater , & cum Castore Pollux,
 Post

Post ingentia fata Deorum in templa recepti,
 Dum terras hominumque colunt genus, aspera bella
 Componunt, agros assignant, oppida condunt;
 Ploraverè suis non respondere favorem
 Speratum meritis. Diram qui contudit hydram,
 Notaque fatali portenta labore subegit,
 Comperit invidiam supremo fine domari.
 Urit enim fulgore suo, qui prægravat arteis
 Infra se positas : extinctus amabitur idem.
 Præsenti tibi maturos largimur honores,
 Jurandasque tuum per numen ponimus aras,
 Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
 Sed tuus hoc populus sapiens, & justus in uno,
 Te nostris ducibus, te Grajis anteferendo,
 Cetera nequaquam simili ratione, modoque
 Æstimat : & nisi quæ terris semota, suisque
 Temporibus defuncta videt fastidit, & odit:
 Sic fautor veterum, ut Tabulas peccare vetanteis,
 Quas bis quinque viri sanxerunt, Fœdera regum,
 Vel Gabiis, vel cum rigidis æquata Sabinis,
 Pontificum libros, annosa volumina vatum,
 Dictitet Albano Musas in monte locutas.
 Si, quia Grajorum sunt antiquissima quæque
 Scripta vel optima, Romani pensantur eadem
 Scriptores trutina : non est, quod multa loquamur:
 Nil intra est olea, nil extra est in nuce duri:
 Venimus ad summum fortunæ : pingimus, atque
 Psallimus, & luctamur Achivis doctius unctis.
 Si meliora dies, ut vina, poemata reddit;
 Scire velim chartis pretium quotus arroget annus.
 Scriptor ab hinc annos centum qui decidit, inter
 Perfectos, veteresque referri debet, an inter
 Vileis, atque novos? excludat jurgia finis.
 Est vetus, atque probus, centum qui perficit annos.

Quid? qui deperiit minor uno mense, vel anno,
 Inter quos referendus erit? veteresne poetas?
 An quos & præsens, & postera respuat ætas?
 Iste quidem veteres inter ponetur honeste,
 Qui vel mense brevi, vel toto est junior anno.
 Utor permissio, caudæque pilos, ut equinæ
 Paulatim vello; & demo unum, demo & item unum;
 Dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
 Qui redit in fastos, & virtutem æstimat annis,
 Miraturque nihil, nisi quod Libitina sacravit.
 Ennius & sapiens, & fortis, & alter Homerus,
 Ut critici dicunt, levitur curare videtur,
 Quo promissa cadant, & somnia Pythagorea.
 Nævius in manibus non est, & mentibus hæret
 Pene recens adeo sanctum est vetus omne poema.
 Ambigitur quoties uter utro sit prior; aufert
 Pacuvius docti famam senis, Accius alti:
 Dicitur Afrani toga convenisse Menandro:
 Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi:
 Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte:
 Hos ediscit, & hos arto stipata theatro
 Spectat Roma potens; habet hos, numeratque poetas
 Ad nostrum tempus Livi scriptoris ab ævo.
 Interdum vulgus rectum videt: est, ubi peccat.
 Si veteres ita miratur, laudatque poetas,
 Ut nihil anteferat, nihil illis comparet; errat:
 Si quædam nimis antique, si pleaque dure
 Dicere cedit eos, ignave multa fatetur;
 Et sapit, & mecum facit, & Jove judicat æquo.
 Non equidem insector, delendave carmina Livi
 Esse reor, meminiquæ plagosum mihi parvo
 Orbilium dictare: sed emendata videri,
 Pulchraque, & exactis minimum distantia, miror:
 Inter quæ verbum emicuit si forte decorum,

Si versus paulo concinnior unus, & alter;
Injuste totum ducit, venditque poema.
Indignor quidquam reprehendi, non quia crasse
Compositum, illepideve putetur, sed quia nuper:
Nec veniam antiquis, sed honorem, & præmia posci.
Recte neene crocum, floresque perambulet Attæ
Fabula, si dubitem; clament periisse pudorem
Cuncti pene patres: ea cum reprehendere coner,
Quæ gravis Æsopus, quæ Doctus Roscius egit.
Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt;
Vel quia turpe putant parere minoribus, & quæ
Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
Jam Saliare Numæ carmen qui laudat, & illud
Quod mecum ignorant, solus vult scire videri:
Ingeniis non ille favet, plauditque sepultis,
Nostra sed impugnat, nos, nostraque lividus odit.
Quod si tam Græcis novitas invisâ fuisset,
Quam nobis; quid nunc esset vetus? aut quid haberet,
Quod legeret, terreretque viritim publicus usus?
Ut primum positis augari Græcia bellis
Cœpit, & in vitium fortuna labier æqua;
Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum:
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amavit:
Suspendit picta vultum, mentemque tabella:
Nunc tibicinibus, nunc est gavisa tragœdis:
Sed nutrice puella velut si luderet infans,
Quod cupide petiit, mature plena reliquit.
Quid placet, aut odio est, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, ventique secundi.
Romæ dulce diu fuit, & solemne, reclusa
Mane domo vigilare, clienti promere jura:
Scriptos nominibus rectis expendere nummos
Majores audire, minori dicere, per quæ
Crescere res posset, minui dannosa libido.

Mutavit mentem populus levis, & calet uno
 Scribendi studio; puerique, patresque severi,
 Fronde comas vincti coenant; & carmina dictant.
 Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,
 Invenior Parthis mendacior; & prius orto
 Sole vigil, calamum, & chartas, & scrinia posco.
 Navem agere ignarus navis timet: abrotonum ægro
 Non audet, nisi qui didicit dare. Quod medicorum,
 Promittunt medici: tractant fabrilia fabri:
 Scribimus indocti, doctique poemata passim.
 Hic error tamen, & levis hæc insania quantas
 Virtutes habeat, sic collige: Vatis avarus
 Non temere est animus: versus amat, hoc studet
 unum:

Detrimenta fugas servorum, incendia ridet:
 Non fraudem socio, puerove incogitat ullam
 Pupillo: vive siliquis, & pane secundo:
 Militiæ quamquam piger, & malus, utilis urbi;
 Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari.
 Os tenerum pueri, balbumque poeta figurat:
 Torquet ab obscœnis jam nunc sermonibus aurem;
 Mox etiam pectus præceptis format amicis,
 Asperitatis, & invidiæ corrector, & iræ;
 Recte facta refert: orientia tempora notis
 Instruit exemplis: inopem solatur, & ægrum
 Castis cum pueris ignara puella mariti
 Disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset?
 Poscit opem chorus, & præsentia Numina sentit:
 Cælestis implorat aquas, docta prece blindus:
 Avertit morbos, metuenda pericula pellit:
 Impetrat & pacem, & locupletem frugibus annum:
 Carmine Di superi placantur, carmine Manes.
 Agricola præsci, fortes, parvoque beati,
 Condita post frumenta, levantes tempore festo

Corpus & ipsum animum spe finis dura ferentem,
 Cum sociis operum pueris, & conjugē fida,
 Tellurem porco, Silvanum lacte piabant,
 Floribus, & vino Genium memorem brevis ævi.
 Fescennina per hunc invecta licentia morem
 Versibus alternis opprobria rustica fudit:
 Libertasque recurrente accepta per annos
 Lusit amabiliter: donec jam sævus apertam
 In rabiem vertit cœpit jocus, & per honestas
 Ire domos impune minax. Doluere cruento
 Dente lacessit: fuit intactis quoque cura
 Conditione super communi: quin etiam lex,
 Pœnaque lata, malo quæ nollet carmine quemquam
 Describi. Vertere modum, formidine fustis
 Ad bene dicendum, delectandumque redacti.
 Græcia capta ferum victorem cepit, & arteis
 Intulit agresti Latio. Sic horridus ille
 Defluxit numerus Saturnius, & grave virus
 Munditiæ pepulere: sed in longum tamen ævum
 Manserunt, hodieque manent vestigia ruris.
 Serus enim Græcis admovit acumina chartis;
 Et post Punica bella quietus, quærere cœpit,
 Quid Sophocles, & Thespis, & Æschylus utile fer-
 rent:

Tentavit quoque rem, si digne vertere posset:
 Et placuit sibi, natura sublimis, & acer.
 Nam espirat tragicum satis & feliciter audet:
 Sed turpem putat inscitus, metuitque lituram.
 Creditur, ex medio quia res arcessit, habere
 Sudoris minimum; sed habet Comœdia tanto
 Plus oneris, quanto veniæ minus. Aspice, Plautus
 Quo pacto parteis tutetur amantis ephēbi;
 Ut patris attenti, lenonis ut insidiosi:
 Quantus sit Dossennus edacibus in parasitis:

Quam

Quam non adstricto percurrat pulpita socco.
 Gestit enim nummum in loculos demittere; post hoc
 Securus, cadat an recto stet fabula talo.
 Quem tulit ad scenam ventoso gloria curru,
 Exanimat lentus spectator, sedulus inflat.
 Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis avarum
 Subruit, ac reficit. Valeat res ludicra, si me
 Palma negata macrum, donata reducit opimum,
 Sæpe, etiam audacem, fugat hoc, terretque poetam:
 Quod numero plures, virtute, & honore minores,
 Indocti, stolidique, & depugnare parati,
 Si discordet eques, media inter carmina poscunt
 Aut ursum, aut pugiles: his nam plebecula gaudet.
 Verum equiti quoque jam migravit ab aure voluptas
 Omnis, ad ingratos oculos, & gaudia vana.
 Quatuor, aut plureis aulæa premuntur in horas;
 Dum fugiunt equitum turmæ, peditumque catervæ:
 Mox trahitur manibus regum fortuna retortis:
 Etseda festinant, pilenta, petorrita, naves:
 Captivum portatur ebur, captiva Corinthus:
 Si foret in terris, rideret Democritus; seu
 Diversum confusa genus panthera camelo,
 Sive elaphas albus vulgi converterit ora:
 Spectaret populum ludis attentius ipsis,
 Ut sibi præbentem mimo spectacula plura:
 Scriptores autem narrare putaret asello
 Fabellam surdo. Nam quæ pervincere voces
 Evaluere sonum, referunt quem nostra theatra?
 Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum.
 Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes,
 Divitiæque peregrinæ; quibus oblitus actor
 Cum stetit in scena, concurrat dextera lævæ:
 Dixit adhuc aliquid? nil sane. Quid placet ergo?
 Lana Tarentino violas imitata veneno.

Ac ne forte putes me , quæ facere ipse recusem,
 Cum recte tranctent alii , laudare maligne:
 Ille per extentum funem mihi posse videtur
 Ire poeta ; meum qui pectus inaniter angit,
 Irritat , mulcet , falsis terroribus implet,
 Ut magus ; & modo me Thebis , modo ponit Athenis.
 Verum age & his , qui se lectori credere malunt,
 Quam spectatoris fastidia ferre superbi,
 Curam impende brevem : si munus Apolline dignum
 Vis complere libris ; & vatibus addere calcar,
 Ut studio majore petant Helicon virentem.
 Multa quidem nobis facimus mala sæpe poetæ:
 (Ut vineta egomet cædam mea) cum tibi librum
 Sollicito damus , aut fesso : cum lædimur , unum
 Si quis amicorum est ausus reprehendere versum:
 Cum loca jam recitata revolvimus irrevocati:
 Cum lamentamur , non apparere labores
 Nostros , & tenui deducta poemata filo:
 Cum speramus eo rem venturam , ut , simul atque
 Carmina rescieris nos fingere , commodus ultro
 Arcessas , & egere vetes , & scribere cogas.
 Sed tamen est opere pretium cognoscere , qualeis
 Ædiuos habeat belli spectata , domique
 Virtus , indigno non commitenda poetæ,
 Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
 Chœrilus , incultis qui versibus , & male natis
 Rettulit acceptos , regale numisma , Philippos,
 Sed veluti tractata notam , lebemque remittunt
 Atramenta , fere scriptores carmine fœdo
 Splendida facta linunt. Idem rex illè , poema
 Qui tam ridiculum , tam care prodigus emit,
 Edicto vetuit ne quis , se præter Appellem,
 Pingeret , aut alius Lysippo euderet æra
 Fortis Alexandri vultum simulantia. Quod si

Judicium subtile videndis artibus illud
 Ad libros, & ad hæc Musarum dona vocares;
 Bœotum in crasso jurares aere natum.
 At neque dedecorant tua de se judicia, atque
 Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt,
 Dilecti tibi Virgilius, variusque poetæ.
 Nec magis expressi vultus per ænea signa,
 Quam per vatis opus mores, animique virorum
 Clarorum apparent. Nec sermones ego malem
 Repentes per humum, quam res componere gestas,
 Terrarumque situs, & flumina dicere, & arceis
 Montibus impositas, & barbara regna, tuisque
 Auspiciis totum confecta duella per orbem,
 Claustraque custodem pacis cohibentia Janum,
 Et formidatam Parthis, te principe, Romam: (vum
 Si, quantum cuperem, possem quoque. Sed neque par-
 Carmen majestas recipit tua: nec meus audet
 Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
 Sedulitas autem, stulte quem diligit, urget;
 Præcipue cum se numeris commendat, & arte.
 Discit enim citius, meminitque libentius illud,
 Quod quis deridet, quam quod probat, & veneratur.
 Nil moror officium, quod me gravat: ac neque ficto
 In pejus vultu proponi cereus usquam,
 Nec prave factis decorari versibus opto:
 Ne rubeam pingui donatus munere, & una
 Cum scriptore meo, capsâ porrectus operta,
 Deferat in vicum vendentem thus, & odores,
 Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

AD JULIUM FLORUM. II.

Flore, bono, claroque fidelis amice Neroni,
 Si quis forte velit puerum tibi vendere natum,
 Ti-

Tibure , vel Gabiis : & tecum sic agat : Hic &
 Candidus , & talos à vertice pulcher ad imos,
 Fiet , eritque tuus nummorum millibus octo;
 Verna ministeriis ad nutus aptus herileis:
 Litterulis Græcis imbutus , idoneus arti
 Cuilibet ; argilla quidvis imitaberis uda:
 Quin etiam canet indoctum , sed dulce bibenti:
 Multa fidem promissa levant , ubi plenius æquo
 Laudat venaleis , qui vult extrudere , merces:
 Res urget me nulla ; meo sum pauper in ære:
 Nemo hoc magonum faceret tibi ; non temere à me
 Quivis ferret idem : semel hic cessavit , & (ut fit)
 In scalis latuit metuens pendentibus habenæ.
 Des nummos , excepta nihil te si fuga lædit.
 Ille ferat pretium , pœnæ securus , opinor.
 Prudens emisti vitiosum : dicta tibi est lex:
 Insequeris tamen hunc , & lite moraris iniqua.
 Dixi me pigrum proficiscenti tibi , dixi
 Talibus officiis prope mancum : ne mea sævus
 Jurgares ad te quod epistola nulla veniret.
 Quid tum profeci , mecum facientia jura
 Si tamen attentas? quereris super hoc etiam , quod
 Expectata tibi non mittam carmina mendax?
 Luculli miles collecta viatica multis
 Ærumnis , lassus dum noctu stertit , ad assem
 Perdiderat: post hoc vehemens lupus , & sibi , & hosti
 Iratus pariter , jejunis dentibus acer,
 Præsidium regale loco dejecit , ut ajunt,
 Summe munito , & multarum divite rerum:
 Clarus ob id factum , donis ornatur honestis,
 Accipit ; & bis dena super sestertia nummum.
 Forte sub hoc tempus castellum evertere prætor
 Nescio quod cupiens , hortari cœpit eundem
 Verbis , quæ timido quoque possent addere mentem:

I, bone quo virus tua te vocat : i pede fausto,
 Grandia laturus meritorum præmia : quid stas?
 Post hæc ille catus, quantumvis rusticus, ibit,
 Ibit eo quo vis, qui zonam perdidit, inquit.
 Romæ nutriti mihi contigit, atque doceri,
 Iratus Grajis quantum nocuisset Achilles.
 Adjecere bonæ paulo plus artis Athenæ:
 Scilicet ut possem curvo dignoscere rectum,
 Atque inter silvas Academi quærere verum.
 Dura sed emovere loco me tempora grato;
 Civilisque rudem belli tulit æstus in arma,
 Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
 Unde simul primum me dimisere Philippi,
 Decisis humilem pennis, inopemque paterni
 Et laris, & fundi, paupertas impulit audax
 Ut versus facerem : sed, quod non desit habentem
 Quæ poterunt umquam satis expurgare cicutæ,
 Ni melius dormire putem, quam scribere versus?
 Singula de nobis anni prædantur euntes;
 Eripuere jocos, venerem, convivia, ludum;
 Tendunt extorquere poemata. Quid faciam vis?
 Denique non omnes eadem mirantur, amantque.
 Carmine tu gaudes : hic delectatur iambis:
 Ille Bioneis sermonibus, & sale nigro.
 Tres mihi convivæ prope dissentire videntur,
 Poscentes vario multum diversa palato.
 Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod jubet alter:
 Quod petis id sane est invisum, acidumque duobus.
 Præter cetera, me Romæne poemata censes
 Scribere posse, inter tot curas, totque labores?
 Hic sponsum vocat, hic auditum scripta, relictis
 Omnibus officiis : cubat hic in colle Quirini,
 Hic extremo in Aventino; visendus uterque:
 Intervalla vides humane commoda. Verum

Puræ sunt plateæ, nihil ut meditantibus obstet.
 Festinat calidus mulis, gerulisque redemptor;
 Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum
 Tristia robustis luctantur funera plaustris:
 Hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit sus.
 I nunc; & versus tecum meditare canoros.
 Scriptorum chorus omnis amat nemus, & fugit urbes
 Rite cliens Bacchi somno gaudentis, & umbra,
 Tu me inter stepitus nocturnos, atque diurnos
 Vis canere, & non tacta sequi vestigia vatum.
 Ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas,
 Et studiis annos septem dedit, insenuitque
 Libris, & curis, statua taciturnis exit
 Plerumque & risu populum quatit. Heic ego rerum
 Fluctibus in mediis, & tempestatibus urbis,
 Verba liræ motura sonum connectere digner?
 Frater erat Romæ consulti rhetor; ut alter
 Alterius sermone meros audiret honores:
 Gracchus ut hic illi, foret huic ut Mucius ille.
 Qui minus argutos versat furor iste poetas?
 Carmina compono, hic elegos: mirabile visu,
 Sacratumque novem Musis opus, aspice primum,
 Quanto cum fastu, quanto molimine circum-
 -Spectemus vacuum Romanis vatibus ædem.
 Mox etiam (si forte vacas) sequere, & procul audi,
 Quid ferat, & quare sibi nectat uterque cofonam.
 Cædimur, & totidem plagis consumimus hostem,
 Lento Samnites ad lumina prima duello.
 Discedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
 Quis, nisi Callimachus? si plus adposcere visus;
 Fit Minnermus, & optivo cognomine crescit.
 Multa fero ut placem genus irritabile vatum,
 Cum scribo, & supplex populi suffragia capto:
 Idem, finitis studiis, & mente recepta,

Obturem patulas impune legentibus aures.
 Ridentur mala qui componunt carmina : verum
 Gaudent scribentes ; & se venerantur, & ultro,
 Si taceas, laudant; quidquid scripsere, beati
 At qui legitimum cupiet fecisse poema,
 Cum tabulis animum censoris sumet honesti:
 Audebit quæcumque parum splendoris habebunt
 Et sine pondere erunt, & honore indigna ferentur,
 Verba movere loco ; quamvis invita recedant,
 Et versentur adhuc intra penetralia Vestæ:
 Obscurata diu populo, bonus eruet, atque
 Proferet in lucem speciosa vocabula rerum,
 Quæ priscis memorata Catonibus, atque Cethegis,
 Nunc situs informis premit, & deserta vetustas:
 Adsciscet nova, quæ genitor produxerit usus:
 Vehemens, & liquidus, puroque simillimus amni,
 Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua:
 Luxuriantia compescet: nimis aspera sano
 Levabit cultu: virtute carentia tollet:
 Ludentis speciem dabit, & torquebitur, ut qui
 Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa movetur.
 Prætulerim scriptor delirus, inersque videri,
 Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,
 Quam sapere, & ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
 Qui se credebat miros audire tragædos,
 In vacuo lætus sessor, plausorque teatro:
 Cetera qui vitæ servaret munia recto
 More; bonus sane vicinus, amabilis hospes,
 Comis in uxorem, posset qui ignoscere servis,
 Et sino læso non insanire lagenæ:
 Possêt qui rupem, & puteum vitare patentem:
 Hic ubi cognatorum opibus, curisque reffectus,
 Expullit elleboro morbum, bilemque meraco,
 Et rēdit ad sese: Pol me occidistis, amici

Non

Non servastis , ait ; cui sic extorta voluptas.
 Et demptus per vim mentis gratissimus error.
 Nimirum sapere est abjectis utile nugis,
 Et tempestivum pueris concedere ludum:
 Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
 Sed vere numerosque , modosque ediscere vitæ.
 Quocirca mecum loquor hæc, tacitusque recordor:
 Si tibi nulla sitim finiret copia limphæ;
 Narrares medicis. Quod , quanto plura parasti,
 Tanto plura cupis , nulline faterier audes?
 Si vulvus tibi , monstrata radice, vel herba,
 Non fieret levius; fugeres radice , vel herba
 Proficiente nihil curarier. Audieras , cui
 Rem Di donarit , illi decedere pravam
 Stultitiam : & , cum sis nihilo sapientior , ex quo
 Pleniores , tamen uteris monitoribus isdem?
 At si divitiæ prudentem reddere possent,
 Si cupidum, timidumque minus te; nempe ruberes,
 Viveret in terris te si quis avarior uno.
 Si proprium est, quod quis libra mercatus, & ære est;
 Quædam (si credis consultis) mancipat usus;
 Qui te pasci ager, tuus est : & villicus Orbi,
 Cum segetes occat , tibi mox frumenta daturas,
 Te dominum sentit. Das nummos; accipis uvam,
 Pullos , ova, cadum temeti. Nempe modo isto
 Paulatim mercaris agrum , fortasse trecentis,
 Aut etiam supra , nummorum millibus emptum.
 Quid refert , vivas numerato nuper an olim?
 Emptor Aricini quondam , Vejentis & arvi,
 Emptum cœnat olus ; quamvis aliter putat : emptis
 Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
 Sed vocat usque suum , qua populus adsita certis
 Limitibus vicina reniguit iurgia : tamquam
 Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horæ

Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc morte supre-
 Permutet dominos, & cedat in altera jura. (ma
 Sic, quia perpetuus nulli datur usus, & heres
 Heredem alternis, velut unda supervenit undam;
 Quid vici prosunt, aut horrea? quidve Calabris
 Saltibus adjecti Lucani? si metit Orcus
 Grandia cum parvis, non exorabilis auro.
 Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
 Argentum, vesteis, Gætulo murice tinctas,
 Sunt qui non habeant; est qui non curet habere.
 Cur alter fratrum cessare, & ludere, & ungi
 Præferat Herodis palmetis pinguibus; alter
 Dives, & importunus ad umbram lucis ab ortu
 Silvestrem flammis, & ferro mitiget agrum:
 Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
 Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum-
 -Quodque caput, vultu mutabilis, albus, & ater.
 Utar, & ex modico quantum res poscet, acervo
 Tollam: nec metuam, quid de me judicet heres,
 Quod non plura datis invenerit. Et tamen idem
 Scire volam, quantum simplex, hilarisque nepoti
 Discrepet, & quantum discordet parcus avaro.
 Distat enim, spargas tua prodigus, an neque supptum
 Invitus facias, neque plura parare labores;
 Ac potius, puer ut festis Quinquatribus olim,
 Exiguo, gratoque fruaris tempore raptim.
 Pauperies immunda domus procul absit: ego utrum
 Nave ferar magna, an parva, ferar unus, & idem.
 Non agimur tumidis velis Aquilone secundo;
 Non tamen adversis ætatem ducimus Austris,
 Viribus, ingenio, spetie, virtute, loco, re,
 Extremi primorum, extremis usque priores.
 Non es avarus: abi. Quid? cetera jam simul isto
 Cum vitio fugere? caret tibi pectus iuani

Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
 Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
 Nocturnos lemures, portentaque Thessala rides?
 Nataleis grate numeras? ignoscis amicis?
 Lenior, & melior sis accedente senecta?
 Quid te exempta levat spinis de pluviis una?
 Vivere si recte nescis, decede peritis:
 Lusisti satis: edisti satis, atque bibisti:
 Tempus abire tibi est: ne potum largius æquo
 Rideat, & pulset lasciva decentius ætas.

Q. HORATII

FLACCII

DE ARTE POETICA

LIBER

AD PISONES.

Humano capiti cervicem pictor equinam
 Jungere si velit, & vartas inducere plumas
 Undique collatis membris, ut turpiter atrum
 Desinat in piscem mulier formosa superne;
 Spectatum admissi risum teneatis amici?
 Credite, Piones, isti tabulæ fore librum
 Persimilem, cujus, velut ægri somnia, vanæ
 Fingentur species, ut nec pes, nec caput uni

Reddatur formæ. Pictoribus, atque poetis
 Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas:
 Scimus, & hanc veniam petimusque damusque vicis-
 Sed non ut placidis cocant immitia, non ut (sim:
 Serpentes avibus gementur, tigribus agni.
 Inceptis gravibus plerumque, & magna professis,
 Purpureus, late quis splendeat, unus. & alter
 Assuitur pannus: cum lucus, & ara Diane,
 Et properantis aquæ per amcenos ambitus agros,
 Aut flumen Rhenum, aut pluvius describitur arcus.
 Sed nunc non erat his locus: & fortasse cupressum,
 Scis simulare. Quid hoc, si fractis enatat exspes
 Navibus, ære dato qui pingitur? amphora coepit
 Instui, currente rota, cur urceus exit?
 Denique sit, quidvis, simplex dumtaxat, & unum.
 Maxima pars vatium, pater, & juvenes patre digni,
 Decipimur specie recti. Brevis esse laboro,
 Obscurus fio: sectantem lenia nervi
 Deficiunt, animique: professus grandia, turget:
 Serpit humi tutus nimium, timidusque procellæ:
 Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
 Delphinum silvis appingit, fluctibus aprum.
 In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.
 Æmilium circa ludum faber, unus & ungueis
 Exprimet, & molleis imitabitur ære capillos:
 Infelix operis summa: quia ponere totum
 Nesciet. Hunc ego me, si quid componere curem,
 Non magis esse velim, quam naso vivere pravo,
 Spectandum nigris oculis, nigroque capillo.
 Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquam
 Viribus, & versate diu, quid ferre recussent,
 Quid valeant humeri. Cui lecta potenter erit res,
 Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
 Ordinis hæc virtus erit, & venus, aut ego fallor;

Ut jam nunc dicat jam nunc debentia dici,
 Pleraque differat, & præsens in tempus omittat.
 In verbis etiam tenuis, cautusque serendis,
 Hoc amet, hoc spernat, promissi carminis auctor.
 Dixeris egregie: notum si callida verbum
 Reddiderit junctura novum. Si forte necesse est
 Indiciis monstrare recentibus abdita rerum;
 Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
 Continget: dabiturque licentia sumpta pudenter.
 Et nova factaque nuper habebunt verba fidem; si
 Græco fonte cadant, parce detorta. Quid autem
 Cæcilio, Plautoque dabit Romanus, ademptum
 Virgilio, Varioque? ego cur acquirere pauca,
 Si possum, invideor? cum lingua Catonis, & Enni
 Sermonem patrium ditaverit, & nova rerum
 Nomina protulerit. Licuit, semperque licebit
 Signatum præsentem nota producere nummum.
 Ut silvæ foliis pronos mutantur in annos;
 Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas,
 Et juvenum ritu florent modo nata, vigentque.
 Debemur morti nos, nostraque: sive receptus
 Terra Neptunus classeis Aquilonibus arcet,
 Regis opus; sterilisve palus prius, aptaque remis
 Vicinas urbeis alit, & grave sentit aratrum:
 Seu cursum mutavit iniquum frugibus annis,
 Doctus iter melius: mortalia facta perhibunt:
 Nedum sermonum stet honos, & gratia vivax.
 Multa renascentur, quæ jam cecidere; cadentque,
 Quæ nunc sunt in honore vocabula: si volet usus,
 Quem penes arbitrium est, & jus, & norma loquendi.
 Res gestæ regumque, ducumque, & tristia bella,
 Quo scribi possent numero, monstravit Homerus.
 Versibus impariter junctis querimonia primum,
 Post etiam inclusa est voti sententia compos.

Quis tamen exiguos elegos emiserit auctor,
 Gramatici certant, & adhuc sub iudice lis est,
 Archilochum proprio rabies armavit iambo.
 Hunc socci cepere pedem, grandesque cothurni,
 Alternis aptum sermonibus, & populareis
 Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
 Musa dedit fidibus Divos puerosque Deorum,
 Et pugilem victorem, & equum certamine primum,
 Et juvenum curas, & libera vina referre.
 Descriptas servare vices, operumque colores,
 Cur ego, si nequeo, ignoraque, poeta salutor?
 Cur nescire, pudens prave, quam discere malo?
 Versibus exponi tragicis res comica non vult:
 Indignatur item privatis, ac prope socco
 Dignis carminibus narrari coena Thyestæ,
 Singula quæque locum teneant sortita decentem.
 Interdum tamen & vocem Comœdia tollit,
 Iratusque Chremes tumido delitigat ore:
 Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri
 Telephus, aut Peleus, cum pauper, & exsul uterque
 Projicit ampullas, & sesquipedalia verba,
 Si curat cor spectantis tetigisse querela.
 Non satis est pulchra esse poemata: dulcia sunt,
 Et quocumque volent, animum auditoris agunt,
 Ut ridentibus adrident, ita flentibus adflent
 Humani vultus. Si vis me flere, dolendum est
 Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia lædent.
 Telephe, vel Peleu, male si mandata loqueris,
 Aut dormitabo, aut ridebo. Tristia mœstum
 Vultum verba decent; iratum, plena minarum:
 Ludentem, lasciva; severum, seria dictu.
 Format enim natura prius nos intus ad omnem
 Fortunarum habitum; juvat, aut impellit ad iram.
 Aut ad humum mœrore gravi deducit, & angit:

Post effert animi motus interprete lingua.
 Si dicentis erunt fortunis absona dicta,
 Romani tollent equitesque patresque cachinum.
 Intererit multum, Davusne loquatur, an heros;
 Maturusne senex, an adhuc florente juventa
 Fervidus; an matrona potens, an sedula nutrix;
 Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli;
 Colchus, an Assyrius, Thebis nutritus, an Argis.
 Aut famam sequere, aut sibi convenientia finge,
 Scriptor. Homereum si forte reponis Achillem;
 Impiger, iracundus, inexorabilis, acer;
 Jura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
 Sit Medea ferox, invictaque, flebilis Ino,
 Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.
 Si quid inexpertum scenæ committis, & audes
 Personam formare novam; servetur ad imum
 Qualis ab incepto processerit, & sibi constet.
 Difficile est proprie communia dicere: tuque
 Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
 Quam si proferres ignota, indictaque primus.
 Publica materies privati juris erit, si
 Non circa vilem, patulumque moraberis orbem;
 Nec verbum verbo curabis reddere fidus
 Interpres; nec desilies imitator in arctum,
 Unde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex.
 Nec sic incipiens, ut scriptor Cyclicus olim:
 Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
 Quid dignum tanto feret hic promissor hietu?
 Parturiunt montes: nascetur ridiculus mus.
 Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte:
 Dic mihi Musa virum, captæ post mœnia Trojæ,
 Qui mœurs hominum multorum vidit, & urbeis.
 Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
 Cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,

Antiphatem, Scyllamque & cum Cyclope Charibdin
 Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
 Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.
 Semper ad eventum festinat, & in medias res
 Non secus, ac notas, auditorem rapit: & quæ
 Desperat tractata nitescere posse, relinquit:
 Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet.
 Primo ne medium, medio ne discrepet inum.
 Tu, quid ego, & populus mecum desideret, audi.
 Si fautoris eges aulæa manentis, & usque
 Sessuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat:
 Ætatis cujusque notandi sunt tibi mores,
 Mobilibusque decor, maturis dandus, & annis.
 Reddere qui voces jam scit puer, & pede certo
 Signat humum; gestit paribus colludere, & iram
 Colligit, ac ponit temere, & mutatur in horas.
 Imberbus juvenis, tandem custode remoto,
 Gaudet equis, canibusque & aprici gramine campi;
 Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
 Utilium tardus provisor, prodigus æris,
 Sublimis, cupidusque & amata relinquere pernix.
 Conversis studiis, ætas, animusque virilis
 Quærit opes, & amicitias, inservit honori;
 Commisse cavet, quod mox mutare laboret.
 Multa senem circumveniunt incommoda; vel quod
 Quærit, & inventis miser abstinet, ac timet uti;
 Vel quod res omnes timide, gelideque ministrat,
 Dilator, spe lentus, iners, pavidusque futuri;
 Difficilis, querulus, laudator temporis acti
 Se puero, castigato censorque minorum.
 Multa ferunt anni venientes commoda secum,
 Multa recedentes adimunt: ne forte seniles:
 Mandentur juveni partes, pueroque viriles.
 Semper in adjunctis, ævoque morabimur aptis.

Aut agitur res in scenis , aut acta refertur:
 Segnius irritant animos demissa per aurem;
 Quam quæ sunt oculis subjecta fidelibus, & quæ
 Ipse sibi tradit spectator. Non tamen intus
 Digna geri promes in scenam : multa que tolles
 Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens:
 Ne pueros coram populo Medea trucidet;
 Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus;
 Aut in avem Progne vertatur, Cadmus in anguem.
 Quodcumque ostendis mihi sic , incredulus odi.
 Neve minor, neu sit quinto productior actu
 Fabula quæ posci vult, & spectata reponi.
 Nec Deus intersit, nisi dignus vindice nodus
 Inciderit : nec quarta loqui persona laboret.
 Actoris parteis chorus , officiumque virile
 Defendat, neu quid medios intercinat actus,
 Quod non proposito conducatur, & hæreat apte.
 Ille bonis saveatque, & consilietur amice,
 Et regat iratos, & amet pacare tumentis:
 Ille dapes laudet mensæ brevis : ille salubrem
 Justitiam, legesque, & apertis otia portis:
 Ille tegat commissa, Deosque precetur, & oret,
 Ut redeat miseris, abeat fortuna superbis.
 Tibia non, ut nunc, orichalco juncta, tubæque
 Æmula; sed tenuis, simplexque foramine pauco
 Aspirare, & adesse choris erat utilis, atque
 Nondum spissa nimis complere sedilia flatu:
 Quo sane populus numerabilis, utpote parvus,
 Et frugi, castusque verecundusque coibat.
 Postquam cœpit agros extendere victor, & urbem
 Laxior amplecti murus, vinoque diurno
 Placari Genium festis impune diebus
 Accessit numerisque, modisque licentia major.
 Indoctus quid enim saperet, liberque laborum,

Rusticus urbano confusus, turpis honesto?
 Sic prisæ motumque, & luxuriam addidit arti
 Tibicen, traxitque vagus per pulpita vestem:
 Sic etiam fidibus voces crevere severis,
 Et tulit eloquium insolitum facundia præcepit;
 Utiliumque sagax rerum, & divina futuri,
 Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
 Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
 Mox etiam agresteis Satyros nudavit, & asper
 Incolumi gravitate jocum tentavit: eo quod
 Illecebris erat, & grata novitate morandus
 Spectator, functusque sacris, & potus, & exlex.
 Verum ita risores, ita commendare dicaces
 Conveniet Satyros, ita vertere seria ludo;
 Ne quicumque Deus, quicumque adhibebitur heros,
 Regali conspectus in auro nuper, & ostro,
 Migret in obscuras humili sermone tabernas
 Aut, dum vitat humum, nubes, & inania captet.
 Effutire leveis indigna tragœdia versus,
 Ut festis matrona moveri jussa diebus,
 Intererit Satyris paulum pudibunda protervis.
 Non ego inornata, & dominantia nomina solum,
 Verbaque, Pisones, Satyrorum scriptor amabo.
 Nec sic enitat tragico differre coloris,
 Ut nihil intersit, Davusne loquatur, & audax
 Pythias, emuncto lucrata Simone talentum,
 An custos, famulusque Dei Silenus alumni.
 Ex noto fictum carmen sequar: ut sibi quis
 Speret idem; sudet multum, frustra que laboret
 Ausus idem. Tantum series, juncturaque pollet;
 Tantum de medio sumptis accedet honoris.
 Silvis deducti caveant, me iudice, Fauni,
 Ne velut innati triviis, ac pene forenses,
 Aut nimium teneris juvenentur versibus umquam,

Aut immunda crepent , ignominosaque dicta.
 Offenduntur enim, quibus est equus, & pater, & res;
 Nec, si quid fricti ciceris probat , & nucis emptor,
 Æquis accipiunt animis , donantve corona.
 Syllaba longa brevi subjecta, vocatur Iambus,
 Pes citus : unde etiam Trimetris accrescere jussit
 Nomen Iambæis, cum senos redderet ictus
 Primus ad extremum similis sibi : non ita pridem,
 Tardior ut paulo , graviorque veniret ad aureis,
 Spondæos stabileis in jura paterna recepit
 Commodus, & patiens ; non ut de sede secunda
 Cederet , aut quarta socialiter : hic & in Acci
 Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
 In scenam missos magno cum pondere versus,
 Aut operæ celeris nimium , curaque carentis,
 Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
 Non quivis videt immodulata poemata iudex:
 Et data Romanis venia est indigna poetis.
 Idcircone vage, scribamque licenter? an omneis
 Visuros peccata putem mea; tutus & intra
 Spem veniæ cautus? vitavi denique culpam,
 Non laudem merui. Vos exemplaria Græca
 Nocturna versate manu , versate diurna.
 At nostri proavi Plautinos & numeros , &
 Laudavere sales; nimium patienter utrumque,
 Ne dicam stulte , mirati : si modo ego , & vos
 Scimus inurbanum lepido seponere dicto,
 Legitimumque sonum digitis callemus , & aure.
 Ignotum Tragicæ genus invenisse Camenæ
 Dicitur , & plaustris vexisse poemata Thespis
 Quæ canerent , agerentque, peruncti sæcibus ora.
 Post hunc personæ, palleque reportor honestæ
 Æschytus, & modicis instravit pulpita tignis.
 Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.

Successit vetus his Comœdia , non sine multa
 Laude : sed in vitium libertas excidit , & vim
 Dignam lege regi : lex est accepta : chorusque
 Turpiter obticuit , sublato jure nocendi.
 Nil intentatum nostri liquere poetæ:
 Nec minimum meruere decus, vestigia Græca
 Ausi deserere , & celebrare domestica facta,
 Vel qui Prætextas, vel qui docuere Togatas.
 Nec virtute foret , clarisque potentius armis,
 Quam lingua , Latium ; si non ofenderet unum-
 -Quemque poetarum limæ labor , & mora. Vos , o
 Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod non
 Multa dies, & multa litura coercuit , atque
 Præsectum decies non castigavit ad unguem.
 Ingenium misera quia fortunantius arte
 Credit , & excludit sanos Helicone poetas
 Democritus ; bona pars non unguis ponere curat,
 Non barbam : secreta petit loca, balnea vitat.
 Nanciscetur enim pretium , nomenque poetæ,
 Si tribus Anticyris caput insanabile numquam
 Tonsori Licino commiserit. O ego lævus,
 Qui purgo bilem sub verni temporis horam!
 Non alius faceret meliora poemata : verum
 Nil tanti est. Ergo fungar vice cotis , acutum
 Reddere quæ ferrum valet , exors ipsa secandi.
 Munus , & officium , nil scribens ipse, docebo;
 Unde parentur opes, quid alat , formetque poetam:
 Quid deceat , quid non; quo virtus, quo ferat error.
 Scribendi recte, sapere est, & principium , & fons.
 Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ:
 Verbaque provisam rem non invita sequentur.
 Qui didicit patriæ quid debeat , & quid amicis;
 Quo sit amore parens, quo frater amandus & hospes;
 Queri sit conscripti, quod judicis officium; quæ

Partes in bellum missi ducis, ille profecto
 Reddere personæ scit convenientia cuique.
 Respicere exemplar vitæ, morumque jubebo
 Doctum imitatore, & vivas hinc ducere voces.
 Interdum speciosa locis, morataque recte
 Fabula, nullius Veneris, sine pondere; & arte,
 Valdius oblectat populum, meliusque moratur,
 Quam versus inopes rerum, nugæque canoræ.
 Grajis ingenium, Grajis dedit ore rotundo
 Musa loqui, præter laudem nullius avaris.
 Romani pueri longis rationibus assem
 Discunt in partes centum diducere Dicas
 Filius Albani, si de quincunce remota est
 Uncia, qui superet: Poterat dixisse: triens? eu!
 Rem poteris servare tuam. Redit uncia: quid fit?
 Semis. An, hæc animos ærugo, & cura peculi
 Cum semel imbuerit, speramus carmina fingi
 Posse linenda cedro, & lævi servanda cupresso?
 Aut prodesse volunt, aut delectare poetæ;
 Aut simul, & jucunda, & idonea dicere vitæ.
 Quidquid præcipies, esto brevis: ut cito dicta
 Percipiant animi dociles, teneantque fideles.
 (Omne supervacuum pleno de pectore manat)
 Ficta voluptatis causis sint proxima veris:
 Ne, quodcumque volet, poscat sibi fabula credi:
 Neu pransæ Lamix vivum puerum extrahat alvo.
 Centuriæ seniorum agitant expertia frugis:
 Celsi prætereunt austera poemata Ramnes.
 Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
 Lectorem delectando pariterque monendo.
 Hic meret æra liber Sossius, hic & mare transit,
 Et longum noto scriptori prorogat ævum.
 Sunt delicta tamen, quibus ignovisse velimus:
 Nam neque chorda sonum reddit, quem vult manus:
 & mens;

Poscentique gravem persæpe remittit acutum:
 Nec semper feriet, quodcumque minabitur, arcus.
 Verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
 Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
 Aut humana parum cavit natura. Quid ergo est?
 Ut scriptor si peccat idem librarius usque,
 Quamvis est monitus, venia caret; ut citharædus
 Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
 Sic mihi, qui multum cessat, fit Choerilus ille
 Quem bis terve bonum, cum risu miror; & idem
 Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
 Verum operi longo fas est obrepere somnum.
 Ut pictura, poesis: erit quæ, si propius stes,
 Te capiet magis, & quædam, si longius abstes:
 Hæc amat obscurum; volet hæc sub luce videri;
 Judicis argutum quæ non formidat acumen:
 Hæc placuit semel; hæc decies repetita placebit.
 O major juvenum, quamvis, & voce paterna
 Fingeris ad rectum, & per te sapis; hoc tibi dictum
 Tolle memor: certis medium, & tolerabile rebus
 Recte concedi: Consultus juris, & actor
 Causarum mediocris abest virtute disertis
 Messallæ, nec scit quantum Cascellius Aulus;
 Sed tamen in pretio est; Mediocribus esse poetis
 Non homines, non Di, non concessere columnæ.
 Ut gratas inter mensas symphonia discors,
 Et crasum unguentum, & Sardo cum melle papaver
 Offendunt; poterat duci quia cœna sine istis:
 Sic animis natum, inventumque poema juvandis,
 Si paulum summo decessit, vergit ad imum.
 Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis;
 Indoctusque pilæ, discive, trochive, quiescit;
 Ne spissæ risum tollant impune coronæ;
 Qui nescit versus, tamen audet fingere. Quid ni?

Liber , & ingenuus ; præsertim census equestrem
 Summam nummorum , vitioque remotus ab omni.
 Tu nihil invita dices , faciesve Minerva:
 Id tibi iudicium est , ea mens. Si quid tamen olim
 Scripseris , in Mæci descendat iudicis aures,
 Et patris , & nostras ; nonumque prematur in anum,
 Membranis intus positis. Delere licebit,
 Quod non edideris : nescit vox missa reverti.
 Silvestreis homines sacer interpresque Deorum
 Cædibus , & victu fœdo deterruit Orpheus ;
 Dictus ob hoc lenire tigreis , rabidosque leones.
 Dictus & Amphion , Thebææ conditor arcis,
 Saxa movere sono testudinis , & prece blanda
 Ducere quo vellet. Fuit hæc sapientia quondam,
 Publica privatis discernere , sacra profanis.
 Concubitu prohibere vagos ; dare jura maritis.
 Oppida moliri ; leges incidere ligno.
 Sic honor , & nomen divinis varibus , atque
 Carminibus venit. Post hos insignis Homerus
 Tyrtaeusque mares animos in Martia bella
 Versibus exacuit. Dictæ per carmina sortes,
 Et vitæ monstrata via est , & gratia regum
 Pieriis tentata modis , ludusque repertus,
 Et longorum operum finis : ne forte pudori
 Sit tibi Musa lyræ solers , & cantor Apollo.
 Natura fieret laudabile carmen , an arte,
 Quæsitum est. Ego nec studium sine divite vena,
 Nec rude quid possit video ingenium : alterius sic
 Altera poscit opem res , & conjurat amice.
 Qui studet optatum cursu contingere metam,
 Multa tullit fecitque puer ; sudavit , & alsit ;
 Abstiniuit Venere , & vino. Qui Pythia cantat
 Tibicen , didicit prius , extimuitque magistrum.
 Nec satis est dixisse : Ego mira poemata pango:

Occupet extremum scabies : mihi turpe relinqui est,
 Et , quod non didici, sane nescire fateri.
 Ut præco , ad merceis turbam qui cogit emendas;
 Assentatores jubet ad lucrum ire poeta
 Dives agris, dives positis in scœnore nummis.
 Si vero est, unctum qui recte ponere possit,
 Et spondere levi pro paupere , & eripere , atris
 Litibus implicitum ; mirabor, si sciet inter-
 -Noscere mendacem, verumque beatus amicum.
 Tu seu donaris, seu quid donare volens cui;
 Nolito ad versus tibi factos ducere plenum
 Lætitiæ : clamabit enim, pulchre, bene , recte;
 Pallescet ; super his etiam stillabit amicis
 Ex oculis rorem ; saliet ; tundet pede terram.
 Ut, qui conducti plorant in funere , dicunt,
 Et faciunt prope plura dolentibus ex animo : sit
 Derisor vero plus laudatore movetur.
 Reges dicuntur multis urgere culullis,
 Et torquere mero , quem perspexisse laborant,
 An sit amicitia dignus. Si carmina condes,
 Numquam te fallant animi sub vulpe latentes.
 Quintilio si quid recitares ; corrige, sodes,
 Hoc , ajebat, & hoc. Melius te posse negares,
 Bis terque expertum frustra? delere jubebat,
 Et male ter natos incudi reddere versus.
 Si defendere delictum , quam vertere malles;
 Nullum ultra verbum, aut operam insumebat inanem,
 Quin sine rivali teque , & tua solus amares.
 Vir bonus, & prudens versus reprehendet inerteis;
 Culpabit duros, incomptis allinet atrum
 Transverso calamo signum ; ambitiosa recidet
 Ornamenta : parum claris lucem dare coget;
 Arguet ambigue dictum ; mutanda notabit;
 Flet Aristarchus : non dicet : cur ego amicum

Offendam in nugis? hæc mugæ seria ducent
 In mala, derisum semel, exceptumque sinistre.
 Ut mala quem scabies; aut morbus regius urget,
 Aut fanaticus error, & iracunda Diana;
 Vesanum tetigisse timent, fugiuntque poetam,
 Qui sapiunt: agitant pueri, incautique sequuntur.
 Hic, dum sublimeis versus ructatur, & errat,
 Si veluti merulis intentus decidit auceps
 In puteum, foveamve: licet, Succurrite, longum
 Clamet, Io cives: non sit, qui tollere curet,
 Si curet quis opem ferre, & demittere funem;
 Qui scis, an prudens huc se projecerit, atque
 Servari nolit? dicam: Siculique poetæ
 Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
 Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnam
 Insiluit. Sit jus, liceatque perire poetis.
 Invitum qui servat, idem facit occidenti.
 Nec semel hoc fecit; nec si retractus erit, jam
 Fiet homo, & ponet famosæ mortis amorem.
 Nec satis apparet, cur versus factitet; utrum
 Minxerit in patrios cineres, an triste bidental
 Moverit incestus: certe furit, ac velut ursus,
 Objectos cavæ valuit si frangere clathros,
 Indoctum, doctumque fugat recitator acerbus.
 Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo,
 Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo.

F I N I S.

I N D E X,

Qui exhibet præcipuas novas Lectiones in hanc oper. Q. HORATII FLACCI, BALLEONIANAM EDITIONEM consulto in- vectas, & vulgatas pensim expunctas, cura S. S. I. G. & præeunte eruditissimo BENTLEJO, qui eas ex vetustissimis Codicibus ac emendatissimis MSS. & Membranis diligenter perpensas desumpsit.

Litteræ *r. q.* significant *rectius quam.*

C A R M I N U M

Ib. I. Ode II. versu 3. Marsi peditis, rectius quam Mauri peditis. O. III. v. 22. Dissociabiles terras, *r. q.* Dissociabili. O. IV. v. 8. visit officinas, *r. q.* urit. O. VI. v. 3. Qua rem cumque, *r. q.* quam rem cumque. v. 18. Strictis, *r. q.* sectis. O. VII. v. 5. Palladis arces, *r. q.* urbem. v. 7. decerptam, *r. q.* decerptæ. v. 9. Dicet, *r. q.* dicit. O. VIII. v. 6. 7. equitat, temperat, *r. q.* equitet, temperet. O. XII. v. 55. orientis oræ, *r. q.* oris. O. XIII. v. 2. lactea Telephi, *r. q.* cerea. O. XVI. v. 8. si geminant, *r. q.* sic geminant. O. XVII. v. 5. Impune totum, *r. q.* impune tutum. v. 9. hædulex, *r. q.* hæ-

- hædilia. O. XX. v. 5. clare Mæcenas Eques, r. q. care. O. XXI. v. 5. nemorum comam, r. q. coma. O. XXIII. v. 4. vepris, r. q. veris. v. 5. ad ventum, r. q. adventus. O. XXIV. v. 8. inveniet, r. q. inventient. O. XXV. v. 8. longam pereunte noctem, r. q. longas pereunte noctes. O. XXII. v. 9. Pimplei, r. q. Pimplea. O. XXVIII. v. 18. Exitio est avidum mare nautis, r. q. avidis. O. XXXI. v. 9. Premant calenam r. q. calena. O. XXXIV. v. 5. cogor relectos, r. q. relectos. v. 13. & insigne, r. q. insignem. O. XXXV. v. 39. deflingas, r. q. deflingas. O. XXXVII. v. 24. penetravit oras, r. q. reparavit oras.
- Lib. II. O. I. v. 21. videre magnos, r. q. audire, O. I. v. 2. abdito terris, r. q. abditæ terris. O. III. v. 2. non secus ac bonis, r. q. non secus in bonis. O. VI. v. 18. & apricus Aulon, fertilis Baccho, r. q. & amicus Aulon fertili baccho. O. XI. v. 23. maturet incomtam lacænae more comam religata nodo, r. q. maturet incontum - - - religata nodum. O. XII. v. 28. occupat, r. q. occupet. O. XIII. v. 1. Illum, ô, nefasto, r. q. Ille & nefasto. v. 38. laborem, r. q. laborum: apud Poetas enim passiva cum casu quarto. Expleri mentem nequit. Virgil. O. XVI. v. 26. lento, r. q. læto.
- Lib. III. O. III. v. 10. Enisus, r. q. Inisus. O. IV. v. 38. reddidit, r. q. abdidit. v. 44. corusco, r. q. caduco. v. 46. umbras, r. q. urbes. O. V. v. 8. arvis, r. q. armis. v. 33. dedidit, r. q. credidit. v. 37. Hinc unde vitam sumeret aptius, r. q. Hic unde vitam

sumeret inscius. O. VI. v. 20. Inque patres populumque fluxit, r. q. in Patriam populumque fluxit. O. VII. v. 20. movet, r. q. monet. O. VIII. v. 19. Medus infectis sibi luctuosus, r. q. Medus infectus, sibi luctuosus. O. IX. v. 5. donec non aliam, r. q. donec non alia. O. X. v. 3. Projectum ante fores, r. q. porrectum ante fores. v. 6. satum, r. q. situm. O. XI. v. 18. exeatque, r. q. ejus atque. O. XIII. v. 1. Bandusiæ, r. q. Blanduciæ. O. XIV. v. 6. Castis operata sacris, r. q. justis operata Divis. v. 11. inominatis, r. q. ominatis. v. 22. cohibente, r. q. cohibere. O. XVI. v. 31. fulgente imperio, r. q. fulgentem. O. XVII. v. 5. ducit, r. q. ducis. O. XIX. v. 12. miscentor, r. q. miscentur. O. XXI. v. 10. negligit, r. q. negliget. v. 12. incaluisse, r. q. caluisse. O. XXIII. v. 12. Scurim, r. q. securis. v. 19. mollivit, r. q. mollibit. O. XXIV. v. 4. Apulicum, r. q. Punicum. v. 25. O quis, quis, r. q. quisquis. v. 39. gelu, r. q. solo. v. 44. deserere, r. q. deserit. v. 49. materiem, r. q. materiam. v. 55. firmandæ, r. q. formandæ. v. 60. hospites, r. q. hospitem. O. XXVII. v. 3. rara, r. q. rauca. v. 5. rumpit, r. q. rumpat. v. 15. vetat, r. q. vetet. v. 26. at scatentem, r. q. & scatentem. v. 39. vitio, r. q. vitiis. v. 48. Monstri, r. q. tauri. O. XXVIII. v. 2. facias, r. q. faciam. O. XXIX. v. 17. Andromedæ, r. q. Andromedes. v. 62. tum me, r. q. tunc me. v. 64. ferat, r. q. feret.

Lib. IV. O. I. v. 9. in domum, r. q. in domo. v. 18. largi, r. q. largis. v. 20. citrea, r. q. Cypria. v. 22. lyraque, & Berecynia delectabere tibia,

r. q. lyræque , & Berecynthiæ delectaberis tibiæ.
 O. II. v. 31. rivos , r. q. ripas. v. 45. loquor , r.
 q. loquar. v. 49. Isque dum procedit , r. q. Tu-
 que dum procedis. O. IV. v. 26. sanctis , r. q.
 faustis. v. 67. geritque , r. q. geret. O. V. v. 13.
 omnibusque , r. q. omnibusque. v. 13. farra. r.
 q. rura. v. 31. venit , r. q. redit. O. VI. v. 19.
 latentem , r. q. latentes. v. 21. flexus , r. q.
 victus. O. VII. v. 15. Pater Æneas , r. q. pius
 Æneas. O. XII. v. 11. nigre , r. q. nigri. v. 16.
 mereberis , r. q. merebere. O. XIII. v. 14. ca-
 ri , r. q. clari. O. XIV. v. 20. indomitus , r. q.
 indomitas. v. 26. qua , r. q. qui. v. 28. minita-
 tur , r. q. meditatur. v. 49. paventes , r. q.
 paventis.

E P O D O N.

Ode I. v. 6. si , r. q. sit , v. 17. sim , r. q. sum.
 v. 21. uti sit , r. q. ut adsit. v. 28. pascuis , r.
 q. pascua. v. 29. neque ut supini , r. q. nec ut
 superni. O. II. v. 5. neque , r. q. nec. v. 18.
 agris , r. q. arvis. v. 69. redegit. r. q. relegit.
 O. IV. v. 8. bis trium , r. q. bis ter. O. V.
 v. 28. laurens , r. q. currens. v. 37. exesa , r. q.
 exsucta. v. 71. aha! , r. q. ah. v. 80. projecta , r.
 q. porrecta. v. 81. mei , r. q. meo. O. VII. v.
 13. cæcos , r. q. cæcus. O. IX. v. 1. Quando ð
 repostum. r. q. quando repostum. v. 17. ad hoc,
 r. q. ad hunc. v. 25. Africanum , r. q. Africano.
 v. 34. aut Chia , r. q. & Chia. O. X. v. 22. pro-
 jecta , r. q. porrecta. O. XI. v. 2. percussum

r. q. percolsum. v. 8. ut poenitet, r. q. & poenitet. v. 24. mollitie, r. q. mollitia. O. XII. v. 2. quid mihi, r. q. cur mihi. O. XIII. in Titulo. Ad Amicum, male enim legitur - ad amicos. v. 3. amice, male enim, amici. v. 8. achæmenia, r. q. achæmenio. v. 10. duris r. q. diris. O. XV. v. 8. 9. turbarit, agitarit, r. q. turbaret, agitaret. v. 15. offensi, r. q. offensæ. O. XVI. v. 23. rivos, r. q. fulvos. v. 63. secerat r. q. secrevit. v. 65. Aerea - - quo num, r. q. aere - - quorum. O. XVII. v. 11. luxere, r. q. unxere. v. 18. relabsus, r. q. relatus. v. 22. ora, r. q. ossa. v. 30. ô terra, r. q. & terra. v. 33. tua, r. q. tu. v. 35. calet, r. q. cales. v. 42. vicem, r. q. vice. v. 50. Pactumejus (nomem proprium) r. q. partum ejus. v. 60. proderat, r. q. proderit. v. 62. sed r. q. si. v. 64. laboribus, r. q. doloribus, v. 65. infidi, r. q. infidus. v. 80. pocula, r. q. poculum.

C A R M I N I S S Æ C U L A R I S.

Versu 16. Genetyllis, r. q. Genitalis. v. 26. stabilis per ævum, r. q. stabilisque rerum. v. 45. docilis, r. q. docili. v. 46. senectutis, r. q. senectuti. v. 51. impetret, r. q. imperet. v. 53. manum potentem, r. q. manus potentes. v. 68. prorogat, r. q. proroget. v. 71. curat, r. q. cum curet.

S A T Y R A R U M.

Lib. I. v. 46. plus ac, r. q. plusquam. v. 55.
 malim, r. q. malle. v. 64. miseram, r. q. mi-
 serum. v. 83. natis reddat, r. q. reddat gnatis.
 v. 88. an, r. q. at. 94. ne facias, r. q. non facias.
 v. 95. Ummidius qui tam. r. q. Numidius qui-
 dam. vers. 120. lippum, r. q. lippi - vide Sat. V.
 v. 30. Sat. II. v. 25. Malchinus, r. q. Malthi-
 nus. v. 27. Gargonius, r. q. Gorgonius. v. 30.
 olente, r. q. olenti. v. 38. mœchos, r. q. mœ-
 chis. v. 46. demeterent ferro, r. q. demereret
 ferrum. v. 48. in qua, r. q. in quas. v. 81. ô Ce-
 rinthe tuo, r. q. hoc Cerinthe tuum. v. 88. du-
 cat, r. q. inducat. v. 90. tu corporis, r. q. ne
 corporis. v. 91. contemplare, r. q. contemple-
 re. v. 110. tolli, r. q. pelli. v. 129. ne pallida, r.
 q. vel pallida. Satyr. III. v. 7. iteraret, r. q.
 citaret. v. 20. & fortasse, r. q. haud fortasse.
 v. 25. prævideas, r. q. pervideas. v. 40. Hagnæ,
 r. q. agnæ. v. 60. versemur, r. q. versetur. v. 65.
 impediât, r. q. impellat, v. 74. ignoscet, r. q.
 ignoscat. v. 86. Rusonem, r. q. Drusonem. v. 116.
 infr. gerit. r. q. fregerit. v. 128. Qui? (adverbium)
 r. q. quo. v. 132. Tonsor, r. q. Sutor. Sat. IV.
 v. 3. ac fur, r. q. aut fur. v. 14. nummo, r. q.
 minimo. v. 15. accipiam, r. q. accipe jam. v. 18.
 loquentem, r. q. loquentis. v. 20. emolliat, r.
 q. molliat. v. 25. elige, r. q. erue. v. 26. ab avari-
 tia, r. q. ob avaritiam. v. 33. poetam, r. q. poe-
 tas. v. 39. poetis. r. q. poetas. v. 41. si qui, r. q.
 si quis, v. 73. nec recitem quicquam. r. q. non
 recito cuiquam. v. 79. inquit, r. q. inquis.

v. 87. amat, r. q. avet. v. 112. Scetani, r. q. Sectani. v. 119. possum, r. q. possim. v. 140. noles, r. q. nolis. Sat. V. v. 7. teterrima, r. q. deterrima. v. 15. absentem ut cantat, r. q. absentem cantat. v. 24. lavimur, r. q. lavimus. v. 52. Cicerri, r. q. Cicerri. v. 60. miniteris, r. q. minitaris. v. 70. perducimus, r. q. produximus. v. 97. dein, r. q. dehinc. Sat. VI. v. 4. imperitarent, r. q. imperitarint. v. 13. fugit, r. q. fuit. v. 15. quo nocti, r. q. quem nosti. v. 18. vos, r. q. nos - ibidem - longe longe - que, r. q. longe lateque. v. 53. possunt, r. q. possum. v. 54. tibi me, r. q. mihi te. v. 87. ad hæc nunc, r. q. ob hoc. v. 107. Tilli. r. q. Tulli. v. 26. fugio campum lusumque trigonem, r. q. fugio rabiosi tempora signi. Sat. VII. v. 15. verset r. q. vexet. v. 20. compositi, r. q. compositus. v. 34. consuesti, r. q. consueris. Sat. VIII. v. 15. Qua modo, r. q. quo modo. Sat. IX. v. 1. Ibam ut forte, r. q. Ibam forte. v. 16. prosequar, r. q. persequar. v. 36. vadatus, r. q. vadato. v. 48. vivitur, r. q. vivimus. v. 78. cruciet, r. q. crucier. v. 88. sunt, r. sint. q.

Lib. II. Sat. I. v. 10. capit, r. q. rapit. v. 49. Si quid se iudice certes, r. q. si quis se iudice certet. v. 65. & qui, r. q. aut qui. v. 79. diffingere, r. q. diffindere. v. 84. laudatus, r. q. laudatur. Sat. II. v. 2. quæ, r. q. quem. v. 55. pravus, r. q. pravum. v. 65. qua, r. q. qui. v. 99. as, r. q. æs. v. 118. seu longum r. q. cum longum. v. 132. postremum, r. q. postremo. v. 134. erat, r. q. erit. Sat. III. v. 1. Si raro scribes, r. q.

q. Sic raro scribis. v. 4. at ipsis, r. q. ab ipsis.
 v. 12. Archiloco, r. q. Archilochum. v. 39. an-
 git, r. q. urget. v. 62. vulgus, r. q. vulgum.
 v. 113. occidis, r. q. occidit. v. 166. balatrone,
 r. q. barathrone. v. 172. perdere, r. q. ludere.
 v. 190. dicere quod, r. q. dicere quæ. v. 212. Tu
 prudens, r. q. cum prudens. v. 216. rufam, r. q.
 pusam. v. 230. qui cum, r. q. quid tum? v. 234.
 Tu nive, r. q. in nive. v. 235. verris, r. q. vellis.
 v. 303. manibus, r. q. demens. v. 313. tantum
 dissimilem, r. q. tanto dissimile. v. 317. num tantum,
 sufflans se magna fuisset? r. q. num tandem se in-
 flans sic magna fuisset. Sat. IV. v. 2. vincant, r.
 q. vincunt, v. 19. musto, r. q. misto. v. 37.
 averrere. r. q. avertere. v. 44. fœcundæ leporis,
 r. q. fœcundi leporis. v. 61. mavult, r. q. malit.
 v. 65. at pingui, r. q. quod pingui. v. 78. mo-
 vet, r. q. movent. v. 87. nequeant, r. q. ne-
 queunt. Sat. V. v. 3. dolose, r. q. doloso. v. 79.
 (indignum), r. q. magnum. v. 90. offendet. r. q.
 offendet. Sat. VI. v. 10. fors quæ, r. q. fors qua.
 v. 28. Quid tibi vis, insane, & quam rem agis?
 r. q. Quid vis insane, & quas res agis? v. 48. 49.
 spectaverit-luserit, r. q. spectaverat - luserat.
 v. 57. miratur, r. q. mirantur, v. 67. cum ut, r.
 q. prout. v. 83. neque ille, r. q. neque illi. v. 108.
 verniliter, r. q. vernaliter. v. 109. prælibans, r.
 q. prælambens. Sat. VII. v. 34. fert, r. q.
 feret. v. 78. super, dictis, r. q. supradictis.
 v. 82. signum, r. q. lignum. v. 106. nequeunt,
 obsonia, r. q. nequeunt cum obsonia. Sat. VIII.
 v. 4. dic, r. q. da. v. 29. cum passeris assi, &

r. q. cum passeris, atque v. 94. veluti si, r. q. velut illis. v. 95. atris, r. q. afris.

EPISTOLARUM.

Lib. I. Ep. I. v. 21. lenta, r. q. longa. v. 28. oculos r. q. oculo. v. 32. quadam, r. q. quodam, v. 55. prodocet, r. q. perdocet. v. 76. est, r. q. es. v. 91. videm ut mutat, r. q. ride, mutat. v. 94. curatus, r. q. curtatus. v. 95. occurro, r. q. occurri. v. 105. suspicientis, r. q. respicientis. Ep. II. v. 4. planius, r. q. plenius. v. 10. Quod Paris, ut; r. q. Quid Paris? ut. v. 31. cessantem ducere somnum, r. q. cessatum ducere curam. v. 38. oculum, r. q. oculos. v. 52. podagram, r. q. podagram. v. 65. qua monstrat, r. q. quam monstrat. Ep. III. v. 4. terras, r. q. turres. v. 6. hoc, r. q. hæc. v. 22. non incultum est, r. q. est non incultum, nec. Ep. IV. v. 11. & domus & victus, r. q. & mundus victus. Ep. V. v. 1. archiacis, r. q. archaicis. v. 11. extendere, r. q. tendere. v. 26. Butram Septiciumque, r. q. Brutum Septimiumque. Ep. VI. v. 22. Mutus, &, r. q. Mucius, &, v. 31. putes, &; r. q. putas, ut. v. 53. cui libet is, r. q. culibet hic. v. 59. transire forum campumque, r. q. forum populumque. Ep. VII. v. 29. nitedula, r. q. vulpecula. v. 56. natum, r. q. notum. v. 58. curto, r. q. certo. v. 63. neget ille. r. q. negat ille. v. 96. semel, r. q. simul. Ep. X. v. 3. at cetera, r. q. ad cetera. v. 24. expelles, r. q. expellas. v. 37. victo, r. q. victor, v. 40. vehit, r. q. vehet, Ep. XII. v. 29. defundit, r. q. diffundit. Ep. XIII.

v. 14. glomus, r. q. glomos. Ep. XIV. v. 5. an
 rus, r. q. an res. v. 9. avet, r. q. amat. v. 21. pu-
 tas, r. q. vocas. v. 40. servis tu urbana, r. q. ser-
 vis urbana Ep. XV. v. 13. sed equis, r. q. equi.
 v. 31. donaret, r. q. donabat. v. 38. corrector.
 Bestius. Idem, si quid erat, r. q. correctus. Mæ-
 nius idem, quidquid erat. Ep. XVI. v. 3. an pra-
 tis, r. q. & pratis. v. 8. benigni, r. q. benigne.
 v. 9. ferent, r. q. ferant. v. 15. & (jam si credis) r.
 q. etiam (i credis) v. 40. medicandum, r. q.
 mendacem. v. 43. res sponsore, r. q. responsore.
 v. 46. dicit, r. q. dicat. v. 49. negitatque, r. q. ne-
 gat atque. v. 61. justo sanctoque. r. q. justum sanc-
 tumque. v. 67. prodidit, r. q. perdidit. Ep. XVII.
 v. 43. sua, r. q. suo. Ep. XVIII. v. 15. caprina, &
 propugnat, r. q. caprina propugnat. v. 56. refigit,
 r. q. refixit. v. 58. abstes, r. q. absis. v. 80. at peni-
 tus, r. q. ut penitus. v. 81. fidenter, r. q. fidentem.
 v. 91. Iquidi, r. q. bibuli. v. 107. & mihi vivam, r.
 q. ut mihi vivam. v. 111. quæ ponit & aufert, r.
 q. quid donat & aufert. Ep. XIX. v. 19. edixi,
 r. q. edixit. Ep. XX. v. 5. descendere, r. q. dis-
 cedere. v. 13. vinctus, r. q. unctus.

Lib. II. Ep. I. v. 16. per numen, r. q. per nomen. v. 18.
 hoc, r. q. hic. v. 28. Grajorum, r. q. Græcorum. v. 31.
 olea, r. q. oleam. v. 42. respuat, r. q. respuit. v. 46. de-
 mo & item unum, r. q. etiam unum. v. 67. cedit. r. q.
 credit. v. 90. Graiis, r. q. Græcis. v. 105. scrip-
 tos nominibus rectis, r. q. cunctos nominibus cer-
 tis. v. 109. puerique patresque, r. q. pueri patres-
 que. v. 145. invecta, r. q. inventa. v. 167. insci-
 tus, r. q. in scriptis. v. 180. subruit ac reficit, r.
 q.

q. subruit aut reficit. v. 188. equiti, r. q. equitis.
 v. 189. ad ingratos, r. q. incertos. v. 196. con-
 terit, r. q. converteret. v. 240. cuderet aera, r.
 q. duceret aera. Ep. II. v. 46. emovere, r. q.
 amovere. v. 80. non tacta, r. q. contracta. v. 87.
 sententiam clariorem habebis si sic leges - Pactus
 erat Romæ consulto rhetor, ut alter. v. 92. sacra-
 tumque, r. q. cælatumque. v. 152. donarint, r. q.
 donarent. v. 171. refigit, r. q. refugit. v. 173.
 morte, r. q. sorte. v. 176. alternis, r. q. alterius,
 v. 199. procul, procul absit, r. q. domus procul
 absit. v. 212. levat, r. q. juvat.

DE ARTE POETICA.

Versu 23. quidvis, r. q. quodvis. v. 26. lenia, r. q.
 levia. v. 32. unus & unguis, r. q. imus & unguis.
 v. 36. naso vivere pravo, r. q. pravo vivere naso.
 v. 52. factaque nuper, r. q. fictaque nuper. v. 59.
 nummum, r. q. nomen. v. 65. palus prius, r. q.
 diu palus. v. 92. decentem, r. q. decenter. v. 96.
 Telephus aut Peleus, r. q. Telephus & Peleus. v.
 101. flentibus adflent, r. q. flentibus adsunt. v. 113.
 equitesque patresque cachinnum, r. q. equites pe-
 ditesque. v. 120. Homereum, r. q. honoratum.
 v. 138. Parturiunt, r. q. parturient. v. 140. captæ
 post moenia Trojæ, r. q. captæ post tempora Tro-
 jæ. v. 154. fautoris eges, r. q. plausoris eges. v. 157.
 maturis, r. q. naturis. v. 172. lentus, r. q. longus.
 ibid. pavidusque, r. q. avidusque. v. 294. præsec-
 tum, r. q. perfectum. v. 318. vivas, r. q. veras
 v. 326. dicas, r. q. dicat. v. 328. superet? pote-
 rat.

rat, r. q. superat? poteras. v. 330. an hæc animos, r. q. ad hæc animos. v. 453. quid ergo est? r. q. quid ergo. v. 360. operi longo, r. q. opere in longo. v. 416. nec satis est, r. q. nunc satis est. v. 441. ter natos, r. q. tornatos. v. 450. non dicet, r. q. nec dicet. v. 461. si curet quis opem ferre, r. q. si quis curet opem ferre. v. 462. projecerit, r. q. dejecerit.

